

Tisztelt Partnerünk!

Önnek is ajánljuk a JAVÍTÓ MINŐSÉGŰ őszi búza fajtánkat, melynek szabadalmaztatott neve:

„ALFÖLD-90”

Az ALFÖLD-90 legfőbb jellemzői:

- Kiváló minőség
- Szárazságtűrés
- Kiváló alkalmazkodó képesség
- Minőség-stabilitás

Az **ALFÖLD-90** őszi búza fajtaleírása:

Az **ALFÖLD-90** őszi búza fajta szálkás, fehér kalászu, piros szemű, javító minőségű őszi búza.

A 307-10/ 61 búza-tarackbúza hibridnek a Si-te kínai és a Bezostaja-1-es fajtával végzett keresztezésből származik, többszöri egyedszelekció eredményeként.

Az **ALFÖLD-90** korai éréscsoportba tartozik; 1-2 nappal korábban érkezik, mint a Jubilejnaja 50. Őszi növekedési típusa félig felálló. Kalászoláskor a levelek és a szár enyhén viaszos (hamvas-kékes). A kifejlett növények 75–95 cm magasságúak. Kalásza a felső kétharmadában szálkázott, az alsó részén szálcacsontos, alakja félig bunkós.

Szemtermése hosszúkás, barnáspiros, acélos. Ezerszemtömege 39-44 g, hektolitertömege 78-82 kg. A szemek nyersfehérje tartalma 14-17 %. A liszt nedvessíkér százaléka 34-40, farinográfos értékszáma 80-90, többségében A2 minőségű.

Az **ALFÖLD-90** őszi búza fajta jól bokrosodik. Megfelelő talajelőkészítés után hektáronként 5 millió csírra vetése zárt állományt biztosít. Télállósága megbízható, a Bánkúti 1201 fajtához hasonló.

Alacsony vagy közepes műtrágya adagokkal jól termeszthető. Hektáronként 80-120 kg nitrogén – a tábla tápanyag tartalmához igazodó P_2O_5 és K_2O adagolás mellett – a fajta igényét kielégíti.

A betegségek közül a lisztharmat csak kismértékben fertőzi. A levél- és szárrozsdaival szemben nem rezisztens. A fuzáriumfajok – az előveteménytől és talajállapottól függően – csak hűvös csapadékos időjárásban fertőzik.

Szárszilárdsága közepes. Termesztését elsősorban az ország szárazabb vidékein, tápanyaggal közepesen ellátott talajokon az ún. minőségbúza termőterületeken javasoljuk.

A korai éréscsoport országos fajtakísérleti eredményei alapján az **ALFÖLD-90** termőképessége közel egyenértékű a GK Őthalom produktivitásával.

Az **ALFÖLD-90** őszi búzafajta szakmai megítéléséhez tartozik, hogy 2002-ig kiválóan helyt állt, mint a korai érésű csoport minőségi standard fajtája. A fajta minősége továbbra is kiemelkedő. Az **ALFÖLD-90** sikermennyisége és minősége közel hasonló az utóbbi idők legkiválóbb minőségű, zárt körben termesztett GK Tiszatáj minőségével, ugyanakkor termésátlagos meghaladja azt. A megállapítást az OMMI kísérleti eredményei igazolják.

Az **ALFÖLD-90** búzafajta az idei év rendkívüli szárazságát több termesztési körzetben tolerálni tudta, termése kiváló minőségét megtartotta.

Hivatkozva az OMMI adatokra: az **ALFÖLD-90** a 2003. évben elérte a standard fajták szemtermésének 98%-át. Ezzel az **ALFÖLD-90** az idén felülmúlta a korai éréscsoportú búzafajták legújabb minőségi standard fajtájának terméseredményét.

Fajtafenntartó: AGROGÉN KFT.
Vetőmagrendelés: 246-1528, 06-20-379-4628

Tisztelt Olvasó!

*Tempus veritatis filia
Az idő az igazság leánya
(Idővel minden kiderül...)
Latin mondás*

*„Gondolkodva gazdálkodjunk”
(Széchenyi)*

Az EU-csatlakozás előtti hónapokban mintha gyorsabban rövidülnének a napok... De lehet, hogy ez csak érzéki csalódás. Mindenesetre a szántóföldi őszi munkálatok (vetéselőkészítés) országsszerte folynak, s minden második gondolat a szakmában azzal kezdődik, hogy utoljára vetünk itthon – de már az EU-ban aratunk, sok-sok kérdőjellel, s főként azzal, hogy milyen lesz ez az aratás? Az EU-s adminisztrációs rendszer bonyolultsága, a kidolgozás alatt és véglegesítés előtt álló egyszerűsített támogatási rendszer valamilyen változata mind-mind megannyi kérdőjel a termelőnek, gazdálkodónak, a szakirányításban dolgozónak egyaránt. Feleletet viszont mindenképpen adni kell... Az EU is ezt várja tőlünk...

Mi most, e számunkban szántóföldi növénytermesztésünk legfontosabbjával, a gabonaágazat helyzetével, kiemelten a kalászosgabonák; az őszi búza termesztésének kérdéseivel foglalkozunk.

Széchenyivel szólva eddig sem lehetett a minőségi búza termesztést komoly szakmai felkészültség nélkül folytatni. De a helyes gazdálkodás alapelveinek betartása – a jó gazda gondossága – most új követelménnyel bővül, az EU-s adminisztráció ismeretének igényével – „a gondolkodva gazdálkodjunk” intés időszériuságához tehát nem fér kétség.

Ami a búzát illeti, be kell látnunk, hogy a búzáról nem lehet teljes körűen csak úgy, egyszer-egyszer beszélni. Folyamatosan foglalkoznunk kell

vele. Napirenden kell tartanunk, s minden használható, elérhető – a termelőt segítő – szakismeretünket közre kell adnunk e témakörben. A búza ugyanis nem vagy nemcsak a szabványokhoz, hanem inkább az élet törvényeihez, az élő valósághoz igazodik. Ezért is nemcsak életet ad, hanem az Életről jön, maga az Élet. Az élethez pedig viszonyulnunk kell. E téren a búzától van mit tanulnunk. Aszályos évünk megmutatta...

A következőkben folyamatosan várjuk és közöljük e témakörben kiűnő szerzőink gondolatait, a felkészűlést, gazdálkodást támogató szakmai véleményeket.

S akkor magunkról is... A VETMA Kht. gondozásában rövidesen megjelenik – mint azt az előző számunkban, hirdetésünkben már jelezttük – első ízben a MAG ÉV-KÖNYV c. kiadványunk. A szakkiadványt Tisztelt Olvasóink figyelmébe ajánljuk. *Az évkönyv már most megrendelhető Szerkesztőségünkben.*

A személyes hangnemenél maradv kedves kötelessége is marad a főszerkesztőnek.

A napokban töltötte be ötvenedik életévét Társaságunk, a VETMA Kht. alapító tagja és az AGROGÉN Kft. alapítója, ifjabb Dr. Szalay Dezső. E számunk tartalmához stílusosan kapcsolódik Szalay Dezső szakmai munkássága; az egyik leghivatottabb szószólója a javító minőségű ALFÖLD 90 őszi búza fajtának. E búzafajta köztermesztésbe vételén, – tartásán Szalay Dezső munkatársaival több, mint tíz éve kitartóan és sikerrel munkálkodik. (E számunk szerzői közül többen is taglalják a javító hatású búzák kérdéskörét különböző szempontból.) Az ünnepeltnek gratulálók, szakmai munkájában, élethivatásában Társaságunk nevében is további sikereket kívánok.

DR. OLÁH ISTVÁN

Kitüntetettek

A Magyar Növénytermesztők Egyesületének idei Vándorgyűlésén – amelyről rövid hírben lapunk hasábjain beszámolunk – jubileumuk okán elismerésben részesültek:

Dr. Kurnik Ernő	90.
Dr. Csizmadia	
D. József	85.
Dr. Szalay György	75.
Hódosné	
dr. Kotvits Gizella	70.
Dr. Balla László	70.
Dr. Borbély Ferenc	70.
Dr. Kapeller Károly	70.
Dr. Virágh János	70.
és Dr. Németh János	

ugyancsak 70. életévének betöltése alkalmából, szakmai munkásságuk elismeréséül a Magyar Növénytermesztők Egyesületének emléklapját és tárgyujságot vehettek át.

A kitüntetett kiváló szakembereknek további alkotó éveket, sok erőt, jó egészséget kívánva Szerkesztőségünk valamennyi tagja – s olvasóink nevében is – szívből gratulálunk. (A SZERK.)

Lapunkat rendszeresen szemlézi
Magyarország legnagyobb
médiafigyelője az

»OBSERVER«
BUDAPEST MÉDIAFIGYELŐ KFT.

1084 Budapest, VIII. ker. Auróra u. 11.
Telefon: 303-4738, Fax: 303-4744
<http://www.observer.hu>

**Rövid gondolatcsere Dr. Hullán Tiborral,
a Vetőmag Szövetség és Termék Tanács ügyvezető igazgatójával**

Kalászos gabonafélénk esélyei az EU-ban

A TÉNYEKRŐL

MAG: Legfontosabb szántóföldi kultúránk az őszi búza (és a kalászosok) jövőbeni termesztésének kérdései – az EU-csatlakozás miatt is – mielőbbi választ várnak. Kérdések, vagy inkább halaszthatatlan és nem mellőzhető feladatok, amik előttünk állnak? Lehetséges-e Ön szerint, hogy az aszályos év mellett búzatermesztési tradícióink és a megszokás terhesek lehetnek számunkra az új piaci körülmények között?

H. T.: Az EU-csatlakozás előtt szembesülnünk kell azal a ténnyel, hogy Magyarországon a kalászosok, ezen belül kiemelten az őszi búza vetésterülete 1-1,2 millió ha körül mozog, még akkor is, ha elismerjük, hogy nem mindig a legalkalmasabb területeken termelünk őszi búzát. Ennek oka egyrészt az agrotechnikai adottságok, felkészültségünk, másrészt, hogy nem tudunk mást mit vetni a búza helyére. Ennyit a területi adottságokról.

Vetőmagjaink választékát, a fajtaháttérrel illetően, azt kell mondjam, rendelkezésre állnak olyan zömmel hazai nemesítésű fajták, amelyek arra a sajátos klímára figyelemmel lettek nemesítve, melyre az ideai időjárás is – sajnos, ugyanakkor figyelmeztetőleg – rámutatott. Az **1 millió hektár vetésterület vetőmagfelújítását** – a célszerűség ezt diktálná – **ötven százalékos mértékben kellene elérnünk, hogy a vetésterület felére új vetőmag kerüljön.** E területtel arányosan a szükséges vetőmag előállítását meg tudjuk oldani. Az előző évek adatai ezt igazolják, Magyarországon fémzárolt vetőmagból 170-180 ezer tonnát elő tudunk állítani. A mennyiségi igények teljesülése természetesen csak folyamatában biztosítható.

MAG: Valós veszélynek tartja a külföldi fajták betörését?

H. T.: A fajta-kérdés Magyarországon jelenleg megoldott; megfelelő fajtáink vannak, de ez nem jelentheti azt, hogy ne gondolkozzunk el azon: versenyhelyzetben a ténylegesen jó, vagy jobb külföldi fajták elől nem szabad elzárkózni, mert a célt a termelői érdekek és a felhasználói igények szabják meg.

A GAZDASÁGOSSÁGRÓL

H. T.: A gabonatermesztést jelenleg az alacsonyabb termésátlagok jellemzik, holott évek óta bebizonyosodott: 3 t/ha alatt nem lehet érdemlegesen, gazdaságosan búzát termelni. Az idén kitűnő átvételi árak mellett (32-

35 ezer Ft/t) a 3 tonnánál éppen az önköltség szintjén van a gazdálkodó; még ilyen jó árak esetén is!

MAG: Az elmúlt években széles körben előforduló tartósan alacsony termésátlagok mellett mit gondol, szabad-e, érdemes-e továbbra is kalászosokat termelni?

H. T.: Búzát egyszerűen nekünk termelni kell, mint előbb mondtam. Búzatermesztésünk jövőjét az alkalmazott agrotechnika átgondolása is meghatározhatja, hiszen idén is van olyan gazdaság, ahol 3000 ha-on 4,5 tonnás átlagot értek el aszályban is, miközben a 1,5 tonnás átlag is nagy területeken fordult elő. A 1,5 tonnás termés tragédia a gazdálkodó számára, még akkor is, ha az idén a körülmények (talaj, időjárás stb.) belejátszottak a siralmas eredménybe. De ilyen szinten értelmetlen a gabonatermelés, a költség nem térül meg. **A gazdálkodónak kell felelősséggel végiggondolnia, és természetesen az irányításnak is;** hogy ki tudjuk-e zárni a technológiai hibát, **milyen módon tarthatók meg a gazdálkodás keretei közt, vagy azon kívül az önhibájuktól függetlenül, elfogadhatatlanul alacsony szinten termelők.**

MAG: Mindezek tükrében Ön szerint mi mindennel kell szembenéznie a magyar gabonatermelőknek, milyen esélyeik lehetnek az EU piacán?

H. T.: A kalászos gabonafélék helyzetének megítélése nem indulhat ki az ilyen extrém helyzetekből, mint az ideai. Kiindulási alap lehet viszont a 4 t/ha termésátlag, hiszen az aszály ellenére idén is voltak, mint említettem magasabb termésátlagok.

Az EU-s helyzet azt jelenti, hogy olyan piachoz csatlakozunk, amely jelentős mértékben búzatermelő, -exportőr. Ugyanez a piac ugyanakkor keményszemű búzát importál. 2-3 millió tonnát évente, erre a mennyiségre mindenképpen szüksége van. A mi államilag elismert fajtáink alkalmasak ennek az igénynek a kielégítésére, hiszen hét új takarmánybúza-fajta mellett a többi malmi vagy javító minőségű. Természetesen ez a választék igény szerint tovább válogatható. Öröndetes tény azonban, hogy a genetikai háttér adott, s amely további kibontakozási lehetőséget hordoz magában. Ennek a piacnak a megszerzése lehet cél, s ez irányban **a Pannon Búza program mint kezdeményezés érdekesnek és életképesnek ígérkezik.**

MAG: Eszerint Ön elsősorban szemléletváltást vár a csatlakozástól?

H. T.: Szemléletben – talán az időjárás és a költségek miatt is az apatikus megközelítés a jellemző. Egyesek úgy gondolják, az új helyzetben, az EU-ban elegendő lesz a búzatermesztésben a kevésbé agresszív fellépés is, hisz az EU jó, megbízható intervenció rendszerrel fogad bennünket. Jelenleg búzából 1 tonnáért 24.821,- Ft-ot fizetnek, ami javulhat havonta, a felajánlási időszakon belül további összeggel is. Az intervenció rendszer 101 eurót fizet a gazdálkodónak. Erre számíthat a termelő, mert a minőségi követelményrendszerbe a magyar búzákat beleférnek.

Ennek a típusú szemléletnek azonban vannak buktaí. Egy személytől ugyanis 80 tonnánál kevesebbet nem vesz át a rendszer. Ez azt jelenti, hogy a kis területen termelőknek valószínűleg társulni kell más gazdálkodókkal. Mindenki lehet felajánló, a kereskedő és a termelő is, ha a mennyiségi kritériumot teljesíti. Hátránya a rendszernek, hogy bürokratikus, s minden előírás teljesülésekor ténylegesen pénzhez leghamarabb decemberben jut a termelő. Vetni viszont kell! Már jóval korábban! **Minél nagyobb területen fémzárolt, felújított vetőmagot kell vetnünk, s nem azért, mert az intervenciót megkérdőjelezzük, hanem mert megfelelő minőségi vetőmag a jó agrotechnikával párosulva olyan árut eredményez – amely megfelel a legszigorúbb minőségtanúsítási követelményeknek is, vagyis piac-, versenyképes.**

MAG: Szólna néhány szót a belépéssel érvénybe lépő új követelményekről? Ezek szerint a támogatások elnyeréséhez, illetve ahhoz, hogy a gazdálkodók a lehető legkedvezőbb árat érhessék el, komoly adminisztrációs feltételeket kell teljesíteniük.

H. T.: Hangsúlyoznunk kell, mert **új elem**, hogy a minőségi búzatermelés, egyáltalán maga **a termelés, adminisztratív követelményekhez kötött** és ezek teljesültekor (regisztráció, az áru fajtaigazolása, a növényvédelmi beavatkozások, műveletek dokumentációja) lehet a megtermelt árut közvetlenül vagy folyamatosan eladni, amikor is az ár már alku, kereslet-kínálat kérdése. Viszont a termék ellenértékét szerződés szerinti ütemezésben, idejében meg lehet kapni. Mindenképpen előbb, mint az intervenció esetében! Amennyiben az üzlet mégsem realizálódik, a termelő még mindig beviheti áruját az intervencióba.

GABONATERMELÉS ÚJSZERŰEN

MAG: Ön mire számít, hogyan alakul a gabonakereskedelem jövője? Változhat a jelenlegi egyensúly a kereskedők és a termelők között?

H. T.: Minden valószínűség szerint erősödik az a tendencia, hogy a kereskedelem nem a termelő dolga, s várhatóan hamar kialakul az a kereskedői réteg, amely az adminisztrációs előírásoknak megfelelően bonyolítja. A

gazdálkodásban **mindig is szerepe volt** a jól megválasztott fajtának, az okszerű agrotechnikának, s hogy milyen kezelésben, milyen műveletekben részesült egy adott kultúra; ehhez most **alapos, pontos nyilvántartás** (ami minimum táblatorzskönyv pontosságú) **is kell hogy társuljon. Ez az értékesítés feltétele.**

MAG: Tehát a szemléletváltás halaszthatatlan?

H. T.: A jól felkészült gazdálkodónak szemléletet kell váltania, de a biztos piac lehetősége szemléleti stabilizálódást eredményezhet. Az EU-s támogatási rendszerbe belépő mindenképpen komoly pénzre számíthat. Az azonban bizonyos, hogy **a gazdasági munka nem fejeződik be a termeléssel, a betakarítással, s nem is a vetéssel kezdődik: hanem a piackutatással, szerződéskötéssel, nyilvántartási és regisztrációs fegyvellemmel;** azaz olyan rendszerrel találkozunk, amit a hagyományos gazdálkodási szemléletben még úgy tartottunk számon, mint nem mezőgazdasági feladatot. Az új helyzetben el kell fogadnunk, hogy a bevétel két helyről is származhat és mindkettőért alaposan meg kell dolgozni s bizonyos előírásoknak meg kell felelni. A minőségi árutermelés és a származás igazolási rendszer biztosítja az áru ellenértékét, az adminisztratív kötelezettség betartása az EU-s támogatást.

Mindezek ismeretében meggyőződésem, hogy a magyar mezőgazdaságban munkálkodók felkészültségük, szakismeretük alapján alkalmasak erre a komoly feladatra. A gondolkodó gazdálkodó, a helyes gazdálkodás szempontjait szem előtt tartó termelő mindenképpen. Ezért az EU-ba történő belépéskor **nem csak az intervenció rendszerben, hanem versenyképességünkben (a minőségi árubúza termesztésben) kellene bízunk, ezt kellene kihasználnunk úgy, hogy minőségi árualappal nem az intervencióra, hanem a szabad piacra készüljünk fel.**

DR. OLÁH ISTVÁN

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

E számunk anyagi támogatásáért köszönetünket fejezzük ki partnereinknek, a sazhirdetéseket közlétevő cégeknek, szakcikkeink szerzőinek, előfizetőinknek, olvasótáborunknak!

A VETMA Kht. és
a Mag Kutatás, Fejlesztés és Környezet Szerkesztősége

Itthon vetünk, az EU-ban aratunk

ÁLTALÁNOS ÁTTEKINTÉS

Magyarországon a szántóterület 60-65%-án (2,7-2,9 millió hektár) természetesen gabonaféléket. Az évtizedek óta kialakult vetésszerkezet stabilnak mondható, az évenkénti ingadozás nem jelentős. A kukorica és a búza egymással versengő ágazat, a területi nagyságrendjük közel azonos, kukoricát 1,1-1,2 millió hektáron, őszi búzát pedig 1,0-1,15 millió hektáron termesztenek évente.

A GABONAFÉLÉK TERÜLETÉNEK, SZERKEZETÉNEK VÁLTOZÁSA AZ 1980-AS ÉVEK VÉGÉTŐL

Me: 1000 ha

Év	Őszi búza	Kukorica	Összesen*
1986-90 évek átlaga	1 272	1 106	2378
1990.	1 221	1 082	2303
1991.	1 152	1 106	2258
1992.	846	1 159	2005
1993.	986	1 121	2107
1994.	1 060	1 200	2260
1995.	1 102	1 037	2139
1996.	1 193	1 053	2246
1997.	1 250	1 057	2307
1998.	1 191	1 150	2341
1999.	724	1 120	1844
2000.	1 009	1 187	2196
2001.	1 198	1 200	2398

A bemutatott adatok alapján elmondható, hogy a kukorica területi nagyságrendje a stabilabb, a búzánál – több okra is visszavezethetően – nagyobb ingadozás figyelhető meg.

Az utóbbi tíz év adatait áttekintve termésátlagaink mind a kukoricánál, mind a búzánál alacsony szintűek voltak és csak egy-egy évben közelítik a 80-as évek nemzetközileg is jónak mondható terméseredményeit.

Az átlagos években a gazdák búzából 5 millió tonna össztermést takarítanak be, amely mennyiség biztonságosan fedezi a belföldi étkezési, takarmányozási és egyéb igényeket. Ezen felül jelentősnek mondható (1,0-1,5 millió tonna) export áralap is képződött. Az utóbbi években a gyenge termésátlagoknak köszönhetően az export mennyisége is csökkent és nagyságrendje évente jelentős ingadozást mutat.

A JELENLEGI HELYZET

Az elmúlt 50 év legsúlyosabb aszálya miatt a kalászos gabonafélék terméseredményei jelentősen elmaradtak az előző évitől (1. számú melléklet). Kalászos gabonát a 2003. évben 1 millió 708 ezer hektárról takarítottak be az üzemek, illetve a termelők.

A GABONATERMELÉS SZÍNVONALÁNAK ALAKULÁSA AZ 1980-AS ÉVEK VÉGÉTŐL

Me: kg/ha

Év	Őszi búza	Kukorica
1986-90 évek átlaga	4 880	5 630
1990.	5 050	3 990
1991.	5 190	6 710
1992.	4 070	3 650
1993.	3 050	3 500
1994.	4 610	3 890
1995.	4 170	4 388
1996.	3 280	5 610
1997.	4 210	6 440
1998.	4 150	6 043
1999.	4 140	6 350
2000.	3 630	4 300
2001.	4 300	6 250

A GABONAFÉLÉK ÖSSZES TERMÉSÉNEK ALAKULÁSA AZ 1980-AS ÉVEK VÉGÉTŐL

Me: 1000 t

Év	Őszi búza	Kukorica	Összesen*
1986-90 évek átlaga	6 261	6449	12710
1990.	6 198	4 500	10698
1991.	6 008	7 745	13753
1992.	3 453	4 405	7858
1993.	3 071	3 919	6990
1994.	4 888	4 664	9552
1995.	4 595	4 550	9145
1996.	3 910	5 989	9899
1997.	5 270	6 811	12081
1998.	4 941	6 060	11001
1999.	2 602	7 109	9711
2000.	3 663	5 100	8763
2001.	5 153	7 500	12653

Ez 1%-kal kisebb terület, mint ami a 2002-ben volt. A betakarított összterménység 4 millió 181 ezer tonna, amely 24,7%-kal kevesebb az előző évinél és 27%-kal marad el az 1996-2000 évek – gyengének minősíthető – átlagától is.

Az őszi búza betakarított mennyisége 1 millió 112 ezer hektár volt, az előző évivel szinte azonos. Erről a területről 2630 kg/hektár termésátlag mellett 2 millió 919 ezer tonna termény került a magtárakba.

Az idei évben a víz, a csapadék volt a meghatározó tényező és az aszály mind a kisgazdaságoknál, mind a nagyobb te-

1. sz. melléklet

A KALÁSZOS GABONÁK BETAKARÍTOTT TERÜLETE, TERMÉSMENNYISÉGE ÉS TERMÉSÁTLAGA^{a)}

Növények	Az 1996– 2000 évek átlaga	2002	2003	A 2003. év az 1996–2002. évek átlagának százalékában 1996–2000 =100% 2002=100%
----------	---------------------------------	------	------	--

Betakarított terület, 1000 hektár

Durumbúza	..	11	10	..	90,9
Egyéb búza	..	1 100	1 102	..	100,2
Búza összesen	1 076	1 111	1 112	103,3	100,1
Rozs	54	49	46	85,2	93,9
Őszi árpa	154	202	176	114,3	87,1
Tavaszi árpa	190	169	166	87,4	98,2
Árpa összesen	344	371	342	99,4	92,2
Zab	56	64	69	123,2	107,8
Triticale	107	132	139	129,9	105,3
Kétszeres ^{b)}	1	1	0	0,0	0,0
Összesen	1 638	1 728	1 708	104,3	98,8

Termésmennyiség, 1000 tonna

Durumbúza	..	43	22	..	51,2
Egyéb búza	..	3 868	2 897	..	74,9
Búza összesen	4 078	3 911	2 919	71,6	74,6
Rozs	109	95	67	61,5	70,5
Őszi árpa	569	596	439	77,2	73,7
Tavaszi árpa	530	449	374	70,6	83,3
Árpa összesen	1 100	1 045	813	73,9	77,8
Zab	147	138	103	70,1	74,6
Triticale	296	359	278	93,9	77,4
Kétszeres ^{b)}	2	1	1	50,0	100,0
Összesen	5 731	5 549	4 181	73,0	75,3

Termésátlag, kg/hektár

Durumbúza	..	3 390	2 160	..	63,7
Egyéb búza	..	3 520	2 630	..	74,7
Búza összesen	3 790	3 510	2 630	69,4	74,9
Rozs	2 010	1 960	1 450	72,1	74,0
Őszi árpa	3 700	2 950	2 500	67,6	84,7
Tavaszi árpa	2 780	2 660	2 250	80,9	84,6
Árpa összesen	3 190	2 820	2 380	74,6	84,4
Zab	2 340	2 160	1 500	64,1	69,4
Triticale	2 750	2 730	2 010	73,1	73,6
Kétszeres ^{b)}	2 530	2 270	2 320	91,7	102,2

a) A táblázat kerekített értékeket tartalmaz, ezért az egyedi értékek összege eltérhet a végösszegetől, ugyanígy az index értékek is.

b) Búza és árpa (esetleg rozs) vagy rozs és árpa keveréke.

rületen gazdálkodóknál komoly termés kiesést okozott. **Fel kell azonban hívni a figyelmet arra, hogy a technológiai fe- gyelmet szigorúan betartó, megfelelő fajtákat és fémzárolt vetőmagot használó termelők az ilyen súlyos aszályban is jó terméseredményt értek el, a mintegy 95%-ban termesztett magyar fajtákkal.**

A megyei földművelésügyi hivatalok adatai alapján elmondható, hogy a termelői kedv idén nem csökkent. A gyen-

ge termés ellenére – amit a jó-közepes termésátlagot elérő gazdálkodóknál a magas felvásárlási ár kompenzált – őszi búzából 1 millió 150 ezer hektár vetési szándékot jelentettek a hivatalok. Az előrejelzések szerint a többi őszi kalászos fajból is az előző évi szinten vagy azt meghaladó területen végzik el a vetéseket.

A termelői optimizmusnak fő oka – és ezzel már eljutotunk következő témánkhoz – az EU-hoz történő csatlakozástól jogosan elvárható termelési biztonság.

ARATNI MÁR AZ EU-BAN FOGUNK

Az előzőekben ismertetett számokból látható, hogy Magyarországon hagyományosan meghatározó kultúrák a kukorica és a búza, a 2,2-2,5 millió hektár összesített vetésterülettel. A termőterületi nagyságrend kiemelkedő az uniós országokhoz mérten és az exportálható termékmennyiség szempontjából is tényező Magyarország. Ugyanakkor azonban a 2000–2002 közötti években búza termesztésünk nagyságrendje az alacsony hozamok miatt, csak 4,0-6,0%-a az EU termesztésének. Kukoricánál jobb a helyzet, 17,0-19,0% közötti ez a volumen.

Az Európai Unió búza szempontjából nettó exportőrnek számít. Ez az árualap az úgynevezett intervenciók minőségének felel meg. A jó minőségű étkezési, illetve javító minőségű búzából azonban évente mintegy 2,0-2,5 millió tonna importot bonyolít le az uniós harmadik országokból, főleg Kanadából és az USA-ból.

Ha Magyarországot is már uniós tagországnak számítjuk, akkor elmondható, hogy az Unióban Közép-Európában van az a viszonylag jelentős kiterjedésű terület ahol a feltételek megfelelnek a minőségi búza termelésére. Ez a régió adottságaiban lényegesen eltér az EU többi búzatermelési körzetétől, ahol nagy termésátlagokat, de limitált minőséget tudnak csak előállítani. A minőségi búzatermelés körzete Alsó-Ausztria, Burgenland, Szlovákia sík vidéke és Magyarország területére esik, amelyet Pannon térségnek is nevezhetünk.

Unió csatlakozásunk után nem a termőterület növelésével, hanem a hozamok és a minőség növelésével lehetünk sikeresek. Versenyképességünk nem a nagy mennyiségű, intervenciók minőségű búza előállításában van, hanem a már említett étkezési és javító minőségben.

Azt kell elémünk, hogy ebből a minőségből minden évben biztosítani tudjuk a kívánatos mennyiséget. Csatlakozásunkig és utána is agrárdiplomáciai eszközökkel arra kell törekedni, hogy Magyarország, illetve a Pannon térség országai együtt jelentős beszállítója legyen minőségi búzából az Uniónak, a harmadik országokból történő import kiváltásával. Hazánkban ehhez adottak a természeti adottságai és olyan fejlett biológiai alapokkal rendelkezünk, amely nemzetközi összehasonlításban is kimagaslónak tekinthető. Természetesen szükséges a technológia további korszerűsítése, a jó termelési gyakorlat, a nyomonkövethetőség, az akkreditáció bevezetése a termelés egész folyamatában.

Jelenleg a minisztérium koordinálásában a kutatóintézetek, termelők, integrátorok és kereskedők bevonásával a „Pannon búza termesztési program” kidolgozása van folyamatban.

Ha a magyar gabonaágazat versenyképességét elemezzük, akkor meg kell vizsgálnunk, hogy a csatlakozáskor milyen erősségekkel és gyengeségekkel számolhatunk.

Erősségeink:

- kedvező természeti adottságaink,
- jelentős termőterület, termés és kivitel,
- kiváló biológiai alapok.

Gyengeségeink:

- technikai lemaradottság, tőkehiány,
- gyenge területeken is folytatott termelés,
- a genetikai potenciál kihasználatlansága, gyenge hozamok,
- a szállítási (főleg folyami) potenciálunk gyenge kihasználtsága.

A felsorolt erősségek és gyengeségek meghatározzák lehetőségeinket és azokat a fenyegető tényezőket, amelyekkel csatlakozáskor szembe kell néznünk. Ezek alapján

Lehetőségeink:

- vámmentes kivitel az EU-n belül,
- az EU intervenciók rendszerének biztonsága,
- jövedelempozíciók megerősödése a támogatások emelkedésével,
- a harmadik országokba történő kivitel támogatása.

Fenyegetettségünk:

- a termelési költségek növekedése,
- a versenytársak növekvő kínálata a lehetséges piacokon,
- a támogatások növekedésének hatására a termelési struktúra torzulása,
- gyakori aszályok.

Jelenleg még folynak a tárgyalások, hogy Magyarországon az egyszerűsített terület alapú támogatások közül melyik változat kerül bevezetésre. A rendelkezésre álló információk alapján elmondható, hogy bármelyik alternatívával is számolunk, gabonatermesztésünk és ezen belül búzatermesztésünk versenyképes, jövedelemtermelő ágazata lesz a nemzetgazdaságnak. A termelési költségek növekedése mellett is, a várható támogatási színvonalnak köszönhetően nyereséget könyvelhetnek el azok a búzatermesztők, akik legalább 4,0 tonna/hektár, vagy azt meghaladó termésátlagot érnek el.

Az egyszerűsített támogatási rendszernek előnye abban áll, hogy a gazdálkodók sokkal szélesebb rétege részesül a támogatásokból és a támogatások igénybevételének követelmény rendszere is egyszerűsödött.

Ha a jelenlegi 4,3 millió hektár, jó kultúrállapotban levő, támogatásban részesíthető területtel számolunk, akkor az EU borítékból (299 millió EUR) a támogatás hektáronként 17-18 ezer Ft lehet minden szántóföldi növényi kultúrára vonatkoztatva. Ezen felül a Nemzeti borítékból (359 millió EUR) – a gyepterület alapú húshasznú állat támogatás és a dohány

prémiumra szánt összeg levonása után – a GOFR növények további 19-23 ezer Ft/hektár támogatásban részesülhetnek.

Ez így összesen 36-41 ezer Ft hektáronkénti területalapú támogatás kifizetését jelentheti csatlakozásunk után a GOFR növényeknél.

Az egyszerűsített támogatások igénybevételének feltételei könnyebbé válnak. A termelőknek az **ún. jó mezőgazdasági gyakorlatot kell követniük**, amelynek legfontosabb eleme a mezőgazdasági területek kultúrállapotban tartása.

Ennek a követelményei az alábbiakban foglalhatók össze:

- a talaj minimális borítottságának biztosítása az erózió megelőzésére,
- a talajok szerves anyag tartalmának megfelelő szinten tartása, vetésgörög alkalmazása,
- megfelelő géphasználattal a talajszerkezet megőrzése,
- minimális mérvű művelés,
- megfelelő állatsűrűség biztosítása,
- tájvédelmi intézkedések.

A területalapú támogatások igénybevételének az Unióban nem feltétele a fémzárolt vetőmag használata. Az a gazdálkodó azonban, aki nem saját felhasználásra, hanem nagyobb részben értékesítésre termel az ésszerű fajtahasználat és a minősített, fémzárolt vetőmag alkalmazása nélkül nem lesz versenyképes. A jó étkezési minőségű és a speciális igényeket kielégítő árualap előállításának, valamint a termesztés biztonságának alapvető feltétele a fémzárolt vetőmag használata. A malmok szinte kizárólag fajták szerint és igazolt származással vásárolják a jó minőségű árut. A biotermesztés alapjául is a fémzárolt biovetőmag szolgál. Tudomásul kell venni azt is, hogy minden termény növényi útlevéllal kerülhet forgalomba és ennek a dokumentumnak is részét képezi az áru származásának, a vetőmag használatának igazolása.

Összefoglalva elmondhatjuk, hogy Magyarország gabonatermesztése, ezen belül a búza ágazat komoly történelmi hagyományokkal, a 80-as éveket figyelembe véve, nemzetközileg is elismert színvonalal bír. A hagyományainknak és lehetőségeinknek megfelelően az Európai Unióban ez az ágazat versenyképes lesz és jövedelempozíciója jelentősen nőni fog. A csatlakozásig hátra levő időben és a csatlakozás utáni első években a rendelkezésre álló EU és nemzeti forrásokkal technikai, technológiai, termelési színvonalbeli lemaradásunkat le kell dolgozni. Minőségi árualappunkkal a harmadik országok piacain is, de döntően az EU belső piacán kell megjelennünk.

Nem a „túlzott” optimizmus szól belőlem amikor azt mondom, hogy a gabonaágazat szereplői, azon gazdálkodók, akik a követelmény rendszernek megfelelnek, terméshozamaik jó szinten realizálódnak és a piac elvárásainak megfelelő árut állítanak elő nyertesei lesznek a csatlakozásnak.

LUKÁCS JÓZSEF
OSZTÁLYVEZETŐ, FVM

Pannon búza – EU búza

Hurrá! Rohanunk... Be. Az EU-ba. Búzástól, fajtástól, 2,6 t/ha-ostól. Mondják, jön az EU is – a fajtalistájával.

Amit csak ritkábban mondanak vagy egyáltalán nem, azaz hogy bizony már régóta itt is van. Zsebszerződéses

földjeivel „kiprivatizált” feldolgozóiparunkkal, tulajdoni részarányával a vetőmagüzemekben, malmokban, itt-ott, mindenhol.

Az egész jelenség EU-konform kell(ett) hogy legyen, mert senki sem tiltotta (vagy a tiltakozás volt nagyon enyhe), most viszont már lehet érvényesíteni a tulajdonosi jogokat – mert ez megint EU-konform.

Kérdés persze van még, sok is. Ezek egyike az *ajánlati lista*. Mert hogy ez nekünk még nincs. Márpedig van. Esetenként több is, csak nem úgy nevezzük.

Egyetlen és igaznak kikiáltott államilag vagy bárki

ŐSZI BÚZA FAJTAÖSSZEHAJONLÍTÓ KÍSÉRLETEK SZEMTERMÉS EREDMÉNYEI (2001–2003)

Fajta	Kísérleti év			Átlag	
	2001	2002	2003	t/ha	%
Flori-2	7,04	6,62	4,94	6,20	107,3
GK Garaboly	7,09	6,48	4,72	6,10	105,5
GK Kalász	6,86	6,47	4,73	6,02	104,1
GK Csongrád	-	6,51	4,72	6,02*	104,1
Mv Marsall	-	6,45	4,65	5,95*	102,9
Mv Mambo	-	6,10	4,97	5,94*	102,8
Mv Pálma	6,69	6,41	4,67	5,92	102,4
GK Jászág	6,75	6,47	4,53	5,92	102,4
GK Tündér	-	6,21	4,74	5,88*	101,7
GK Szivárvány	6,65	6,23	4,69	5,86	101,4
Mv Tamara	6,66	6,34	4,49	5,83	100,9
GK Margit	-	6,15	4,66	5,81*	100,5
Mv Martina	6,69	6,43	4,28	5,80	100,3
Mv Dalma	6,60	6,16	4,64	5,80	100,3
Ukrainka	6,74	6,15	4,51	5,80	100,3
Kucsma	6,57	6,28	4,52	5,79	100,2
Pobeda	6,63	6,01	4,73	5,79	100,2
Mv Amanda	-	6,40	4,35	5,78*	100,0
GK Verecke	6,57	6,01	4,69	5,76	99,7
Jarebica	6,73	6,05	4,47	5,75	99,5
Mv Emese	6,44	6,07	4,54	5,68	98,3
GK Héja	-	6,32	4,22	5,67*	98,1
GK Öthalom	6,50	5,96	4,51	5,66	97,9
Mv Palotás	6,32	6,02	4,65	5,66	97,9
Rusija	6,41	5,91	4,60	5,64	97,6
GK Élet	6,36	6,12	4,41	5,63	97,4
GK Bagoly	6,56	6,11	4,09	5,59	96,7
Abony	6,13	6,07	4,52	5,57	96,4
GK Attila	-	5,99	4,35	5,57*	96,4
Zlatka	6,37	5,81	4,33	5,50	95,2
Alföld-90	6,12	5,91	4,45	5,49	95,0
Kompolti 3	6,04	5,90	4,41	5,45	94,3
Átlag	6,55	6,16	4,56	5,78	100,0
SzD5%	0,26	0,27	0,22	0,28	4,8
Kísérletek száma	25	16	19		

* = korrigált átlag

ŐSZI BÚZA FAJTAÖSSZEHAJONLÍTÓ KÍSÉRLETEK SZEMTERMÉS EREDMÉNYEI (2001–2003)

Fajta	Kísérleti év			Átlag	
	2001	2002	2003	t/ha	%
Buzogány	6,94	6,63	5,16	6,24	107,8
Boszanova	-	6,43	5,09	6,20*	107,1
GK Cipó	7,02	6,46	5,10	6,19	106,9
GK Rába	6,97	6,44	4,82	6,08	105,0
Róna	6,78	6,44	4,90	6,04	104,3
Győző	6,81	6,36	4,81	5,99	103,4
GK Petur	7,00	6,26	4,63	5,96	102,9
GK Zugoly	6,92	6,12	4,69	5,91	102,1
GK Mura	6,86	6,09	4,74	5,90	101,9
MF Kazal	7,11	5,96	4,59	5,89	101,7
Bóra	-	6,19	4,67	5,87*	101,4
GK Marcal	6,98	5,91	4,63	5,84	100,9
Mv Magvas	6,64	6,08	4,72	5,81	100,3
GK Miska	6,64	6,18	4,59	5,80	100,2
Mv Mezőföld	6,63	6,16	4,47	5,75	99,3
GK Favorit	6,96	5,99	4,24	5,73	99,0
Hunor	6,42	6,10	4,38	5,63	97,2
Mv Vilma	6,66	5,85	4,31	5,61	96,9
Lupus	6,13	-	4,78	5,61*	96,9
Bőség	-	6,25	4,07	5,60*	96,7
Mv Csárdás	6,54	5,84	4,40	5,59	96,5
Niagara	6,19	-	4,65	5,57*	96,2
Mv Verbunkos	-	5,92	4,35	5,57*	96,2
Jubilejnaja 50	5,92	5,65	4,38	5,32	91,9
Mv Emma	5,93	5,34	4,19	5,15	88,9
Átlag	6,69	6,07	4,59	5,79	100,0
SzD5%	0,26	0,26	0,24	0,35	6,0
Kísérletek száma	26	16	19		

* = korrigált átlag

**ŐSZI BÚZA FAJTAÖSSZEHAJONLÍTÓ
KÍSÉRLETEK SZEMTERMÉS EREDMÉNYEI
(2001–2003)**

Fajta	Kísérleti év			Átlag	
	2001	2002	2003	t/ha	%
Gaspard	6,77	6,40	4,37	5,85	105,0
GK Holló	-	6,21	4,71	5,83*	104,7
Maximus	6,40	6,32	4,58	5,77	103,6
Complet	6,41	6,22	4,48	5,70	102,3
Ludwig	6,41	6,12	4,29	5,61	100,7
Carlo	6,32	5,75	4,40	5,59*	100,4
Mv Magdaléna	6,32	5,75	4,35	5,47	98,2
Brea	5,92	5,97	4,06	5,32	95,5
Capo	-	5,62	4,29	5,32*	95,5
GK Véka	5,85	5,61	4,19	5,22	93,7
Átlag	6,12	5,95	4,39	5,57	100,0
SzD5%	0,28	0,27	0,22	0,29	5,2
Kísérletek száma	25	17	19		

* = korrigált átlag

más által vezérelt ajánlati fajtalista azonban valóban nincs.

Léteznek viszont a nemesítőházak, a vetőmagforgalmazók, és az egyes felvásárló szervezetek fajtalistái – mi ez, ha nem ajánlati lista?

Ezen fajtalisták többségének van egy közös csatlakozási felülete. Azt a tíz évvel ezelőtt elindult kísérletsorozat használja hivatkozási alapul, melyet az akkor e kérdéskörért felelősséget érző szakmai szervezetek és az OMMI közösen hívtak létre.

E kísérletsorozatból az *őszi búza ez évi eredményeit ajánlom a tisztelt olvasó szíves figyelmébe*. Fajtaajánlatot nem adhatunk – azt jogszabály tiltja.

Elégséges számú adat, információ birtokában a termelő a sok ajánlat közül úgyis ki fogja választani a termesztési kívánt fajtaikat.

A termelőnek ezt a jogát és felelősségét sem elvitatni, sem átvállalni nem szabad.

Elsőként közreadjuk azokat a táblázatokat, amelyen minden, kísérletekben szerepelt fajta szemtermés eredménye látható, amelyiknek legalább két éves terméseredménye van. A *-gal jelölt értékek azért fenntartással kezelendők, bár legtöbbször jól jelöli a fajta helyét.

Ugyanez látható az éréscsoportonkénti bontásban is. Figyelem! A vetítési alap minden táblázaton más (a főátlag). A termőképesség sokat elárul a fajtaról. Néhány megfigyelt tulajdonság található az éves eredményeket tartalmazó táblázatokon. A búzáknál nagyon fontos és összetett tulajdonságcsoporthoz a minőség. Szokásosan egyéves kérésselel közöljük a vizsgálatok eredményét. A tavalyi beltartalmi

**ŐSZI BÚZA FAJTAÖSSZEHAJONLÍTÓ
KÍSÉRLETEK EREDMÉNYEI, 2003
KORAI ÉRÉSŰ FAJTÁK**

Fajta	Szemtermés		Növénymagasság cm	Télálló- ság 1-9	Állóképesség 1-9	Tenyészidő vetéstől, nap kalászo- érésig	
	t/ha	%				lász- ig	ér- sig
Mv Mambó	4,97	108,9	66,2	7,6	9,00	210	251
Flori 2	4,94	108,2	62,3	7,4	9,00	209	251
KG Magor	4,93	108,0	65,1	7,4	9,00	210	251
GK Tündér	4,74	103,9	61,7	6,9	9,00	210	251
GK Kalász	4,73	103,6	61,7	7,0	8,67	209	250
Pobeda	4,73	103,6	64,8	7,1	9,00	209	250
GK Garaboly	4,72	103,4	55,8	7,6	9,00	208	250
GK Csongrád	4,72	103,4	62,8	6,5	9,00	208	250
GK Verecke	4,69	102,8	62,9	7,2	9,00	210	249
GK Szivárvány	4,69	102,8	65,3	7,4	9,00	209	249
Mv Pálma	4,67	102,3	71,6	7,3	8,93	210	251
Guarni	4,67	102,3	57,9	6,8	9,00	209	250
GK Margit	4,66	102,1	59,7	7,1	9,00	210	250
Mv Palotás	4,65	101,9	59,8	7,6	9,00	209	249
Mv Marsall	4,65	101,9	59,5	7,4	9,00	210	250
Mv Dalma	4,64	101,7	64,5	7,3	8,92	208	251
Rusija	4,60	100,8	69,1	7,6	8,93	209	249
Mv Emese	4,54	99,5	64,8	7,4	9,00	208	250
GK Jászág	4,53	99,3	64,2	5,7	9,00	208	250
Mv Kucsma	4,52	99,0	63,5	7,5	9,00	210	250
Abony	4,52	99,0	71,5	7,0	8,83	211	249
GK Öthalom	4,51	98,8	65,1	7,3	8,93	209	249
Ukrainka	4,51	98,8	64,8	7,4	9,00	210	250
Mv Tamara	4,49	98,4	69,1	7,5	9,00	214	250
Jarebica	4,47	97,9	63,0	7,1	9,00	208	249
Alföld 90	4,45	97,5	69,4	7,6	9,00	209	249
Kompolti 3	4,41	96,6	70,6	6,3	8,52	210	250
GK Élet	4,41	96,6	54,3	7,5	9,00	209	249
GK Cinege	4,38	96,0	55,8	6,5	9,00	209	249
GK Attila	4,35	95,3	62,9	6,3	8,92	208	250
Mv Amanda	4,35	95,3	56,8	7,3	9,00	209	250
Zlatka	4,33	94,9	55,4	7,0	9,00	208	249
Mv Martina	4,28	93,8	63,0	7,3	9,00	209	249
GK Héja	4,22	92,5	60,1	5,8	9,00	209	251
GK Bagoly	4,09	89,6	63,5	6,2	9,00	209	249
Átlag	4,56	100,0	63,1	7,1	8,96	209	250
SzD5%	0,22	4,8	3,3	0,6	0,23	2	1
C.V. %	7,7		6,6	8,4	1,6	0,9	0,5
Kísérletek száma	19		12	9	3	12	8

eredmények hasonlóan aszályos évből származnak; okoztak is meglepetést.

A minőségi tulajdonságok – beleértve azok stabilitását is – ugyanúgy jellemzik a fajtaikat, mint a termesztési tulajdonságaikat. A nehéz körülmények között mutatkozik meg

**ŐSZI BÚZA FAJTAÖSSZEHAJONLÍTÓ
KÍSÉRLETEK EREDMÉNYEI, 2003
KÖZÉPÉRÉSŰ FAJTÁK**

Fajta	Szemter- més t/ha	Növény- magas- ság cm	Tél- álló- ság 1-9	Álló- képes- ség 1-9	Tenyészidő vetéstől, nap kalászo- érésig
Buzogány	5,16	112,4	58	7,3	9,00 211 251
GK Cipó	5,10	111,0	62	7,1	9,00 211 251
Boszanova	5,09	110,8	71	7,6	8,93 211 251
Róna	4,90	106,7	68	7,4	8,42 211 252
GK Rába	4,82	104,9	67	7,1	9,00 211 252
Győző	4,81	104,7	60	6,8	9,00 212 251
Balada	4,81	104,7	65	7,5	9,00 213 252
Lupus	4,78	104,1	78	7,3	8,02 211 252
GK Mura	4,74	103,2	70	7,4	9,00 212 252
Mv Magvas	4,72	102,8	68	7,2	9,00 212 251
GK Hattyú	4,70	102,3	64	7,0	9,00 213 251
GK Zugoly	4,69	102,1	60	7,0	9,00 211 251
Bóra	4,67	101,7	72	7,5	9,00 212 251
Niagara	4,65	101,2	64	6,9	9,00 215 251
Gk Marcal	4,63	100,8	62	6,9	9,00 213 253
GK Petur	4,63	100,8	62	6,9	9,00 212 251
Mv Ködmön	4,60	100,2	66	7,1	8,33 213 251
GK Miska	4,59	99,9	61	6,9	9,00 213 251
MF Kazal	4,59	99,9	55	7,1	9,00 211 251
Atrium	4,59	99,9	72	7,3	9,00 213 252
Mv Mezőföld	4,47	97,3	70	7,0	9,00 213 252
Mv Csárdás	4,40	95,8	67	7,3	9,00 213 252
Jubilejnaja 50	4,38	95,4	76	7,6	8,42 211 251
Hunor	4,38	95,4	63	7,5	9,00 212 251
Mv Suba	4,37	95,2	64	7,2	8,67 212 251
Mv Süveges	4,36	94,9	67	7,4	8,67 211 251
Mv Verbunkos	4,35	94,7	59	7,2	9,00 214 252
Mv Vilma	4,31	93,8	67	7,0	9,00 212 251
GK Favorit	4,24	92,3	50	6,4	8,92 211 251
Mv Emma	4,19	91,2	69	7,3	9,00 212 251
GK Ledava	4,16	90,6	62	7,3	9,00 212 251
Bőség	4,07	88,6	66	5,7	8,33 214 252
Átlag	4,59	100,0	65	7,1	8,87 212 251
SzD5%	0,24	5,2	3	0,6	0,57 1 1
C.V. %	8,2	6,5	9,1	3,9	0,5 0,4
Kísérletek száma	19	14	9	3	11 8

**ŐSZI BÚZA FAJTAÖSSZEHAJONLÍTÓ
KÍSÉRLETEK EREDMÉNYEI, 2003
KÉSŐI ÉRÉSŰ FAJTÁK**

Fajta	Szemter- més t/ha	Növény- magas- ság cm	Tél- álló- ság 1-9	Álló- képes- ség 1-9	Tenyészidő vetéstől, nap kalászo- érésig
GK Holló	4,71	107,3	70,9	7,2	9,00 212 253
Maximus	4,58	104,4	79,3	7,0	9,00 216 256
Complet	4,48	102,1	83,4	6,9	9,00 216 257
Dea	4,48	102,1	75,1	7,2	9,00 213 254
KG Kunhalom	4,46	101,6	77,3	7,6	8,58 213 254
Carlo	4,40	100,3	71,3	6,9	8,92 213 254
Gaspard	4,37	99,6	64,1	6,8	9,00 212 253
Mv Magdaléna	4,35	99,1	65,6	7,1	9,00 212 253
Ludwig	4,29	97,7	81,8	7,0	8,93 213 255
Capo	4,29	97,7	79,8	7,5	8,85 214 254
GK Véka	4,19	95,5	61,8	7,3	9,00 213 253
Brea	4,06	92,5	65,8	6,8	9,00 213 255
Átlag	4,39	100,0	73,0	7,1	8,94 213 254
SzD5%	0,22	5,0	3,1	0,4	0,29 1 1
C.V. %	7,8	5,6	6,5	1,9	0,5 0,5
Kísérletek száma	19	14	9	3	12 9

igazán, hogy mire is képes a fajta (és az ember). Változatlanul jobban szeretjük és keressük a meglepetést nem okozó fajtákat. Mert milyen is legyen a magyar búza? Legyen – lehetne – megkülönböztethető és megbízható minőségű Pannon búza? Lehetne! A fajtákban benne rejlik a lehetőség. Kunság mezején sok lenne a tennivaló most is. Zivataros évszázadok után száraz nyarak, hét szűk esztendő, mi jöhet még? És miért nem megyünk elébe?

Ki sem kellett találni – ők mondják: a búzánk jó. A bo-runk is jó és azt már itt-ott értékén – talán – el is tudjuk adni. Miért nem valósítható ez meg a búzáinknál, hogy *ami jobb az érjen többet is*? Talán a neve miatt? Búza – Élet.

C'est la vie –ilyen az élet – mondja a francia. Nomen est omen – mondja a latin . A név kötelez?

KOVÁCS SÁNDOR

TÉMAVEZETŐ, SZAKFŐTANÁCSOS

OMMI

FIGYELEM!

AZ E CIKKHEZ TARTOZÓ KÍSÉRLETI ADATOKAT TARTALMAZÓ TÁBLÁZATOKAT

A KÖVETKEZŐ OLDALAKON FOLYAMATOSAN KÖZÖLJÜK!

**A 2002. ÉVI ÁLLAMILAG ELISMERT
BÚZAFAJTÁK MINŐSÉGVIZSGÁLATI EREDMÉNYEI**

Búzafajta	Vfk (%)	Érték- szám	Érték- csoport	Esés- szám	Fehérje tart. 100% sz.a. N=5,7	Siker- tart. %	Siker- terület (mm)
KORAI ÉRÉSŰ							
Ukrainka	59.4	85.5	A1	425	13.9	31.4	1
Atrium (P 7318)	59.7	83.4	A2	407	14.7	34.2	1.5
Alföld 90	60.4	81	A2	374	15.0	35.9	5.5
Mv Palotás (Mv 107-97)	60.1	79.8	A2	413	15.0	34.1	5
Mv Emese (Mv 106-97)	59.6	77.8	A2	371	13.7	32.1	3
GK Kalász	60.5	74.4	A2	423	14.0	32.1	4.5
Kompolti 3	59.1	74.4	A2	332	14.5	31.5	3.5
Mv Martina	57	74.4	A2	328	13.6	28.3	4
GK Élet	60.4	72.8	A2	378	15.0	34.9	6
GK Öthalom	57.3	72.5	A2	363	14.5	32.7	3.5
Mv Dalma (Mv 108-97)	62.7	71	A2	353	14.0	32.7	4
GK Verecke	58.5	70.4	A2	437	14.3	32.8	6
Zlatka	60.9	70.1	A2	367	14.4	33.6	4
Jarebica	59.4	68.5	B1	326	13.5	31.5	5
GK Héja	58.2	68.5	B1	303	14.3	39.1	8
GK Szivárvány	56.8	67.2	B1	375	13.0	29.3	4.5
GK Csongrád	57.3	66.9	B1	293	14.0	35.8	6
Mv Tamara	60.8	66.7	B1	385	13.7	31.8	4
GK Bagoly	59.4	66.2	B1	389	14.4	35.3	6
GK Attila	62.6	65.9	B1	327	15.9	39.6	8
Mv Amanda (Mv 213-98)	59.6	65.4	B1	402	14.5	36.5	5.5
GK Garaboly	56.3	64.7	B1	356	14.2	35.5	4
Mv Mambo (Mv 28-98)	62.7	63.3	B1	429	14.0	34.2	
Pobeda	59.6	62.6	B1	400	13.9	33.9	7
Abony	57.1	62.1	B1	377	14.1	36.4	6
Mv Kucsma	59.9	60.8	B1	377	14.0	32.8	5.5
Flori-2	54.5	60.8	B1	362	14.1	32.5	6.5
Mv Marsall (Mv 29-98)	62.7	58.4	B1	436	15.1	35	3
GK Jászság	55.6	58	B1	360	14.2	34.9	7
Mv Pálma	59.8	57.4	B1	394	13.9	34.1	6.5
GK Margit	55.9	56.6	B1	251	14.8	41.7	7
GK Tündér	55.6	48.5	B2	288	14.4	35.9	14
KÉSŐI ÉRÉSŰ							
Hajdúság	57.2	81.5	A2	403	15.6	33.5	3
Ludwig	58.1	79.4	A2	431	15.3	34.9	2.5
Capo	59.6	77.8	A2	448	15.4	35.4	4
Complet	57	71.6	A2	449	15.0	32.4	3
GK Holló	56.7	70.1	A2	384	13.6	36.3	6.5
Brea	60.1	67.4	B1	476	14.8	34	4.5
Carolina (P 9407)	60.5	63.5	B1	436	15.0	39.5	9.5
Maximus	59.1	63	B1	455	15.0	34.7	3
GK Véka	64.4	53	B2	389	16.6	44	7
Gaspard	52.7	51.5	B2	336	13.1	32.2	3.5
Mv Magdaléna	66.4	45.9	B2	431	16.1	40.8	10

Megemlékezés Barssy Saroltáról

Barssy Sarolta egyetemünk Kossuth-díjas burgonya-nemesítője 1903. november 20-án született Aradon. 1921-ben érettségizett az Aradi Kereskedelmi Középiskolában, majd Magyarországra költözött. Átmenetileg újságíróként dolgozott, majd 1930-ban beiratkozott az Óvári Mezőgazdasági Akadémiára, ahol 1933-ban az első női hallgatóként szerezte meg diplomáját.

Ezt követően egy évig az Eszterházy-uradalomban dolgozott, majd 1934-ben az óvári Országos Növény-nemesítő Intézetbe került, ahol 1938-ban asszisztensé, 1944-ben pedig osztályvezető főadjunktussá nevezték ki. Ebben a beosztásban dolgozott 1951-ig, amikor a Somogy megyei Marietta-pusztai Kísérleti Gazdaságba nevezik ki, kutatás vezetőnek. Mariettapuszta 1954-ben a Keszthelyi Kísérleti Intézethez, majd 1959-ben a Keszthelyi Mezőgazdasági Akadémiához kerül, ahol először tudományos munkatársként, ezután tudományos főmunkatársként dolgozik 1969. évi nyugdíjazásáig.

Szerény körülmények között végzett, szorgalmas, szakmailag megalapozott munkája eredményeként 4 burgonyafajtája részesült állami elismerésben: a Somogyi Korai és a Somogyi Sárga 1959-ben, a Somogyi Kifli 1960-ban, a Somogy Gyöngye pedig 1972-ben.

Munkája elismeréseként Kossuth-díjban (1962), majd Fleischmann Rudolf-emlékplakettben (1973) részesült.

Nyugdíjas éveit pályakezdésének helyén, Mosonmagyaróváron töltötte, ahol 1980. április 20-i halála után, április 23-án helyezték örök nyugalomra.

Keszthely, 2003. július 21.

DR. HORVÁTH SÁNDOR

C. EGYETEMI TANÁR, KESZTHELY

**A 2002. ÉVI ÁLLAMILAG ELISMERT
BÚZAFAJTÁK MINŐSÉGVIZSGÁLATI EREDMÉNYEI**

Búzafajta	Vfk (%)	Érték- szám	Érték- csoport	Esés- szám	Fehérje tart. 100% sz.a. N=5,7	Sikér- tart. %	Sikér- terület (mm)
KÖZÉPÉRÉSŰ							
GK Miska	59.1	80.6	A2	364	14.7	32.6	3
GK Rába	56.5	80.6	A2	432	14.0	30.3	1.5
GK Favorit	56.1	79.4	A2	347	13.1	28.4	2
Carlo	64	77.8	A2	437	16.4	41	4.8
Mv Emma	63.7	77.8	A2	445	15.1	34.5	3.5
Győző	58	72.8	A2	404	14.0	28.6	2
MF Kazal	57.1	71.3	A2	391	12.9	26.8	2
Mv Magvas	61.3	71	A2	466	13.9	29.2	3
Jubilejnaja 50	58.6	70.7	A2	413	14.0	32.9	3.5
GK Petur	58.2	68.8	B1	441	16.2	36.8	5.5
Róna	59	68.2	B1	430	13.0	26.7	3
Bóra (BR 723)	58.9	65.4	B1	382	15.0	34.9	4
Hunor	59.9	64.9	B1	436	13.8	32.4	3
Boszanova (BR 633)	58	63	B1	403	15.4	36.1	7.5
Mv Mezőföld	60.4	61	B1	425	13.7	30.5	5
GK Marcal	56.2	60.1	B1	380	14.0	31.7	4
GK Cipó	55.8	59.9	B1	372	12.5	26.5	3
Mv Csárdás	67.4	58.2	B1	473	15.9	42.6	7.5
Buzogány	61.2	57.8	B1	439	15.4	37.7	8.5
Mv Vilma	60.9	57.8	B1	401	14.0	33.3	8
GK Mura	55.7	56.8	B1	417	13.5	32.4	6
Mv Verbunkos (Mv 218-98)	67	55.4	B1	425	15.5	39.8	0
Bőség	57.9	54	B2	388	13.2	29.8	8.5
GK Zugoly	56	44	C1	260	14.0	36.3	12.5

**SZERKESZTŐSÉGI
KÖZLEMÉNY**

*ANYAGTORLÓDÁS MIATT
E SZÁMUNKBÓL TÖBB
SZAKCIKK, ÍGY TÖBBEK
KÖZÖTT AZ ALTERNATÍV
NÖVÉNYTERMESZTÉSI
RENDSZEREK HELYE ÉS
JELLEMZÉSE C.
SZAKCIKKÜNK FOLYTATÁSA IS
KIMARADT.*

*TISZTELT OLVASÓINKTÓL ÉS
SZERZŐINKTÓL ELNÉZÉST
KÉRÜNK!*

*A KÖVETKEZŐ SZÁMUNKBAN
A FOLYTATÁST KÖZREADJUK
ÉS AZ ITT, MOST
NEM KÖZÖLT CIKKEKET IS
MEGJELENTETJÜK.*

A SZERK.

Növénynemesítési Vándorgyűlés Pécsen

A Magyar Növénynemesítők Egyesülete és a Magyar Tudományos Akadémia Növénynemesítési Bizottságának közös szervezésében szeptember 2-án Pécsen a 2003. évi Növénynemesítési Vándorgyűlésen az FVM Szőlészeti és Borászati Kutató Intézetében találkoztak az Egyesület tagjai.

A megnyitót Dr. Balla László, a Magyar Növénynemesítők Egyesületének elnöke tartotta, majd ifj. Dr. Kozma Pál igazgató mutatta be az SZBK kutatási és nemesítési eredményeit. Az intézet szőlőfajtáinak és 1200 fajtát számláló génbankjának ismertetése a Szent Miklós-hegyi telepen, illetve az intézet pécsi központjában történt, majd borbemutatóra is sor került. A színvonalas szakmai és élvezeti értékű rendezvényen nagy számban vettek részt gyakorló és már nyugalomba vonult nemesítők, meghívottak. A vándorgyűlésen több jeles, kimagasló munkásságú kutatót köszöntöttek, akik jelentős, szép kerek évfordulóhoz érkeztek. Az egyesület emléklappal és szépen kivitelezett Szász Endre vázával ajándékozta meg jubiláló tagjait, akiknek névsorát tiszteletünk jeléül lapunk első oldalán közöljük.

(A SZERK.)

A kalászos növények 2003. évi vetőmaghelyzete

Ez évben a szántóföldi termesztésben kalászos növényeket 73.905 ha-on ellenőriztünk és minősítettünk, ami 2.910 ha-ral elmarad a 2002. évitől (76.815 ha). 2003-ban megnövekedett az őszi durum búza, őszi tritikálé, tönköly búza, tavaszi tritikálé, tavaszi búza, tavaszi árpa, csupasz zab, köles és a pohánka vetőmag-előállító területe. Ezzel szemben az őszi búza, őszi rozs, őszi árpa, hibrid rozs, tavaszi durum búza, rizs és tavaszi zab esetében területcsökkenést tapasztaltunk. Az összes vetőmagszaporító területen a tavalyinál néggyel kevesebb, 250 fajta, illetve fajtajelölt szerepelt. A táblák száma 4.368 volt, 5,1%-kal több a 2002. évinél (4.155 tábla).

Szántóföldi ellenőrzésben és minősítésben az idén 51.811,1 ha őszi búza vetőmagszaporító terület részesült, ami a tavalyi évhez képest 2.676,9 ha-os csökkenést jelentett. A területcsökkenést a következőkkel lehet magyarázni:

- (1.) A 2001. és 2002. év őszén is a nagy mennyiségű fémzárolt vetőmag jelentős túlkínálatot teremtett, nem talált gazdára az áthúzódo készletekkel megterhelt vetőmagtéltek jelentős része.

1. táblázat

A 2003. ÉVI SZÁNTÓFÖLDI ELLENŐRZÉSBN RÉSZESÜLT TERÜLETEK

Területi Vetőmag- felügyelőségek	Szemlélt terület ha		Változás %
	2002	2003	
1. Baranya–Somogy– Tolna	7.236	5.877	-18,8
2. Bács-Kiskun	2.798	2.745	-1,9
3. Békés–Csongrád	8.617	9.122	+5,9
4. Fejér–Veszprém	6.918	6.593	-4,7
5. Győr–Komárom	4.879	5.015	+2,8
6. Hajdú-Bihar– Szabolcs–Borsod	9.075	8.488	-6,5
7. Pest–Nógrád	3.227	3.029	-6,1
8. Szolnok–Heves	8.812	7.992	-9,3
9. Vas–Zala	2.926	2.950	+0,8
Összesen	54.488	51.811	-4,9

2. táblázat

ŐSZI BÚZA FAJTAARÁNYOK A SZEMLÉLT ALKALMAS MINŐSÍTÉSŰ TERÜLETEK ALAPJÁN

2002.	2001.	2000.	Fajta	2000. %	2001. %	2002. %
1.	1.	2.	Mv Magdaléna	9,0	11,2	14,3
2.	3.	19.	Mv Csárdás	1,5	7,7	13,3
3.	2.	1.	Jubilejnaja 50	9,2	7,9	7,6
4.	4.	3.	Mv Magvas	7,8	6,9	6,7
5.	6.	7.	GK Kalász	4,8	5,2	5,2
6.	5.	6.	GK Élet	5,0	6,1	5,0
7.	31.	-	Mv Palotás	-	0,6	3,5
8.5,0	25.	62.	Lupus	0,08	0,8	3,0
9.3,5	12.	21.	GK Garaboly	1,3	2,1	2,8
10.3,0	7.	4.	GK Öthalom	6,2	5,1	2,5
11.2,52,8	10.	8.	Mv Pálma	3,9	2,3	2,1
12.2,1	15.	23.	Ludwig	1,0	1,9	2,1

- (2.) Rontotta az értékesítési lehetőségeket a fizetőképes kereslet csökkenése, az áru-búza alacsony piaci ára.

A szemlélt területek Területi Vetőmagfelügyelőségenkénti megoszlását a 1. sz. táblázat szemlélteti. A legnagyobb mértékű csökkenést a dél-dunántúli, Szolnok–Heves és Hajdú–Szabolcs–Borsod megyei térségekben tapasztaltuk.

A szántóföldi ellenőrzésen *alkalmas minősítést* kapott 50.563,9 ha, a vetőmagelőállítások 2,4%-a (1.244 ha) kapott *alkalmatlan minősítést*, hasonlóan 2002-höz, amikor ez az arány 2,3% volt.

Az elmúlt évekhez ugyancsak hasonlóan a 2002/2003. évi tenyészidőszak sem volt mentes időjárási anomáliáktól. Az igen kemény tél után tavasszal, egészen június végéig minimális csapadék hullott. A rendkívüli szárazság ráadásul májusban és júniusban is hőszénnapokkal párosult. A téli körülményekre érzékenyebben reagáló fajtáknál nagyon ritka állományokkal találkoztunk, a tavaszi aszályos időjárás következtében pedig több táblán gyengén bokrosodó, alacsony szárú, rövid kalászá (1/3-1/4 részben terméketlen) növényállomány alakult ki. Ezen káros hatások következményeként a fejletlenség, elemi kár, megsemmisülés és az *általános kultúrállapot miatti kizárás együttes aránya igen magas lett: 29,6%*. A fejletlenebb, ritkásabb állomány gyomelnyomó képessége nagy mértékben csökkent, így a gyomosság miatti kizárások részaránya szintén jelentős (2003: 19,2%, 2002: 10,1%, 2001: 4,2%). A csapadékszegény tenyészidő következtében 2003-ban gombabetegségek miatt nem volt kizárás (2001-ben 16%-ot tett ki).

3. táblázat

ŐSZI BÚZA VETŐMAG-ELŐÁLLÍTÁS 1990-2003

Év	Szap. terület ha	Fajták száma (db)	Táblák száma	Átlag termés kg/ha	Összes termés (t)
1990	74.537	46	2.036	5.401	369.150
1991	47.943	45	1.445	5.502	219.173
1992	33.834	45	1.020	4.827	153.147
1993	40.619	50	1.120	3.871	151.611
1994	53.095	57	1.917	5.448	261.189
1995	53.371	60	2.084	5.043	243.726
1996	54.865	64	2.077	4.171	217.012
1997	55.079	70	2.365	5.219	267.896
1998	56.155	74	2.604	5.250	278.587
1999	43.572	82	2.179	4.652	189.431
2000	54.058	87	2.855	4.961	255.372
2001	65.352	101	3.230	5.180	327.420
2002	54.488	100	2.899	4.515	240.360
2003*	51.811	111	2.930	–	–

4. táblázat

**ŐSZI BÚZA FAJTA-
ARÁNYOK A
BEJELENTETT
TERÜLETEK ALAPJÁN
(2003)**

Fajta	%
1. Mv csárdás	13,9
2. Mv Magdaléna	12,4
3. Mv Palotás	7,0
4. Jubilejnaja 50	6,2
5. GK Kalász	5,3
6. Mv Magvas	4,6
7. Lupus	3,9
8. GK Élet	3,5
9. GK Garaboly	3,4
10. Mv Verbunkos	2,4
11. GK Petur	2,2
12. Mv Emese	2,0

5. táblázat

**ŐSZI ÁRPA FAJTA-
ARÁNYOK A
BEJELENTETT
TERÜLETEK ALAPJÁN
(2003)**

Fajta	%
1. GK Rezi	8,8
2. Petra	8,5
3. Nelly	8,4
4. Rex	7,7
5. Angora	7,6
6. Botond	6,2
7. KH Korsó	5,3
8. Bogesa	5,1
9. Carola	4,8
10. Tiffany	4,6
11. Gotic	4,1
12. Plaisant	3,8

6. táblázat

**TAVASZI ÁRPA FAJTAARÁNYOK
A SZEMLELT ALKALMAS MINŐSÍTÉSŰ
SZAPORÍTÓ TERÜLETEK ALAPJÁN**

2002.	2001.	2000.	Fajta	2000. %	2001. %	2002. %
1.	1.	1.	Jubilant	40,4	42,0	45,0
2.	3.	5.	Pasadena	4,6	10,7	20,0
3.	2.	3.	Scarlett	10,7	16,2	16,8
4.	4.	2.	Maresi	16,2	9,2	4,2
5.	9.	12.	Annabell	1,1	2,0	3,0
6.	7.	18.	Madonna	0,4	2,1	2,0
7.	-	-	Ortoli	-	-	1,5
8.	5.	4.	Prosa	9,2	4,6	1,4
9.	10.	11.	Michka	1,5	1,9	1,2
10.	8.	6.	Secura	3,8	2,0	1,1
11.	6.	7.	Imperial	2,1	3,8	0,6
12.	15.	13.	Triangel	0,8	0,5	0,5

Aszályos évjáratban a termésbecslés nagyon nehéz, hiszen megnövekszik a szorult, aszott szemek aránya. Az esetek nagy százalékánál fölébecsülünk. 2003-ban az őszi búza szemléje során az országos becsült termésátlag 4.000 kg/ha

volt. Sajnos még nem áll rendelkezésre végleges vetőmagtermés, ez idáig 3.510 kg/ha. *A tényleges termés mennyisége 180.000 és 190.000 tonna között várható.*

A fémzárolt mennyiség 2003. szeptember 4-ig kissé elma-

rad a tavalyitól (50.303 tonna). A csökkenést kiváltó egyik tényező lehet a fizetőképes kereslet visszaesése, hiszen a rendkívül alacsony termésátlagok veszteségesé tették az ágazatot. Az árubúza magasabb piaci ára nem valószínű, hogy kompenzálni tudja a veszteségeket. Több vetőmagelőállító csak a tényleges megrendelés ismeretében teszi elő tételeit fémzárólásra. A másik ok az lehet, hogy egyes térségekben a tisztítási veszteség jelentősen meghaladja az elmúlt években tapasztaltakat.

Öröndetes azonban, hogy az ismert időjárási tényezők ellenére a minőséggel nincs probléma. A fémzárolt mennyiségnek mindösszesen 5,3%-a kapott alkalmatlan minősítést. Bács-Kiskun és Tolna megyékben azonban 12%-nál magasabb az alkalmatlan minősítésű vetőmagmennyiségek aránya.

A várható fémzárolt vetőmagmennyiség minden bizonnyal elegendő lesz az őszi vetésekhez, amellet, hogy egyes fajták esetében helyi hiányokra lehet számítani.

BENKE ZOLTÁN, RÉNYI LÁSZLÓ OMMI

Ha rendszeresen hirdet
szaklapunkban, nemcsak
cégét, termékeit reklámozza,
ismertségét növeli,
hanem hozzájárul a gazdasági
kommunikáció; a szakmai
tájékoztatás, tájékozódás,
információáramoltatás
színvonalának kívánt és
szükséges emeléséhez,
és szaklapunkat is támogatja.

A VETMA Kht. és
a MAG Kutatás-Fejlesztés
és Környezet Szerkesztősége

HIRDETÉS IGÉNYLŐ LAP

A MAG Kutatás, Fejlesztés és Környezet c. szaklap 2003. évi számaiban hirdetni kívánunk:

Név:

Cím:

☐ fekete-fehér	1/1	160 e Ft + ÁFA
☐ színes	1/1	250–350 e Ft + ÁFA
☐ fekete-fehér	1/2	100 e Ft + ÁFA
☐ színes	1/2	160–200 e Ft + ÁFA

.....
cégszerű aláírás

Nyomdakész hirdetési anyag (film), színre bontott képanyag esetén technikai költséget nem számítunk fel. Kapott képanyag és szöveg megküldésekor – igény szerint – a hirdetés lay out-ját is megtervezzük, s kivitelezük. Egyedi kívánságokat – megrendelés esetén – tetszés szerinti kivitelben, s példányszámban teljesítünk.

A hirdetésre szánt szakanyag leadása minden hónap első hetében.

VETMA Marketingkommunikációs Kht.

1077 Budapest, Rottenbiller u. 33.

Telefon: 06-(1) 462-5088, Telefax: 06-(1) 462-5080, Mobil: 06 30 221-7990

DR. OLÁH ISTVÁN:

Kalászos gabonaféléink esélyei az EU-ban (Rövid gondolatcsere Dr. Hullán Tiborral, a Vetőmag Szövetség és Terméktanács ügyvezető igazgatójával) 4

LUKÁCS JÓZSEF:

Itthon vetünk, az EU-ban aratunk 6

KOVÁCS SÁNDOR:

Pannon búza – EU búza 9

DR. HORVÁTH SÁNDOR:

Megemlékezés Barssy Saroltáról 12

Növénynemesítési Vándorgyűlés Pécsen 13

BENKE ZOLTÁN, RÉNYI LÁSZLÓ:

A kalászos növények 2003. évi vetőmaghelyzete 14

DR. MATUZ JÁNOS:

Aszály után, EU-csatlakozás előtt a Gabonakutató Kht. búzánemesítése 17

RÉTHÉR ATTILA:

A magyar búza minősége és kilátásai az Európai Unióban ... 20

DR. KAJDI FERENC, GRÁCZOL ESZTER:

A búzatermesztés „minőségi” vonatkozásai 23

SEPRENYI ISTVÁN:

A minőségi búzatermesztés biológiai alapjai Békés-Csongrád megyében 26

GE CZKI ISTVÁN:

A búzakérdés; a Tarnamentéről nézve 28

DR. SZEMŐK ANDRÁS:

Sine ira et studio
Minőség a magyar ugaron 31

DR. FAZEKAS MIKLÓS:

A karcagi búzafajták 33

KWS=Nemesítőház, határozott üzletpolitikával és jövőképpel 34

Mezőmag fajtabemutató 2003. 35

BERTA ANDRÁS, CSÜRÖS MIKLÓS:

Szignifikancia vizsgálatok cukorrépa és szárazborsó fajtakísérletekben 38

Aszály után, EU-csatlakozás előtt a Gabonakutató Kht. búzanemesítése

A 2003-as esztendő a búzatermesztőknek nem volt kedvező, a hosszú, szigorú tél, a rövid tavasz, majd a tartós aszály miatt régóta nem tapasztalt, rendkívül alacsony lett a búza termésátlaga: országosan alig 2.654 kg-ot takarítottak be. Ilyen alacsony, 3 tonna/ha alatti országos termésátlag legutoljára 1971-ben volt (1. ábra). Az aszály az ország területét nem egységesen érte, a legnagyobb szárazság a Dunától keletre volt, de számos dunántúli terület szintén szenvedett a szárazságtól. Ezt mutatják az Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézet (OMMI) búzafajta kísérleti helyei is, ahol 18 termőhely közül 7-nek a kísérleti átlaga 4 t/ha alatt volt, ebből öt a 3 t/ha szintet sem érte el (2. ábra). Óriási különbségek alakultak ki az egyes termőhelyek közt: pl. a bolyi kísérletben a korai érésű fajták átlaga (9,24 t/ha) több mint négyszerese, a késői érésű fajták esetében (8,57 t/ha) pedig több mint tízszerese a kecskeméti átlagnak (2,02 t/ha, illetve 0,94 t/ha).

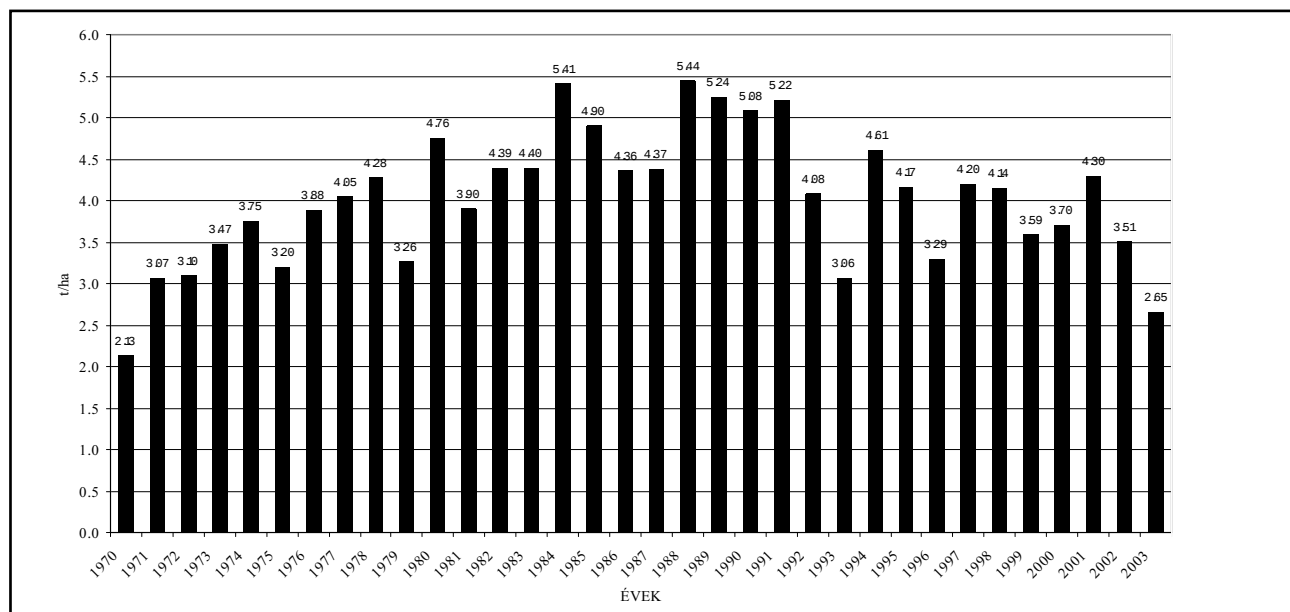
Sajnos a kevés, de jó minőségű termés magasabb ára ellenére a termelők többségének jövedelme a vártnál alacsonyabb lett. Ez is *(a pénztelenség)* gondot jelent az őszi vetés előtt, de az eddigi kockázatok mellett jelentkezik egy sor újabb is, ami az EU csatlakozásunkkal kapcsolatos. Hiszen, amit most ősszel vetünk, azt jövőre már az unión belül fogjuk aratni, értékesíteni, felhasználni.

Az EU-hoz való csatlakozással kapcsolatos sok teendő közt is át kell gondolni, hogy érdemes-e a gyengébb ter-

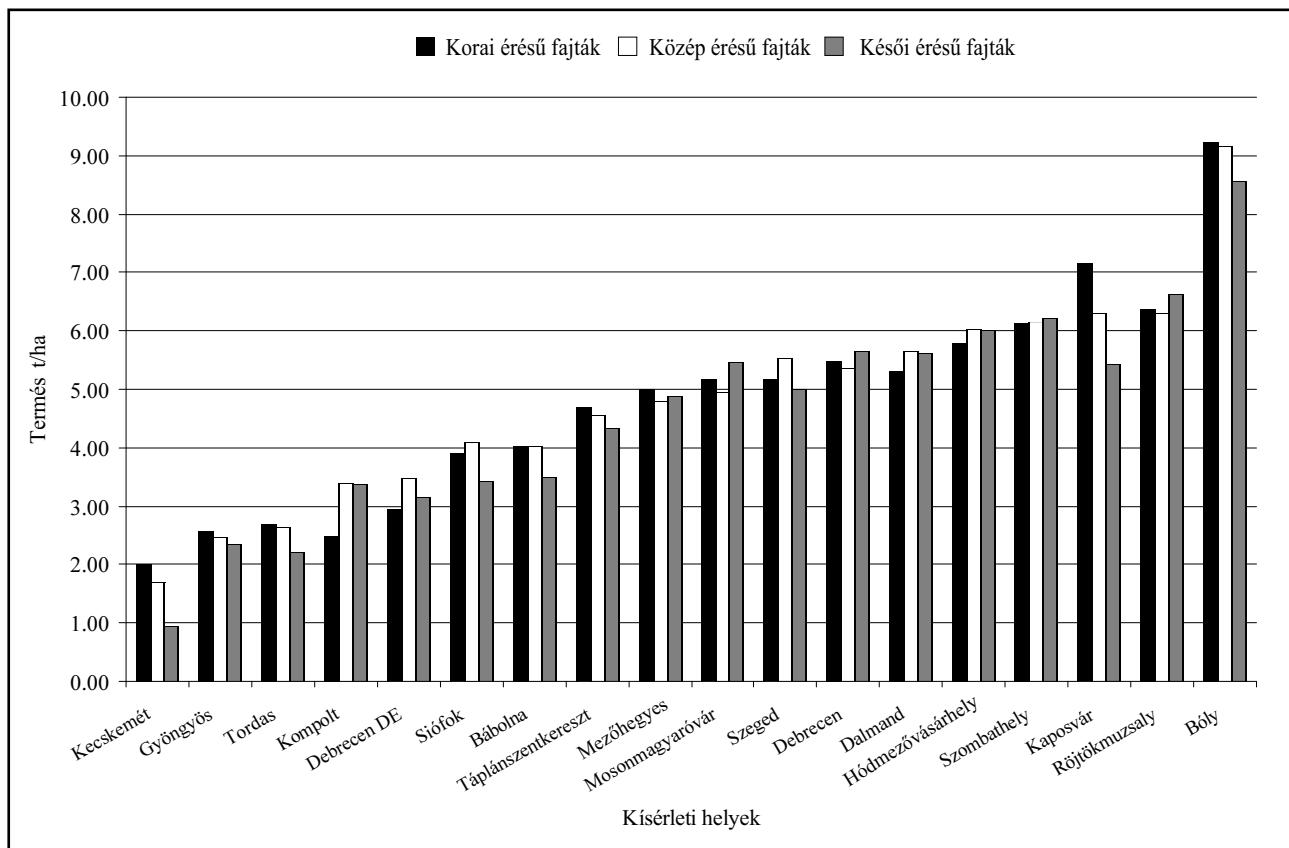
mőképeségű, de „javító” minőségű búzafajták vetésterületének növelése, ha a minőségért kapott felár nem kompenzálja a 10-20%-kal kevesebb termés miatti jövedelem kiesést. Sokan a biztos piac reményében, szinte szélsőségesen ragaszkodnak a javító minőségű fajtákhoz, noha ezek értékesítése sem garantált. Főleg amiatt, hogy gyakran nem lesznek javító minőségűek a nem megfelelő agro-technika, a kedvezőtlen időjárás stb. miatt. 2003-ban is az előző évhez hasonlóan, sok 34% feletti nedves sikértartalmú búzatétel a nagyobb sikerterület és az alacsonyabb farinográfus értékszám miatt nem lett javító minőségű. A 2003. évi kísérleti adatok, gazdasági eredmények is azt mutatják, hogy a bőtermő, malmi 1 csoportba tartozó fajtákkal nagyobb jövedelmet lehetett elérni, mint a javító minőségűeknek reklámozottakkal.

Ez nem azt jelenti, hogy nem kellenek a javító minőségű fajták, sőt nagy szükség van rájuk. De ott kell őket termelni, ahol a termőtáj és a gazdálkodás színvonala lehetővé teszi a fajtában genetikailag kódolt kiváló minőség realizálását. Az EU-ban, remélhetően jobban fogják díjazni a kiváló minőséget, mint a jelenlegi hazai piac.

A Gabonatermesztési Kutató Közhasznú Társaság búzanemesítői mindig arra törekedtek, hogy a várható piaci igényeknek megfelelő fajtákat nemesítsenek. A fő cél most is az, hogy a termelőnek nagy profitot hozó, új búzafajtákat nemesítsünk, amelyek a legjobban kielégítik a ter-

1. ábra
Országos búza termésátlagok 1970–2003-ig

2. ábra
Az OMMI kísérleti helyek őszi búza termésátlaga 2003-ban

mesztők, a felhasználó ipar és a fogyasztók igényeit. E három kör az egymástól eltérő és sokféle igényt a „piacon” érvényesíti. Érdekeik sem esnek egybe, így a búzának magában kell egyesíteni mindhárom kör elvárásait, hogy az a termelőnek jövedelmező és eladható legyen. Ez a tény alapvetően meghatározza a nemesítést, annak céljait és módszereit. Komplex, bonyolult feladat az új fajták előállítása, amelyet tovább nehezít, hogy maga a nemesítési folyamat is hosszú – legalább 10-15 év –, és csak sejteni vagy jóslni lehet, hogy mi lesz a piac igénye 10-15 év múlva. Ezért a nemesítőknek, azért hogy eleget tegyenek a jelen és a jövő elvárásainak, egyszerre többféle célnak megfelelően kell nemesíteniük.

Vannak olyan követelmények, amelyeknek az őszi búzának mindig eleget kell tennie, mint pl. a télállóság, a ki egyenlítetttség, a más fajtától való megkülönböztethetőség és a stabilitás (DUS követelmények). A minőséggel kapcsolatos elvárások a malom- és sütőipar igényeitől függően változnak. A betegség ellenállóság, a szárazságtűrés, a tápanyag-hasznosítás fokozása, a termelés biztonsága a termelési költségek csökkentése és az egészségesebb (vegyyszermentes) termék előállítása miatt szükséges.

Az is természetes, hogy számos biológiai korlát miatt (pl. javító minőség és nagy termőképesség közti ellentét)

nem lehet olyan fajtát nemesíteni, amely minden igényt kielégít. Már most is, és a jövőben még inkább egy meghatározott felhasználási célra fogunk nemesíteni, pl. javító minőségre, malmi I. minőségre, öko (bio) termelésre, tészta-, keksz-gyártásra stb.

Szerencsére ez a több célnak megfelelő nemesítés a GK Kht-ban nem jelent gondot, mivel a búza nemesítésén 3 csoportban (Szeged–Kecskéstelepe, Szeged–Óthalom, Táplánszentkereszt) több nemesítő munkálkodik. A csoportok a Búzaigazgatóságon belül egységes irányítás alatt működnek, de saját céljaikat, módszereiket a fent említett „fő cél” érdekében maguk határozzák meg. Speciális sajátága az itt dolgozó búzanemesítőknek, hogy a szántóföldi nemesítési munka mellett mindegyikük foglalkozik valamilyen, a nemesítést elősegítő alkalmazott kutatással is, pl. biotechnológiával, stressz-élettannal, kórtannal, gabonakémiával, rovarok elleni rezisztenciával stb. Ez a fajta munkaszervezés lehetővé teszi, hogy az alap és alkalmazott kutatások eredményei, módszerei minél hamarabb beépüljenek és hasznosuljanak a tradicionális nemesítésben. A GK Kht búza fajtaválasztéka jelenleg is jól tükrözi ezt a sokféleséget, mind a genetikai háttér, mind a morfológiai, a termesztési és a minőségi tulajdonságok terén.

Fajtáink hazánkban versenyképesek más cégek (akár hazai, akár külföldi) fajtáival mind a termőképességet, mind a minőséget és a termőhelyhez való alkalmazkodó képességet illetően. Ez jól látható az OMMI Nemzeti Fajtakísérletének 3 éves adataiból (1. táblázat). A termőképességben néhány fajtánk (Kalász, Garaboly, Verecke, Cipó, Rába, Petúr) az előző évekhez hasonlóan az élmezőnyben helyezkedik el.

1. táblázat

**AZ ŐSZI BÚZA FAJTA-ÖSSZEHASONLÍTÓ
KÍSÉRLETEK EREDMÉNYEI, GK FAJTÁK
(OMMI 2001-2003 kivonat)**

Szemtermés t/ha 3 év átlaga					
Kísérleti év	2001	2002	2003	t/ha	%
Korai érésű fajták					
GK Garaboly	7,09	6,48	4,95	6,17	105,5
GK Kalász	6,86	6,47	4,97	6,10	104,3
GK Jászság	6,75	6,47	4,78	6,00	102,6
GK Szivárvány	6,65	6,23	4,91	5,93	101,4
GK Verecke	6,57	6,01	4,90	5,83	99,6
GK Őthalom	6,50	5,96	4,73	5,73	97,9
GK Élet	6,36	6,12	4,63	5,70	97,5
GK fajták átlaga	6,68	6,25	4,84	5,92	101,25
Kísérleti átlag	6,61	6,16	4,78	5,85	100,0
Középerésű fajták					
GK Cipó	7,02	6,46	5,32	6,27	106,9
GK Rába	6,97	6,44	5,04	6,15	104,9
GK Petúr	7,00	6,26	4,84	6,03	103,0
GK Zugoly	6,92	6,12	4,91	5,98	102,1
GK Mura	6,86	6,09	4,96	5,97	101,9
GK Marcal	6,98	5,91	4,87	5,92	101,0
GK Miska	6,64	6,18	4,83	5,88	100,4
GK Favorit	6,96	5,99	4,51	5,82	99,3
Jubilejnaja 50	5,92	5,65	4,57	5,38	91,8
GK fajták átlaga	6,81	6,12	4,87	5,93	101,26
Kísérleti átlag	6,69	6,07	4,81	5,86	100,0

Az 1. táblázatban még nem szerepelnek azok a fajtáink, amelyekről még nincs hároméves adat. Ezek közül a fontosabbak neve és relatív teljesítménye 2003-ban: GK Csongrád: 104,1%, GK Attila: 95,7%, GK Holló: 107,5%.

Három új fajtajelöltünk áll állami minősítés előtt: a korai érésű GK Hargita, a késői csoportba tartozó GK Market és a GK Kapos. Mindhárom bő termésű és jó minőségű búza, amint azt a három éves OMMI adatok is mutatják (2. táblázat). Közülük különösen a Kapos ígérkezik az eddigi adatok szerint javító minőségűnek.

2. táblázat

**A GK KHT. HÁROMÉVES FAJTAJELÖLTJEINEK
EREDMÉNYEI AZ OMMI KÍSÉRLETEKBEN**

Tulajdonságok	Év	GK Hargita	GK Market	GK Kapos
Termés t/ha	2001	7,11	7,13	6,83
	2002	6,48	6,42	6,32
	2003	5,71	5,62	5,48
	Átlag	6,43	6,39	6,21
	Rel.%	104,4	107,9	104,9
Sikermennyiség %	2001	34,2	27,3	32,9
	2002	31,7	33,4	38,0
	2003	31,7	35,7	36,3
	Átlag	32,5	32,1	35,7
Sikérterület mm	2001	6,2	3,8	3,3
	2002	2,6	4,4	3,4
	2003	2,0	4,0	2,1
	Átlag	3,6	4,1	2,9
Farinográfus értékszám	2001	68,3 B1	74,2 A2	75,7 A2
	2002	71,1 A2	67,2 B1	75,7 A2
	2003	86,3 A1	82,7 A2	83,0 A2
	Átlag	75,2 A2	74,7 A2	78,1 A2
Hagberg-féle esési szám sec	2001	309	322	507
	2002	368	395	467
	2003	315	417	444
	Átlag	330	378	472

A GK fajták közül javító minőségű a GK Tiszatáj és a GK Attila. Az utóbbi évek tapasztalatai alapján a bőtermő GK Kalász, GK Élet, GK Verecke, GK Petúr és a GK Holló fajták általában malmi egyes minőségűek, de gyakran a javító minőséget is elérték.

Búzafajtáink nem csak idehaza, de külföldön is versenyképesek. Elsősorban a hasonló klímájú, szomszédos országokban kerülnek és kerülhetnek állami minősítésre és termesztésre. Erre már most is van példa, hiszen több fajtánkat minősítették a szomszéd országokban: pl. Romániában: GK Góbé, GK Őthalom, GK Élet, GK Kalász; Szlovéniában: GK Ledava, Horvátországban: GK Kalász.

Manapság a fajták elterjedtsége azonban nem csak a mennyiségi és minőségi teljesítménytől, hanem sok esetben és egyre inkább a marketing színvonalától függ. Sajnos a GK fajták marketingje, reklámja sokkal visszafogottabb és nem olyan hatékony, mint a konkurenciáé. Ezen a téren még számos tennivalónk van, hiszen az EU-hoz csatlakozva a fajták közti verseny még jobban fokozódik.

DR. MATUZ JÁNOS

BÚZANEMESÍTŐ, ÜGYVEZETŐ IGAZGATÓ
GABONATERMESZTÉSI KUTATÓ KHT.

A magyar búza minősége és kilátásai az Európai Unióban

Az idei aratáson túl vagyunk. Már folyamatban van a jövő évi termés magjainak vetése, amit már az Európai Unióban fogunk learatni. A gazdákat, feldolgozókat, kereskedőket (de a fogyasztókat is) méltán foglalkoztatja, hogy valóban „aratni” fogunk-e az EU tagjaként.

Milyen lehetőségeink lesznek a nagy hagyományokkal rendelkező búzatermesztés területén? Milyen irányba haladjunk: a mennyiség növelése, vagy a minőségi búza termesztése látszik-e jobbnak, célszerűbbnek?

Mit tegyen a gazda a megtermelt búzájával? Adj a el az aratás után azonnal (mivel szorítja az árbevétel, az őszi munkák és a hitelfizetés kényszere), vagy várjon a jobb árra, kihasználva a közraktározás adta lehetőségeket?

E kérdésekre adott lehetséges válaszok mögött mindig felbukkan az a dilemma, hogy valójában milyen is a magyar búza minősége. Minőségben versenyképesek vagyunk-e és tudjuk-e állni a versenyt az EU kiszélesedett, vám- és kvótamentes piacán? Ki tudunk-e szakítani egy

megfelelő részarányt a nyugat-európai minőségi (javító) búza szükséglet valós igényéből?

A felmerülő kérdések megválaszolásához talán segít, ha megvizsgáljuk az idei búzatermésünk minőségét, s az elmúlt évek ez irányú tapasztalatait.

Erre lehetőséget ad az, hogy immár hatodik éve annak, hogy tudós elődeink által elindított országos búza minőségi felmérést a mezőgazdasági kormányzat felújította, és évről évre felméri az ország búza termés minőségét.

E program keretében az FVM megbízásából – immár ötödször – a Concordia Rt. Gabona Control ez évben is elkészítette a 2003. évi búzatermésének minőségi térképét.

A 2003. évi búzatermés minőségét 922 db köztermesztésből származó búzaminta megfelelő mintavételével és komplex laboratóriumi vizsgálatával mértük fel.

A minták számát és eloszlását a megyénkénti vetésterület és a termésmennyiség figyelembevételével határoztuk

1. táblázat

A 2003. ÉVI BÚZATERMÉS VIZSGÁLATI ÁTLAGÉRTÉKEI MEGYÉNKÉNT

Megye	Hekto- liter- tömeg	Nedves- ség tartalom	Keverék- tar- talom	Káros keverék	Törött szem	Csírá- zott szem	Csök- kent értékű szem	Sütő- ipari érték- szám	Nedves sikér mennyi- sége	Nedves sikér területe	Esés- szám	Nyers- fehérje tartar- lom	Szedi- mentá- ciós index
	kg/hl	%	%	%	%	%	%		%	mm/h	sec	%	ml
Baranya	81.36	11.72	0.50	0.00	1.32	0.00	5.82	63.33	34.84	6.72	393.71	14.57	46.16
Bács-Kiskun	77.34	11.34	0.67	0.10	1.74	0.20	9.30	55.66	36.51	10.47	370.82	15.64	46.55
Békés	80.30	11.15	0.64	0.00	0.78	0.00	7.36	62.27	34.82	8.49	367.50	14.79	43.16
Borsod-Abaúj-Zemplén	78.70	11.53	0.86	0.10	0.75	0.10	8.31	66.97	35.71	6.84	337.33	15.64	50.72
Csongrád	79.63	11.01	0.72	0.10	1.49	0.00	9.59	57.53	34.25	9.76	370.21	14.61	41.90
Fejér	81.29	11.50	0.51	0.00	0.94	0.10	7.25	65.95	36.05	7.89	405.19	16.03	46.84
Győr-Moson-Sopron	79.37	11.35	0.72	0.00	0.79	0.00	8.29	61.64	36.04	9.20	359.61	15.40	49.92
Hajdú-Bihar	80.37	11.61	0.55	0.10	0.96	0.20	6.76	63.13	35.03	7.57	343.55	15.18	43.83
Heves	79.20	11.62	0.45	0.10	0.84	0.10	10.20	56.90	38.23	10.19	382.23	15.56	47.61
Jász-Nagykun-Szolnok	79.06	11.24	0.69	0.00	1.00	0.00	12.40	52.65	37.33	12.85	373.97	15.58	44.00
Komárom-Esztergom	79.73	11.81	0.60	0.00	0.89	0.10	7.30	63.75	34.94	9.00	352.67	15.38	49.50
Nógrád	77.48	10.82	0.78	0.10	1.50	0.00	10.28	54.35	35.42	10.20	350.92	15.10	47.50
Pest	78.61	10.99	0.60	0.00	1.41	0.10	11.16	55.50	38.53	12.00	375.88	16.08	46.58
Somogy	80.45	12.05	0.66	0.00	0.88	0.10	6.82	65.05	35.05	7.82	383.92	15.02	48.02
Szabolcs-Szatmár-Bereg	78.20	11.39	0.91	0.10	0.82	0.10	8.16	58.74	33.94	8.07	334.54	14.78	42.08
Tolna	82.19	11.34	0.40	0.00	1.14	0.10	5.86	65.45	35.23	8.25	359.23	15.06	49.60
Vas	78.22	11.80	0.84	0.10	0.84	0.10	7.14	61.52	34.79	8.77	325.55	14.98	48.13
Veszprém	79.74	11.13	0.58	0.00	1.04	0.30	8.52	62.54	35.07	7.87	356.43	15.49	47.30
Zala	79.34	11.78	0.62	0.00	1.07	0.10	5.67	64.25	35.38	6.62	362.90	15.15	49.52
ORSZÁGOS ÁTLAG	79.66	11.41	0.64	0.04	1.06	0.08	8.26	60.93	35.70	8.99	366.11	15.27	46.35

meg úgy, hogy kb. 1000 ha vetésterületre jusson 1-1 mintavétel és vizsgálat.

A termelői mintavételeket 35 falugazdász, a kereskedelmi forgalomba kerülő tételek mintavételét a Gabona Control szakemberei végezték. A vizsgálatokat 8 nagy szakmai tapasztalattal rendelkező szaklaboratórium, a számítógépes kiértékelést a Gabona Control végezte el.

A 2003. évi búzatermés mennyiségét és minőségét a már extrémnek tekinthető időjárási viszonyok alapvetően befolyásolták. November és június között a csapadék a sokéves átlagot egyetlen hónapban sem érte el, márciusban 15%-a, áprilisban 41%-a, májusban 56%-a, júniusban 32%-a esett csak egy átlagos év csapadékiának.

A katasztrofális tavaszi, nyár eleji csapadékhiányt súlyosbította a példátlanul magas május-júniusi hőmérséklet. E két tényező a termés kiesésén túl a búza minőségét is döntő mértékben befolyásolta. (A 2003. évi búzatermés megvénykénti minőségét az 1., az elmúlt 6 év tendenciáját a 2. táblázat mutatja.)

MI A JELLEMZŐ

A 2003. ÉVI BÚZATERMÉS MINŐSÉGÉRE?

A hektolitertömeg (79,66 kg/hl) megfelelő, megközelíti az elmúlt évek jó eredményét. A nedvességtartalom az aszály miatt alacsony, szárításra sehol sem volt szükség. A búzák tisztasága megfelelő, fuzáriumfertőzés nem volt tapasztalható. Az aszályból adódó sok szorult szem miatt a csökkent értékű szemek aránya az elmúlt évek legmagasabb értékét adta (8,26%).

Az idei búzatermésre a kiugróan magas fehérje és sikértartalom a jellemző. A 15,7%-os átlagos fehérjetartalom, a már tavaly is magas értéket is jelentősen meghaladja. A nedves sikértartalom is rekordmagasságú (35,7% az országos átlag!) Ezek a paraméterek a kiváló észak-amerikai búzákkal vannak azonos szinten. Ugyancsak magas az esésszám is. A siker minőségét viszont károsan befolyásolta az aszály. Ennek egyik mérhető paramétere a siker területe. Sajnálatos, hogy évről évre romlik ez az érték, a megfelelőnek ítélt 3-8 mm/h helyett a minták 43%-a a 8 mm/h értéket meghaladja. (Az országos átlag is a tűréshatáron túl van.) Ezzel függ össze, hogy a magas fehérje- és sikértartalom ellenére a kenyér minőségét jelentősen meghatározó sütőipari érték – bár az elmúlt 6 év átlagát meghaladja –, nem éri el a 2002-es évjáratét.

2. táblázat

A BÚZA FŐBB MINŐSÉGI PARAMÉTEREINEK ORSZÁGOS ÁTLAGÉRTÉKEI (1998-2003)

		1998	1999	2000	2001	2002	2003
Hektolitertömeg	kg/hl	78.9	76.08	81.78	80.40	81.31	79.66
Nedvesség tartalom	%	12.3	12.55	11.53	12.69	11.62	11.41
Keverék tartalom	%	n.a.	1.12	0.51	0.55	0.58	0.64
Káros keverék (fuzáriumos)	%	n.a.	0.70	0.07	0.25	0.12	0.04
Csökkent értékű szem	%	n.a.	8.28	5.49	5.13	6.17	8.26
Sütőipari értékszám		56.8	55.93	56.79	53.89	61.44	60.93
Nedves siker mennyisége	%	28.1	29.79	28.15	27.67	31.84	35.70
Nedves siker területe	mm/h	3	3.86	4.17	5.57	6.73	8.99
Esésszám	sec	276	270.47	315.07	266.99	393.00	366.11
Nyersfehérje tartalom	%	12.7	13.16	12.75	12.54	13.86	15.27
Szedimentációs index	ml	n.a.	42.71	41.04	38.33	41.17	46.35

Az ország legfontosabb termőterületeit vizsgálva egyes képet kapunk. A Duna-Tisza köze, Szolnok, Heves megyéket az aszály által leginkább sújtott terület. Az alacsony termésátlag mellett kiugróan magas fehérje-, siker értéket mértünk, de a siker minősége gyenge.

A legjobb minőségű búza a nem igazán hagyományos – de a több, és még jó időben kapott csapadék hatására –, borsodi, a nyugat- és közép-dunántúli térségekben termett.

Az idei (és az elmúlt évek) búzaminőségi eredményeiből milyen következtetést lehet levonni a hazai búzatermesztés Európai Uniói lehetőségeire vonatkozóan?

Tudomásul kell vennünk, hogy a magyar búzafelhasználás értékesítése érdekében az elmúlt 10 évben, már másodszor kell piacot váltanunk. Az 1990-es évek közepéig a volt szovjet piac leépült, gyakorlatilag megszűnt, így a '90-es évek második felében az arab, észak-afrikai irányba kellett váltani, miközben kisebb-nagyobb mennyiségben a környező országok is felvevők lettek.

Az ukrán-orosz térség az elmúlt években exportórré vált, az arab piacról kiszorította a magyar búzát. **Ma észszerűen nem látszik más jó alternatíva, minthogy (kihasználva az uniós tagsággal járó előnyöket) az EU malmainak stabil beszállítói legyünk, kiváltva az uniós javító búza import egyre nagyobb részét.**

Az a másik elvi lehetőség, hogy nagy mennyiségű (6-7 millió tonna), de gyengébb minőségű, kommersz búzát termeljünk, és ennek nagyobb részét az EU intervenciók felvásárlására bocsássuk nem látszik reális alternatívának.

Az elmúlt (és a várható további) évek csapadékhiánya, aszálya miatt csak óriási területek öntözésével érhetnénk el a jelenlegi termés több, mint kétszeresét, ennek pedig több oldalról sincsenek meg a feltételei.

Tehát elfogadható célként marad a minőségi búza termesztése lehetőleg minél nagyobb területen, a jól fizető, de igényes, potenciális vevők elvárásaihoz alkalmazkodva.

A nyugat-európai malmok a legalább 14% fehérjetartalmú, 33% sikértartalmú, 250 feletti esésszámú, kemény szemű búzát preferálják, melyek e mellett megfelelő reológiai paraméterekkel is rendelkeznek.

Szükségesnek látszik azonban a sütőipari minőség megítélésében a hazai gyakorlat számára még új, de az EU piacain régen ismert és elfogadott **vizsgálati módszerek bevezetése és alkalmazása.** A sütőipari érték magyar specialitás. Tőlünk nyugatra (és a többi égtájon) nem igazán ismerik, nem használják, nem is értik. Helyette viszont mérik és megkövetelik a búza lisztjéből készült tészta alveográffal (nyújthatóság, felfújhatóság), vagy/és extenzográffal (a tészta „szakítószilárdsága”) mért értékek megfelelő voltát. **Az alveográfus értékek közül elvárják a 250 feletti W értéket, az extenzográfus vizsgálatban a 60 mm energiát.**

Az elmúlt években a nyugat-európai piacokra történt exportszállítások tapasztalatai azt mutatják, hogy az Európában (és Amerikában is) elterjedt, és elvárt minőségi mutatók tekintetében nem mindig (csak ritkán) érjük el a kívánt mértéket.

Ebből is adódóan **a nemesítőknek tovább kell haladni azon a már megkezdett úton, amely a keményszemű, jó fehérje és sikértartalmú, de főként a Nyugat-Európában preferált reológiai tulajdonságokkal bíró fajták kialakítása irányába vezetnek.**

Át kell értékelni a fajta-politikát, segíteni kell az ezekkel a speciális paraméterekkel rendelkező fajták kialakítását, vagy honosítását, elterjesztését. A hazai minőségi előírásoknak, szabványoknak is ezt az igényt kell megfogalmazni, előnyben részesíteni.

A termelők az EU-ba lépve a gabonatermesztés tekintetében megnyugtató helyzetbe kerülnek. A megtöbbszöröződő földalapú támogatás mellett a gyenge minőségű búzafölösleg intervenciós felvásárlásának biztonsága és elfo-

gadható ára garantálhatja a megfelelő, kiegyensúlyozott gazdálkodást, a biztos megélhetést.

Ezen a bázison biztosan megéri a jó minőségű búza termesztéséhez nyilvánvalóan szükséges többlet-ráfordítás, mert kedvező esetben a jó minőségű búza stabil piaca is biztosnak látszik. (A gyengébb termőhelyi, ökológiai adottságok, kisebb befektetés esetén még mindig marad az intervenciós „védőháló”).

A stabilizálódó termesztési és piaci körülmények, nem kell arra kényszerítsék a gazdákat, hogy a „kombáj alól” eladják a búzát. **Ma is rendelkezésre áll az átmeneti finanszírozást is biztosító közraktár, mely a termelő és a potenciális vevő számára is biztonságot nyújt.**

Ennek a lehetőségét kihasználva meg lehet várni a legkedvezőbb értékesítési időt, ki lehet választani a legjobb vevőt, és biztosítani lehet a legtöbb malom által igényelt, az egész évre széthúzott, ütemes szállítást.

Ezekre a lehetőségekre, az új kihívásokra a Concordia Közraktár Rt. és a Gabona Control felkészült.

A Concordia Közraktár Rt. közel 500 ezer tonnás EU konform saját gabonátároló kapacitása, már 10 éves korrekt, megbízható, ügyfélbarát munkája biztosíték arra, hogy mind mennyiségileg, mind minőségileg megőrzi és kiadja a rábízott terményt. Külön kiemelendő, hogy a saját telepi és művi közraktározás mellett itt a letevő a közraktározott árura kedvező hitelű árukölcsönt kaphat.

A Gabona Control 13 éve az ország egyik legnagyobb minőségvizsgáló, minőségtanúsító szervezete, a legjobb hazai és nemzetközi akkreditációkkal, elismertséggel. A minőségi búza európai elvárások szerinti vizsgálatához és minősítéséhez a lehetőségei már ma is adottak. **A kereskedelmi laboratóriumok közül egyedül a Gabona Control rendelkezik az alveográfus és extenzográfus vizsgálatok elvégzéséhez szükséges legmodernebb műszerparkkal.**

A minőségi búza termesztésének, exportjának a vizsgálatok, minősítések oldaláról jelenleg sincs akadálya. Már csak meg kell termelni az eladnivalót.

RÉTHER ATTILA GABONA CONTROL

Benedek Fülöp, az FVM új közigazgatási államtitkára

Benedek Fülöp 2003. szeptember 22-én tette le hivatali esküjét, s a Földművelési és Vidékfejlesztési Minisztérium közigazgatási államtitkára lett. Benedek Fülöp új megbízatása mellett továbbra is a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet elnöke maradt. A nagy igazgatási tapasztalatokkal rendelkező szakember egy ízben már betöltötte a Földművelésügyi Minisztérium közigazgatási államtitkári tisztét (1995–1998).

Államtitkár úrnak magas tisztségében ezúton is eredményes munkát és sikereket kívánunk!

(A SZERK.)

A búzatermesztés „minőségi” vonatkozásai

Eleink a búzát az étellel azonosították. Valóban, a magyar ember számára a legfontosabb táplálék a kenyér, nem véletlen nevezzük azt mindennapinak. Ahhoz, hogy e mindennapit az asztalra lehessen helyezni sokat kellett, s kell a jövőben is tenni.

A Földön termesztett növények közül a fontossági sorrendet illetően a búza a második helyet foglalja el. Vetésterülete 2000-ben a világon 215 millió hektár volt, melyből az Európában vetett terület 27,4 millió hektárt tett ki. Hazai termőterülete a kukorica után a második, 1,1-1,2 millió hektár között változott évente – az elmúlt évtizedekben. A vetésterületet az ökológiai feltételek is nagymértékben befolyásolták, így fordult elő, hogy 1998 őszén a csapadékos időjárás hatására „csak” 744 ezer hektár volt az őszi búzával elvetett terület. A gabonafélék vetésterületi aránya – melybe bele tartozik a kukorica vetésterülete is – elérte nálunk a kritikus szintű 68-70%-ot, az ennél nagyobb területi koncentráció már közvetlen termésveszteséggel jár együtt.

A termőterület változása mellett az egyes földrajzi régiókban a területegységre vetített termésátlagok is jelentős mértékben változtak. Az egységnyi területre (ha) jutó termésátlag a világon 2,70 t, Európában 4,87 t. Ha csak az Európa országokat vesszük számba, akkor Írország és Hollandia termésátlagai a legnagyobbak (8,71, illetve 8,56 t/ha), míg a legkisebb hozamokat Albániában és Portugáliában mérték 2,50, illetve 1,27 t/ha-t. Az utóbbi évtizedek hazai átlagtermései közül az 1988-ban mért volt a legnagyobb, az átlag elérte az 5,45 t/ha-t, mely azóta több okból következően jelentős mértékben csökkent a 2003. évi 2,675 t/ha-os értékre. Az okokról a későbbiekben még bőven lesz szó!

A búza alapvető élelmiszeripari alapanyag. Sokoldalúan feldolgozható, hasznosítható. A hazai élelmiszerfogyasztási adatok szerint az egy főre jutó cereáliák évenkénti fogyasztása 89 kg-ra csökkent az 1960-as években regisztrált 120 kg/fő értékről. E csökkenés egészségügyi okokból is hátrányos, hiszen az emberi szervezetnek a fehérjén, a zsíron, a szénhidráton, az ásványi anyagokon és a vitaminokon kívül élelmi rostra is szüksége van, s ennek nagy része a különböző kalászos fajokkal biztosítható. Kedvező e téren, hogy az elmúlt évtizedekben

1. táblázat

A BÚZA CÉLIRÁNYOS HASZNOSÍTÁSÁT BEFOLYÁSOLÓ MINŐSÉGI KÖVETELMÉNYEK (Pollhamer E-né 1988. nyomán)

Hasznosítási célok				
Sütőipar	Szárastészta készítés	Rétestészta készítés	Takarmányozás	Kekszgyártás
Hl-tömeg	Hl-tömeg	Hl-tömeg	Hl-tömeg	Hl-tömeg
Ezerszemtömeg	Ezerszemtömeg	Ezerszemtömeg	Ezerszemtömeg	Ezerszemtömeg
Acélossági %	Acélossági %	Acélossági %	Héjmennyiség	Héjmennyiség
A szem színe, alakja	Daranyeredék	Daranyeredék	Rostmennyiség	Acélossági %
Lisztnyeredék	Szemkeménység	Lisztnyeredék		
Daranyeredék	Héjmennyiség			
Korpanyeredék	Dara szemcseméret			
Sütőipari alapanyag	Tésztaliszt minősége	Rétesliszt minősége	Takarmányliszt minősége	Alapanyag minősége
Komplex minőségi értékszám	Fehérje tartalom	Fehérje tartalom	Fehérje tartalom	Fehérje tartalom
Enzim-aktivitás	Nedves siker-tartalom	Nedves siker-tartalom	Aminosav-tartalom	Szemcsestabilitás
Kemencenyeredék	Sikerterületékenység	Sikerterületékenység	Vitamintartalom	Sikerterületékenység
Keverhetőségi érték	Száraz siker mennyisége	Száraz siker mennyisége	Ásványianyag-tartalom	Sütőipari minőség
Sütőipari minőség	Siker víztartó képesség	Siker minősége		
Adalékok hatása	Nyújthatóság	Nyújthatóság		
	Főzési minőség			
	Túlfőzési ellenállás			
	Tészta színe			

2. táblázat

**A MOSONMAGYARÓVÁRON VÉGZETT BÚZA FAJTÁK ÉS
FAJTAJELÖLTEK EGYES JELLEMZŐINEK
ÁTLAG, MINIMUM ÉS MAXIMUM ÉRTÉKEI**

Megnevezés		Évek				
		1999	2000	2001	2002	2003
Szemtermés (t/ha)	minimum	5,35	2,97	4,57	5,24	4,15
	maximum	10,30	8,77	9,92	8,89	8,23
	átlag	8,03	7,02	6,90	7,54	6,43
Hektolitertömeg- (kg)	minimum	68,2	71,0	68,8	66,5	63,2
	maximum	81,0	83,3	86,6	85,7	80,9
	átlag	74,7	78,5	79,7	80,9	73,6
Fehérjeteralom minimum (%)	minimum	7,6	8,7	7,6	9,8	8,9
	maximum	14,5	15,2	13,5	13,7	14,7
	átlag	11,3	12,3	10,2	11,5	11,4
Nedvessikér (%)	minimum	9,0	13,9	6,7	19,4	23,7
	maximum	38,5	34,5	38,3	43,9	40,8
	átlag	25,6	26,3	23,0	29,9	31,2
Esésszám (sec)	minimum	63	163	65	336	
	maximum	344	435	556	727	
	átlag	241	319	285	487	
Sikér terület (mm/ó)	minimum	0	0,5	0,5	1,0	
	maximum	8,5	5,5	12,5	13,0	
	átlag	1,93	1,89	3,34	4,24	
Sikér nyújtás (cm)	minimum	4	4	4	9	
	maximum	23	17	18	28	
	átlag	12,5	10,2	11,2	14,6	
Valorigráfós érték	minimum	22,2	16,9	10,0	13,0	
	maximum	85,9	79,2	81,3	70,7	
	átlag	51,4	53,1	44,4	46,8	
Kenyer alaki hányados	minimum	1,71	1,77	1,57	1,30	
	maximum	2,81	2,98	2,99	3,00	
	átlag	2,11	2,06	2,23	2,21	

olyan növényfajok termesztése is újra kezdődött, mint a durum- és a tönköly búzáké, vagy a hasznosítási lehetőségek bővülése folytán növekszik a triticales élelmiszeripari szerepe is.

Napjaink feladatai e téren ekként fogalmazhatók meg: **a mezőgazdaságnak jó minőségű és sokoldalúan feldolgozható élelmiszer-alanyagokat kell környezetkímélő termesztéstechnológiával előállítani. Olyan élelmiszeripari alapanyagokra és termékekre van szükség, amelyek magas biológiai értékűek, fogyasztásuk elősegíti az egészségmegőrzést, általuk a betegségek megelőzhetőkké válnak.**

A fajtaválaszték növekedése mellett a fajtaválaszték rohamos emelkedését is tapasztalhatjuk. A hazai fajtaválaszték meglehetősen bő, hiszen csak közönséges őszi búzából a 2003. évi Nemzeti Fajtajegyzék szerint 126 államilag elismert fajta áll a termesztők rendelkezésére. A minősített tavaszi búza fajták száma 8, a durumoké összesen 18 (13 őszi és

5 tavaszi), a tönkölyé 4, ebből két fajta hazai nemesítésű (ÖKO 10; ÖKO 82), és két fajta honosítás útján került állami elismerésre. A kísérletekben szereplő fajtajelöltek száma évről-évre növekszik, ami a választékbővülést illetően kedvezőnek is tűnhetne. Az elismert fajtáknak azonban csak kisebb része válik széles körben termesztett fajtává.

A nemesítés feladatai a felgyorsult fajtarotáció mellett a speciális hasznosítási lehetőségeknek és irányoknak megfelelő fajtasortiment kialakítását célozzák. Az 1998-ban elfogadott minőségi követelménytáblázat a jelenlegi EU-normáknál szigorúbb feltételeket szab a termesztés elé. A legfontosabb minőségi paraméterek: **hektolitertömeg, nedvességtartalom, keverékesség, törött, poloskaszűrt, elszíneződött, csírázott és acélos szemek %-a, sütőipari értékszám, nedves sikértartalom, esésszám, nyersfehérje-tartalom, szedimentációs érték.** Az értékesítésre felkínált termény állati kártevőt (illetve annak maradványait) nem tartalmazhat. A minőségi átvétel tételenként történik, s a szabvány a javító minőségű búza mellett három malmi búza kategóriát különböztet meg.

A feldolgozóipar a közönséges búzákkal szemben eltérő hasznosítási követelményeket állapít meg, melyeket Pollhamerné (1988) alapján az 1. táblázatban foglaltunk össze.

Történelmi léptékekkel nézve a hazai búzanemesítés több ciklusra osztható, melyekről részletesen a rendelkezésre álló klasszikus művekből

szereshet az olvasó komolyabb ismereteket. A közelmúlt időszakból azonban két ciklus kiemelése feltétlenül indokolt. Az egyik a XX. század hatvanas éveinek elejétől számítható, s a 90-es évek közepéig tartott. Erre az időszakra a mennyiségi jelleg – elsősorban a hektáronkénti szemtermés növekedése volt a jellemző. A másik napjainkban is tartó folyamat a specifikáció mellett a minőségi tulajdonságok dominanciáját helyezi előtérbe. Mindkét – mai szóhasználatával élve – irányzatnak megvannak a maga előnyei, ugyanakkor a hátrányai is. Köztük, miután genetikailag is markánsan jelentkező negatív összefüggések írhatók le, csak az ésszerű kompromisszum vezethet eredményre. Az is megállapítható ugyanakkor, hogy a „mai helyzetet” nem a biológiai alapanyagok – a fajták – hiánya, hanem sokkal inkább **a pénztelenségből származó termesztéstechnológiai hiányosságok sokasága jellemzi.**

3. táblázat

**A BÚZA MINŐSÉGÉT BEFOLYÁSOLÓ
TULAJDONSÁGOK CSOPORTOSÍTÁSA**
(Pepó Péter–Ragasits István–Szabó Miklós 1996.)

Tényező csoport	Meghatározó	Jelentősége	Mérsékelt
Biológiai	Fajta		
	minőségi tulajdonságai		
	agronómiai tulajdonságai		
Ökológiai	Éghajlat		Talaj
	csapadék		fizikai
	mennyiség		tulajdonságai
	csapadék		kémiai
	megoszlás		tulajdonságai
	hőmérséklet		
	napfény		
Agrotechnikai	Tápanyag		Elővetemény
	N-adag		direkt hatás
	N-megosztása		indirekt
	NPK-arány		hatás
	Öntözés		Növényvédelem
	Betakarítás		kórokozók
	idő		kártévők
	Tárolás		gyomok
			Vetés
			ideje
			állomány-sűrűség

A fajták és fajtajelöltek évenkénti vizsgálatai azok tulajdonságainak nagyfokú variabilitását mutatják. Példaként a 2. táblázatban a Mosonmagyaróváron 1999 és 2003 közötti években végzett fajtakísérletek eredményeit mutatjuk be. Az átlagok sok mindent eltakarnak, az évenkénti ingadozások a tendenciájelleg meghatározására alkalmatlanok. A paramétereknél megmutatkozó nemegyszer többszörös eltérés óvatosságra int, egyúttal a célirányos fajtakiválasztást a részletesebb adatok ismerete elősegíti. A mindennapi gyakorlatban ehhez azonban még kevés az információ, a gyakorló gazdák az egyes résztulajdonságok szerepével, és az azt befolyásoló termesztéstechnológiai beavatkozások ok-okozati összefüggéseivel nincsenek tisztában. Kétségtelen tény, hogy minden igényt kielégítő fajta nem áll a termesztés rendelkezésére, erre valójában nem is lehet számítani. A térségi gazdálkodás feladatköreit szem előtt tartva abban kell e témával foglalkozóknak a termelőknek segíteni, hogy kijelöljék a hasznosítási célnak legjobban megfelelő fajták körét, s megadják a termesztés legfontosabb feltételrendszer-szükségletét ahhoz,

hogy a fajták genetikai tulajdonságai a szántóföldeken is érvényre juthassanak.

Kétségtelen tény az is, hogy a búza, szemben a kukoricával kisebb adaptációs képességgel bír. Ebből következik, hogy a helyhez kötöttségnek nagyobb a jelentősége, s az e térségben nemesített fajták több tulajdonságukban (pl. télállóság) előnyben vannak más, főleg nyugat-európai fajtákhoz képest. A termesztés alapvető feltételeit a fajta mellett az ökológiai és az agrotechnikai tényezők határozzák meg. Ezen tényezők jelentőségét Pepó és munkatársai (1996) nyomán a 3. táblázatban mutatjuk be.

A jelenlegi búzatermesztési helyzetet – egyetlen szóval – katasztrofálisnak lehet jellemezni. A jövőt a fajtákban rejlő potenciális termőképesség jobb kihasználása mellett a minőségi termékelőállítás elsőbbségének figyelembe vételével lehet csak elképzelni. A jó minőségű termékre a jövőben is biztos piac vár, annak előállításához azonban **a mainál sokkal kedvezőbb gazdasági környezet kialakítására van szükség**, mert csak ez motiválhatja a termelőt a nagyobb profit előállításához szükséges pótlólagos befektetésekre. Az utóbbi évtizedben megnyilvánuló fokozatosan romló feltételek megváltoztatása vezethet csak el ahhoz, hogy a termelés körülményei javuljanak. Ehhez több agrotechnikai elem pozitív irányú megváltoztatására van szükség, melyek közül néhányat a teljesség igénye nélkül felsorolunk:

- javítani szükséges a talajelőkészítés módját és végzésének idejét;
- a tarlóhántásokat idejében, és kellő elmunkálással szükséges végezni;
- a talajmunkák ne csak a legfelső talajrétegre koncentráldjanak;
- a vetésváltás további egyszerűsödését meg kell állítani, a pillangós virágú növények területi arányát növelni kell;
- a tápanyag-visszapótlás mértékét a terméssel kivont mennyiségek figyelembe vételével egyensúlyban kell tartani;
- növelni kellene a szerves trágya termelés mennyiségét, valamint a hasznosítás mértékét, illetve jobban elősegíteni a szerves anyagmaradványok gyorsabb lebontását és a növények számára való könnyebb hozzáférhetőségét;
- a nitrogén javára eltolódott, egyébként összességében nagyon alacsony mértékű tápelemfelhasználást a foszfor és a kálium, valamint szükség szerint a kalcium pótlásával célszerű javítani;
- a táblák nagymértékű gyomosodását meg kell akadályozni, ami nemcsak a tápanyagmérleg javulását, hanem a vízhiány kialakulásának megelőzését is szolgálja.

KAJDI FERENC EGYETEMI DOCENS

GRÁCZOL ESZTER LABORVEZETŐ

NYUGAT-MAGYARORSZÁGI EGYETEM,
MEZŐGAZDASÁG- ÉS ÉLELMISZERTUDOMÁNYI KAR
MOSONMAGYARÓVÁR

A minőségi búzatermesztés biológiai alapjai Békés–Csongrád megyében

A Dél-Alföldön siralmasan gyenge terméseredménnyel zárult az idei aratás. A hasonló klimatikus és csapadékviszonyok ellenére a táblánkénti termésátlagok 0-6 tona/ha között szóródtak, bár ebben szerepe van az adott fajta fagyérzékenységének. Ilyen mértékű eltérés produktálásához azonban komoly emberi mulasztásra is szükség van, úgymint rossz tábla- és elővetemény választás, víz-pazarló, illetve sekély talajművelés, helytelen fajta- és vetésidő megválasztás, szegényes tápanyagellátás, hiányos növényvédelem. Röviden összefoglalva: ez évben kumuláltan hatott a meteorológiai-, az ökonómiai- és az agrotechnikai aszály következménye a gyenge őszi búza termésátlagban. A probléma más években is fennáll, csak a növények jobban tudnak kompenzálni megfelelő vízellátási körülmények között.

A minőségi hiányosságokról: ez évben az esésszám volt a favorit visszautasítási tényező. Sárgarozsdás, illetve fuzáriumos években a nedves siker, más években más a minősítő tényező a termelők eredményességét gyengítő paraméter. Korábban a termelő biztos lehetett benne, hogy túltermelés esetén új kifogásolási ötletekkel lepték meg a felvásárlók, míg alacsony termésnél ugyanazon tétellel minősége az idő előrehaladtával látványos javuláson ment át.

A leírtaktól függetlenül mennyiséget és minőséget termettek azon árutermő táblák, melyeket korábban altalajlajizáltak, a vetésforgóban szakszerűen trágyáztak és műveltek, amelyeken okszerű integrált növényvédelmet folytattak. Az ilyen talajok biológiailag érettek, kalácszerűen rugalmasak, és jó víz- és tápanyagszolgáltatók.

Vizsgáljuk meg az őszi búza termesztésének biológiai alapjait, hiszen az árutermesztés sikerességét és eredményességét a fajta és a vetőmag döntően meghatározza. Előzőek alátámasztására néhány példát említenék. Az EU-ban takarmánybúza minőséggel eleve versenyhátrányba kerülünk a fele-háromnegyed-akkora termésátlagaink miatt. *Extenzív körülmények között az intenzív fajtától hiába várunk kiugró eredményt.*

De extenzív viszonyok között is lehet minőségi árut előállítani, különösen sikeresek lehetünk az organikus árutermeléssel. További bölcsesség: fémzárólatlan, csávázatlan vetőmaggal keveset takarít(hat)unk meg, de biztosan sokat veszíthetünk! Az EU-csatlakozás után a közös fajtalistáról olyan fajták ajánlatával is találkozhatnak majd a termelők, melyek hosszú tenyésztésük, vízigényük miatt sikeresen nem termesztethetők térségünkben.

A jelenlegi *nemzeti fajtalista* is a bőség zavara elé állítja a választás előtt álló termelőt. Így van ez szűkebb pátriában is. Békés–Csongrád megyében 2002. évben 67 fajta vetőmagját fémzároltuk. Ha a múlt évi fémzárólatok alapján vizsgáljuk a fajták arányát, akkor az 1. számú táblázatból kiolvasható, hogy az összes mennyiség 1/4-ét **2 fajta**, 1/3-át **3 fajta**, 1/2-ét **5 fajta**, 2/3-át **8 fajta**, 3/4-ét **12 fajta**, 4/5-ét **15 fajta** töltötte ki.

1. táblázat

ŐSZI BÚZA FÉMZÁROLÁSOK FAJTA- ARÁNYAI ÉS MINŐSÉGI BESOROLÁSA BÉKÉS–CSONGRÁD MEGYÉBEN 2002. ÉVBEN

Rangsor	Fajta	Aránya	Besorolása
1.	MV Magdaléna	13,2 %	javító
2.	GK Kalász	11,4 %	malmi
3.	GK Élet	10,3 %	malmi
4.	GK Garaboly	8,0 %	malmi
5.	MV Csárdás	7,8 %	malmi
6.	Jubilejnaja 50	6,8 %	malmi
7.	MV Magvas	4,8 %	malmi
8.	GK Öthalom	4,2 %	malmi
9.	GK Bagoly	2,7 %	malmi
10.	GK Verecke	2,4 %	malmi
11.	GK Petur	2,0 %	malmi
12.	MV Palotás	2,0 %	javító
13.	GK Cipó	1,9 %	malmi
14.	GK Miska	1,7 %	malmi
15.	GK Jászság	1,3 %	malmi

A fémzárólati táblázatban az első 12 fajta között, mely a teljes alkalmas és engedélyezett minősítésű vetőmag 3/4-ét tette ki, **2** javító minőségű fajta szerepelt (az 1. és a 12.).

A 67 fajtából 7 volt 17% részesedéssel a javító minőségi besorolású, ezek: MV Magdaléna, MV Palotás, GK Attila, Zlatka, Alföld 90, MV Emma, és a GK Tiszatáj fajták.

A 2003. évi őszi búza vetőmag-szaporításunk az országos helyzethez viszonyítva kedvező volt. A 9097 ha-os szaporító terület mintegy 500 ha-os növekedést mutat, míg máshol a csökkenő tendencia érvényesült. Az ellenőrzött fajták száma ugyan 62-re csökkent, de a szokásos im-

porttal és bérfeldolgozással a múlt évi szinten várható. A fajták szaporítási arányait a 2. számú táblázatban láthatjuk. Az 1/4-es területi arány eléréséhez **3**, 1/3-oshoz **4**, az 1/2-eshez **6**, a 2/3-oshoz **11**, a 3/4-eshez **14**, a 4/5-öshöz **16** fajtára volt szükség, ez kedvezőbb a múlt évinél.

2. táblázat

**ŐSZI BÚZA VETŐMAG-SZAPORÍTÁSI
FAJTAARÁNYOK BÉKÉS-CSONGRÁD
MEGYÉBEN 2003. ÉVBEN**

Rangsor	Fajta	Aránya	Besorolása
1.	MV Magdaléna	11,8 %	javitó
2.	GK Kalász	11,4 %	malmi
3.	MV Csárdás	8,4 %	malmi
4.	GK Élet	7,1 %	malmi
5.	Jubilejnaja 50	6,9 %	malmi
6.	GK Garaboly	5,7 %	malmi
7.	MV Magvas	4,3 %	malmi
8.	GK Öthalom	4,3 %	malmi
9.	GK Petur	3,7 %	malmi
10.	MV Palotás	2,9 %	javitó
11.	GK Héja	2,9 %	malmi
12.	GK Bagoly	2,9 %	malmi
13.	MV Pálma	2,5 %	malmi
14.	GK Attila	2,2 %	javitó
15.	GK Miska	1,9 %	malmi

A javító minőséget adó fajták száma **9-re** növekedett, területi részesedésük 18,4%-ra emelkedett. Ezek a fajták: MV Magdaléna, MV Palotás, GK Attila, Alföld 90, MV Ködmön, MV Verbunkos, Zlatka, GK Smaragd, GK Rubintos, a területük nagysága szerint.

A cikk írásakor még csak a nem véglegesen feldolgozott, becsült termésátlag állt rendelkezésre, ez 4,5 t/ha-t mutatott. A sokévi tapasztalatok alapján a Békés–Csongrád megyei őszi búza vetőmag-előállítások tényleges termésátlagai 0,5-1 t/ha-ral magasabbak, mint a megyei kommersz búza termései.

Itt szeretnék visszakanyarodni a korábban leírtakra, mert a vetőmagtermesztésben megmutatkozó átlagos terméstöbblet a vetőmagszaporító gazdaságokon belül is megmutatkozik. Érdekes módon náluk a vető- és étkezési búza termesztési költsége – a vetőmag- és szelekciós költséget nem számítva – nem tér el egymástól jelentősen. Annál nagyobb az eltérés az optimális termesztési viszonyok tekintetében. Nem kell hangsúlyoznom, hiába biztosítunk ideális viszonyokat a növényeknek, ha nem vesszük figyelembe az adott fajta gyomirtószer-érzékenységet: máris tönkrement fáradozásunk gyümölcse, és visszaeszik a termés a közepszerű tartományba.

Örömdetesnek, de nem elégségesnek tartom a javító minőségű búzafajták szaporításának növekvő területi arányait. Úgy érzem, a 25. órában vagyunk és nem elég csak 9 javító minőségű fajtára alapozni az árubúza termesztést térségünkben, ahol az országos terület 1/5-e található. A jó minőségű árubúza megtermesztése szükséges, de nem elégséges feltétele a biztonságos értékesítésnek. Ahhoz, hogy a búzát jó áron lehessen eladni, jó marketingre, egyöntetű minőségre és megbízható mennyiségű árualapra volna szükség. Azt vallom, ne legyünk kicsinyhitűek, nyugati megyeszomszédaink már bizonyították a Dunántúlon, hogy igényes termesztés-technológiával és jó fajtával jó eredményt lehet elérni. Állítom, helyi viszonyainkra nemesített hazai fajtákkal ugyanez biztonságosabban megvalósítható. A magam részéről a Pannon Búza-program sikerében reménykedem!

SEPRENYI ISTVÁN
OMMI TVF

„Tolle, lege et fac!!!”
Vedd, olvasd és cselekedj!!!

MEGRENDELŐ LAP

MEGRENDELJÜK ÖNÖKNÉL 2003. ÉVRE A MAG C. SZAKLAPOT. ELŐFIZETÉSI DÍJ: 2688 FT/ÉV (+ POSTAKÖLTSÉG)

Név: Cím:
PÉLDÁNYSZÁM: DÁTUM:

.....
CÉGSZERŰ ALÁÍRÁS

VETMA MARKETINGKOMMUNIKÁCIÓS KFT.

1077 BUDAPEST, ROTTENBILLER U. 33. MOBIL: 06 30 221-7990

A búzakérdés; a Tarnamentéről nézve

BEVEZETŐ

SZÉKÁCS szerint a gazdasági növények nemesítésének nem is lehet egyéb célja, mint a *jövedelmezőség fokozása*. Hol képződött búzatermesztésben jövedelem az elmúlt 10-15 évben? Ezt a kérdést lebegni hagyom, szerintem ugyanis a búzatermesztés seholy sem eredményezett nálunk elkölthetetlen jövedelmet. (Közgazdasági jártasság nélkül vállalom a dilettáns címkét, régi jelentését, ezért is nyugodtan mondhatom.)

A 70-es évek végén a búzáról készült szakmai mérlegelés igen kedvező jövedelmezőségi, fejlesztési lehetőségeket sugallt. Az akkori gondok, aggodalmak egyrésze a márnak is szól, nevezetesen a minőség, a honi nemesítők érdekeit sértő fajtaválasztás, 10-es minőségi kategóriába tartozó vidékékeken „takarmánybúzá” arató gazdaságok elmarasztalása (a vetésterület 40%-án Libellula Békésben). A régiek óta tart ez a nehezítés (somogyi tar, olasz, francia búza, Száva, Rána 1-3), és csak fokozódik majd az **EU-fajtalista** által. (Abban azonban biztosak lehetünk, nem kerül magyar búza mediterrán, atlanti, albioni termőhelyre. Ez is valami!)

A mostani helyzetünk, reményeink az EU-csatlakozás kész ténye után hogyan alakulnak majd? A számok adotak, ismertek, s mire a teljes összegű ún. direkt támogatással kalkulálhatnánk akkorra ez megszűnik és a vidékfejlesztést hatékonyabb módon ösztökélik! Kutakodhatunk az okok felől, hogyan is sikerült „legyőznünk” a lukjanyenkói csodát, a Bezosztaja 1-et, hogyan is lehet még kedvelt fajta a Jubilejnaja 50, a valóság itt van, kilátástalanság, kapkodás, jó szándékú hozzánemértés és közben pereg a homok, gyűlik a gaz, virul az ambrózia, selyemkóró, kanadai aranyvessző, csattanó maszlag. A helyzet nem rózsás, de ennél nehezebb időkben sem adta fel a reményt a nyakas magyar paraszt.

TERÜLET, HOZAM, FELHASZNÁLÁS

A hivatalos megközelítés szerint 3-4-év múlva 900 ezer hektáron termesztünk búzát és a kukorica vetésterülete másfélmillió hektár lesz.

(A problémák: *fusarium*, *kukoricabogár*, *vetésforgó*, *környezetet nem terhelő termesztés*, *netán organikus gazdálkodás*.) A hazai fehérjegyazdálkodás, a valaha volt növényi fehérje-program mérvadója, legavatottabb szakértője szerint elegendő 800 ezer hektár búza és nem sokkal több kukorica (KRALOVÁNSZKY 2002).

Szerintem a döntést a gazdálkodókra kell bízni, s ha az idei, még kedvezőtlenebb tenyészév után is földbe kerül 1 millió hektáron a vetőmag, akkor az elméleti, közgazdasági megfontolások fiókban, torokban pihenhetnek újra. A

búzakérdés sokáig lesz még érzelemmentesíthetetlen (ronda így egybe, de külön nincs értelme).

A hazai igény kenyér és lisztfélék tekintetében nem fog változni, nem eszünk majd kevesebb kenyeret (tej- és húsigényünket még képesek vagyunk „lejjebb önkorlátozni”, de az előbbi már nem; riogassanak bár újabb „árkiigazítással” is, élni kéne). Elleszünk 3-4 millió tonna búzával és ehhez a genetikai potenciált nem kell majd gyakran emlegetni (művész legyen az, aki az utóbbi 10 esztendőben kimutatja majd az éves „tudósi hozadékot”, nevezetesen a nemesítés hozzájárulását a búzatermés sikeréhez, természetesen elkülönítve a termőhely-, évjárat-, agrotechnika hatását is).

Én a Győrffy féle „harmadolást” tartom elfogadhatónak, legyen szó kukoricáról, búzáról. Csak egy példa a genetikai „előre haladásról”, az F 481 nevű, fleischmanni búza idén kiválóan telelt, 350-550-es csíraszámval vetve is termett 3 tonnát kisparcellás kísérletekben. Az újabbak között akadt ennél gyengébb teljesítményű is.

GONDOK, NEHÉZSÉGEK AZ ELMÚLT ÉVTIZED TAPASZTALÁSAIBÓL

A vetésforgó – klasszikus értelemben – nem létezik, megszűnt. Hallgató koromban még fontosnak tartották a néhai, nagynevű professzorok a termelés, termesztés fogalmának megkülönböztetését, de ma már ezen rég túl vagyunk, hiszen kenyeret gyártunk, humán erőforrásokat képünk...

A búza számára jó élőveteménnyel csak igen kis mértékben számolhatunk; hüvelyes, pillangós, repce, len, ugar. Meghatározó a kukorica, napraforgó és a monokultúra. Az utóbbi megítélése nem olyan „megnyugtató”, mint 20-30 éve gondoltuk. Jó lenne mihamarább elfelejteni.

Menyhért és munkatársai előző számban közölt fejtegetéseikkel teljes mértékben egyetértek, többet kellene törődnünk pótolhatatlan kincsünkkel, a talajjal. A búzatermesztés agrotechnikai, növénykórtani problémáit érzékelem, látom, olvasok róla, használható ötletem nincs. Talán egyet említenék; az élővetemény-kérdést nemesítési szempontból. Elkerülhetetlen, hogy tesztelési programunkból kihagyjuk, a „gyakorlatot” kell követnünk, nevezetesen a későn lekerülő növények utáni búzakísérletezést. Idén a napraforgó utáni, október végén vetett búzáknak nehezen tudtak kikászolni, némelyek elégték szem nélkül.

Kompoltan igyekszem az egy termőhely, de differenciált környezeti hatások okozta eltérések figyelembe vételére előrehaladottabb tenyészanyagomnál (csíraszám, vetésidő, tenyészterület, élővetemény hatása a termésre, minőségre, szárazságtűrésre).

HIÁNY VAGY FELESLEG?

A cinikus vélekedés szerint, *jobb a nincs a soknál*. Nem osztom ezt a nézetet, de van valami rafinéria az export-import ügyben.

Kezembem a 2001-es FAO kimutatás; 113 millió tonna export, aminek értéke 14,6 milliárd dollár, míg az import ára 16,6 milliárd és csak 110 millió tonna. Nézem a listát. A meghatározó szereplők adnak-vesznek és gondolom a legkedvezőbb időpontban teszik ezt, azaz nem szeretnek túl sokat adni az áruért, de fordítva már igencsak igényesek. Nem, nem a kereskedés rejtelmére jöttem rá! A készletezés! Jobb és szűkösebb esztendőben ezt kereskedőink kihasználják, és ha a termés- és időjárás előrejelzések még megbízhatóbbak lesznek, akkor *a raktározás még inkább megéri majd*. (Mennyi beton, -tégla, szörnyű stílusban épített monstrositást verünk szét, és eszünkbe sem jutott, hogy raktárnak talán megfeleljen.)

Nekünk a közeli, biztos piaci lehetőségek felé kell figyelniünk, készletezni, megfelelő időpontban értékesíteni és az árunk minőségét úgy „igazítani”, hogy minél rafináltabb igénynek megfeleljen a portéka. *Jó lenne, ha a termelők is részesednének a hozadékból, kockázatuk arányában. Egységben a termelés, raktározás, értékesítés.* Regionális gazdaszövetkezetek, avagy neveztesse nek bárhol, de együttműködés nélkül a létra alján lévőnek járnak rosszul. Ez az összefogás nekünk sem lenne haszontalan, itt a növénynemesítőkre gondolok.

A MINŐSÉG

Mi a minőség? A dolgok lényege. (De ronda!) Sokféle-képpen lehet közelíteni ehhez a kérdéshez, de a legfontosabb minőségi kritérium a termék egészséges volta. Gondolom nem felelték az 1998-as nyarat, a fusarium okozta kárt, riadalmat, hogy kell-e toxint vizsgálni és hogyan. Mesterházy 25 milliárdra becsülte a kárt. Kérdés; *mennyit fordítottunk eddig rezisztens búzafajták előállítására és mennyit kellene?* A hagyományos, ha úgy tetszik intenzív és környezet barát, organikus termesztés legnagyobb gondja, problémája ez a kérdés.

A fertőzött termény csak tűzre való. Rezisztens fajta nincs, inkább kemikália, mint étetés. Ebben a kérdésben egyet kell értenünk és természetesen kutatni a rezisztencia élettani, genetikai hátterét, a talajéletben bekövetkezett hátrányos mikroba-összetétel megakadályozásának lehetőségeit, netán mesterségesen szaporítani néhány fontos baktériumot, gombát. Szeszélyes csapadék viszonyaink miatt a fusarium-kérdés a legfontosabb növénykórtani, és élelmiszerbiztonsági probléma. Nem tudok olyan kultúr-növényről, ahol ne okozhatnának kárt ezek a kellemetlen, szaprofita, sokszínű gombák. A kukorica, búza bikultúra a lehető legrosszabb választás. Természetesen igen nagy szerepe van a vetésváltásnak, a talajművelésnek, szerves-

anyag-gazdálkodásnak (*a sekélyművelés kedvez a fusariumnak*).

A MINŐSÉGI BESOROLÁSRÓL

Nagyon nehéz eldönteni, hogy a nagy, avagy a szerényebb búzatermesztők minőségi besorolását, kategóriáit fogadjuk-e el. A négy domináns ország, nemzetközösség; USA, Kanada, Ausztrália és Franciaország példáját nem lenne célszerű követni. Javasolnám a német és hozzá hasonló cseh osztályozást; E, A, B, C-elit, minőségi, keksz és egyéb. A szemszín, szemkeménység itt nem fontos, lényeges a fehérje és a siker. Nálunk hogyan legyen?

A bécsi tőzsde 1879-ben készített búzaminőség térképét ajánlom figyelembe venni, kiemelve a Tiszavidék szerepét, márkanevként való szerepeltetését. Legyen az első osztály a Tiszavidéki extra minőség (TEM, avagy TEH-Tiszavidéki Extra Hungary). Az természetes, hogy ezeken a területeken gyengébb minőségű búzát nem termesztünk.

A további besorolás a legfontosabb, legkönnyebben mérhető minőségi tulajdonság, a fehérjetartalom alapján alakulna. „A” osztály 15%-ot meghaladó fehérjével, 75 feletti farinográfus értékszámmal, „B” osztály 13,5-15% fehérje, 55-75 FE és ez a kategória esetleg bontható a felhasználási igény szempontjából kiemelt, speciális tulajdonság valamelyikével. A „C” az ezen értékeket el nem érő, étkezésre alkalmas búza. A takarmánybúza besorolásra nincs szükség. Bizonyos évjáratokban, kedvezőtlen termőhelyen, rossz agrotechnika mellett lesz elegendő belőle (kényszerérett, alacsony hektoliter-tömegű).

Azon el lehet gondolkodni, hogy érdemes lenne-e nálunk takarmánybúza nemesítéssel foglalkozni. Ehhez magas fehérjetartalmú, kiváló emészthetőségű, egészséges (toxinmentes), ízletes búza kellene, ami ráadásul nagy termőképességű is. Jelenleg ilyen nincs, de bizonyosan előállítható lesz az új technikák alkalmazásával.

Az EU-ban a gabonafélék az állatok takarmányozásában 50% körüli értékben vannak jelen, nálunk ez 80%, tehát igen kedvezőtlen és változatlanul keményítő túletetés van (KRALOVÁNSZKY 2002). A 70-es évek óta nem sokat javult a helyzet, sőt romlott inkább. Akkor durván 200 ezer hektár borsó után jó minőségű, 1 tonnával többet termő búzafajtákat arattak. *Szükség tápanyag visszapótlás mellett ez az igen kedvező elővetemény nagyon hiányzik.* Szorgalmaznám a lentermesztés és a szárazságtűrő étkezési- és takarmány-hüvelyes növények termesztésének felkarolását. Propagálásában nincs hiány, de hathatós intézkedések nem történnek. Tudom, messze rugaszkodom a valóságtól, ha azt mondom, hogy *igen kívánatos lenne, ha elvetett búzáink fele jó elővetemény után kerülne és a 7-es minőségi régióban húznánk meg a határt, hogy innentől már csak minőségi búza teremjen.*

A Tiszavidéki márkanév fel kell „támasztani”. A betakarítással nem tanácsos a holtérést megvárni. Ez gépkapacitás és így pénzkérdés. Az utóbbi évek bizonyították, mi történik, ha késve, többször megázott búzát aratunk... Nem kell a minőségromláshoz az, hogy megázzon a búza, 40 Celsius fok körül víz nélkül is károsodik, a betakarítási veszteség nő. Fleischmann erről több mint 70 éve értekezett és bizonyította az előbbieket miatti aggodalmak jogoságát.

KUTATÁS ÉS FEJLESZTÉS

Az ország gazdasági, pénzügyi helyzetének javulása után EU-szintű kutatástámogatást tervez. Bízunk benne, hogy ez nagy segítséget fog adni a búzával kapcsolatos nemesítési, növénykórtani, élettani, agrotechnikai kutatásokhoz. Az új technikák közül nekem a markerezés a leg-

szimpatikusabb, ez ártalmatlan a búza szuverenitására. A génsebészettel kapcsolatban az a véleményem, hogy csodálatosan szervezett ez a hexaploid növényfaj, kár lenne bántani csak azért, hogy kíváncsi emberek „szóra bírjanak” benne egy, mondjuk muslica DNS darabot. Az organikus növényneveléssel mi is számolunk, ez a kérdés roppant izgalmas és jobbára hagyományos fajtaelőállítást folytató intézetek, molekuláris módszerekben nem jártas, idősebb kutatók számára „előre menekülés” lehet. *Sokszínű, okos kérdéseket szellemesen megoldó, kreatív, jövőben gondolkodó programokat, kutatókat remélek az elkövetkező korszakban.*

GE CZKI ISTVÁN

MEZŐGAZDASÁGI MÉRNÖK

SZIE GMFK FRKI

„Tolle, lege et fac!!!”
Vedd, olvasd és cselekedd!!!

EZ ÉV HARMADIK NEGYEDÉVÉBEN, A VETMA KHT. ÉS

A MAG KUTATÁS, FEJLESZTÉS ÉS KÖRNYEZET C. SZAKLAP SZERKESZTŐSÉGE

KÖZÖS GONDOZÁSÁBAN, AZ FVM AMC KHT. TÁMOGATÁSÁVAL MEGJELENIK

A MAG ÉVKÖNYV 2003. CÍMŰ KIADVÁNY.

AZ ÉVKÖNYVBEN A MAG C. FOLYÓIRATBAN MEGJELENT,

A SZAKMAI KÖZÉRDEKLŐDÉSRE LEGINKÁBB SZÁMOT TARTÓ SZAKCIKKEK

VÁLOGATOTT GYŰJTEMÉNYÉT ADJUK KÖZRE.

A VÁLOGATÁS AZ EU-CSATLAKOZÁS TÉMAKÖRÉBEN SZÜLETETT ÍRÁSOKAT ÉS

AZ EU ÁLTAL IS KIEMELTEN TÁMOGATOTT KÖRNYEZETTUDATOS TERMELÉSI

MÓDSZEREKET, EZEK ESZKÖZEIT, HATÁSAIT BEMUTATÓ CIKKEKET TARTALMAZ.

A KIADVÁNY A VETMA KHT. CÍMÉN (1077 BUDAPEST, ROTTENBILLER U. 33.)

MÁR MOST MEGRENDELHETŐ!

ELŐZETES MEGRENDELÉS ESETÉN AZ ÉVKÖNYV ÁRA 2688 Ft + POSTAKÖLTSÉG.

10 VAGY TÖBB PÉLDÁNY MEGRENDELÉSEKOR TOVÁBBI KEDVEZMÉNYT ADUNK!

SZÁMLASZÁMUNK: 56100055-16100192.

A KÖZLEMÉNY ROVATBAN A MAG ÉVKÖNYV JELZÉST ÉS

A KÍVÁNT PÉLDÁNYSZÁMOT KÉRJÜK FELTÜNTETNI!

*Minőség a magyar ugaron***Sine ira et studio**

Szakmánkban közmegegyezés tárgya, hogy a mezőgazdasági termékeink többsége kiváló minősége ellenére e téren még nagyon sok tennivaló van az agrár-ágazatban. Sokan még mindig a végtermék beltartalmi, fizikai stb. értékmérői alapján ítélik meg annak minőségét. Többen ezt már kiterjesztik, az élelmiszer biztonság követelményeivel; a szállítótól az asztalig vizsgálva folyamatok minőségét is. Ritka azonban az, hogy e témát a termékkel közvetlenül foglalkozók – a termelő gazda, a földolgozó stb. – földadatait komplexen, a hatóságok, az intézmények, szakmai önkormányzatok (Kamarák, Termékτανácsok, Szövetségek stb.) munkájával is összefüggésben tárgyalják.

A következőkben probléma-fölvetésként, néhány kiragadott példán, elsősorban a növénytermesztésen, azon belül az őszi búza termelésén keresztül szeretném a gondolataimat kifejezni.

Az Unióhoz való csatlakozásunk sokszor méltatlan vitái alatt – a fölkészülés előrehaladtával – a termelők többsége világosan látta, hogy az agrárium történelmi lehetőséget kapott korábbi és újabb időbeli megpróbáltatásainak fölszámolására. A cca. 4,5 millió hektárból 3,5 millió hektáron meghatározó gabona-, olaj-, és fehérjenövények tervezett támogatása az ágazat egészének lendületet adhatott volna. Évtizedes vitát zárhatott volna le, ami a gabonaágazatnak a magyar mezőgazdaságon belüli szerepéből, volumenéről, és sok más isméről szolt. Az Unió szabályok bevezetése jelentősen javította volna a gabonafélék termelési föltételeit, biztosította volna piacát. A *standardtól* eltérő támogatási mód változása miatt nem lehet tudni változtak-e az intervenciók szabályok. E föltételek pedig elengedhetetlenül szükségesek a minőségi előrelépéshez; a termékpálya egészében.

Hosszú időn keresztül e szellemben haladt az ágazati szereplők fölkészítése, amikor mint derült égből a vilámláncsapás, szeptember közepén *kihirdettetett* a döntés; „**kombinált egyszerűsített kifizetés**”, s nem a jelenlegi Unió tagországok mindegyikében alkalmazott támogatási forma kerül nálunk bevezetésre. Arról, hogy ez mit jelent, ellentmondások nyilatkozatok jelennek meg. Egy biztos a gabonatermelők támogatása jelentősen csökken. Azok a gazdák, akik a korábbi ismérvek alapján felelős döntéseket hoztak, most elbizonytalanodtak. Nem tudják mi vár rájuk; a várható támogatás ismeretében a fejlesztéseikhez fölvetett hiteleiket, hogyan fogják visszafizetni? Kérdéseikre nem, vagy homályos válaszokat kapnak. Az

Unió szakértők sem tudnak megfelelő információt adni, mert ilyen megoldás nem működik ott. Kinek az érdeke, hogy eltérve az Unió gyakorlatától *nem a standard*, de az egyszerűsített kifizetés kombinált változatát választottuk? Lehet, hogy azért ez a választás, mert az UNIO ez esetben nem ellenőrzi a fölhasználást?

Az agrár gazdaság fejlesztéséről szolt törvény (1997. CXIV.) előírásai szerint 2004-ben mintegy **240 milliárd forintot** kellene az ágazat közvetlen támogatására fordítani. A 2004. évi költségvetésben az MTA és a Környezetvédelmi Minisztérium mellett az FVM költségvetése csökken a legnagyobb mértékben. *Nem most, a még utolsó lehetőséget fölhasználva kellene az „1000 milliárdos elvonást” elszenvedett agráriumot segíteni?*

A SAPARD támogatás igénybevételének egyik kritériuma, hogy az igénylő vállalkozásban nem lehet 25% fölötti állami tulajdon. Az üzletrészek fölvásárlása után a mezőgazdasági árutermelésnek még mindig meghatározó hányadát adó szövetkezetek zöme nem veheti igénybe a SAPARD támogatásokat. Ezzel kizárták azokat a csatlakozás előtti utolsó jelentősebb fejlesztési támogatásból, egyben a minőség javítás lehetőségéből?

A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Miniszter nyilatkozott a 2004. évi támogatásokról. Mit tart a legfontosabbnak az erről tudósító üzleti napilap (2003. 09. 19.) szalagcímben közölni? „**Nem kell fémzárolt vetőmag!**” A miniszter az őszi vetési szezon előtt bizonyára nem a minőségi árutermelés érdekében, a vetőmagszakmát támogatandó tette ezt a kijelentést, hisz ugyanakkor utalt a jó mezőgazdasági gyakorlat követelményeire, a támogatás elnyerésének föltételeként. Ennek ne lenne része a *fémzárolt vetőmag használata*? Ki tanácsolhatta ezt neki? Az élelmiszerbiztonságért felelős államtitkár helyettes biztosan nem. Az Unió áruforgalomban kötelező *növényútlevél* rákérdez a végtermék előállításához fölhasznált vetőmag *fémzárszámára*. Az Unióban a minőségtanúsítás nem egy beltartalmi vizsgálatot jelent. Végig tanúsítani kell – a termék előállítás teljes folyamatában –, a fölhasznált anyagok minőségét, az alkalmazott technológia milyenségét stb.

A szakmai szervezetek fontos föladata a gazdák tájékoztatása, illetve a gazdaságosan csak a szakmai közösség összefogása által előállítható információk nyújtása. A vetőmag törvény, a Kamarák és a Vetőmag Termékτανács jogává és kötelességévé tette az ún. **ajánlati fajtalisták** elkészítését. Hosszú évek óta nem történt ebben

semmi. Eddig az OMMI kísérleti adatai jól eligazították a termelőket. A következő évtől azonban csak a fajtajelöltek adatait hozza nyilvánosságra az Intézet (?). A Vetőmag Termék Tanács Kalászos szekciójának egyik ülésén arról szavaztunk, hogy az OMMI adatok alapján nem lehet ajánlati fajtalistát készíteni. Egy kisebbségi vélemény, miszerint egyetemi dolgozatokban, kutatási anyagokban igenis található erre vonatkozólag módszerek, még a jegyzőkönyvbe sem került be. Ahogy nem került be az ország egyik híres gabonatermelő gazdasága vezetőjének észrevétele a javító minőségű fajták termelésének túlhangsúlyozásáról, ennek az országos termésátlag csökkenésében játszott szerepéről, illetve arról, hogy a fölhasználók döntően a malmi és nem a javító minőségű búzát keresik. Nem tartották említésre sem méltónak a jegyzőkönyvben a legsikeresebb magyar árpanemesítőnek a szaporulati fokok közti arányok korrigálására tett, amúgy kisebbségben maradt javaslatát.

Mi köze mindennek a minőséghez? – kérdezheti a Tisztelt Olvasó!

Az, hogy évente ötmillió tonna búzát, a piac kívánta beltartalommal, kellő termésstabilitással előállítsunk, nem csak a szántó-vető gazdán múlik. Sőt, a jogi-, a közgazdasági környezet, a szakmai szervezetek demokratikus és objektív működése legalább úgy hat a termelésre, mint a gazda döntései. *Jelenleg a gazda az Unió szabályok érvénybe lépése előtt 7 hónappal, a hazai szántóterület egyharmadát jelentő őszi vetések előtt nem tudja milyen előírások szerint dolgozzon, milyen előírások szerint kapja a támogatást, mennyit kap, mikor kapja, hogyan ellenőrzi mindezt.*

A gazdálkodás stabil környezete, a szakmai szervezetek demokratikus, objektív működése nagyban befolyásolja a gazda döntését. Ezek függvényében dönt a fejlesztéseiről, a talajművelés, a tápanyag gazdálkodás, a fajtahasználat kérdéseiről. A gazda a rázúduló információkat földolgozva dönt. Meggyőzték, hogy miért jó a belépés, megértette, hogy a jelenlegi 7.000,- Ft/ha földalapú támogatással szemben a 40.000,- Ft/ha körüli, GOFR növényekre vonatkozó támogatás milyen prespektívát nyújt számára. Erre számítva pályázott, gépet vásárolt, hitelt vett föl, az idei rossz termés okozta elbizonytalanodáson túllépett. A még nem igazán fölmérhető következményekkel járó támogatási, elszámolási változás vesztese a gabonatermelő gazda lehet. Ez visszavetheti a gabonatermelésben várt pozitív minőségi változásokat.

A gazdán múló döntések közül a legkevésbé költség függő a fajtahasználat kérdése. A hazánkban elismert

száznegyedfél búzafajta zöme alkalmas malmi 1. beltartalmi értékű termést adni.

A termőhely, a tápanyagellátás nagyobb hatással van a beltartalomra, mint a fajta. A gazda felelőssége az adott termőhelyen, az adott tápanyag szinten még megfelelő minőséget adó és a legnagyobb termésre képes fajta kiválasztása. Ez a döntés nem jár kiadással, de jelentős többletbevételt hozhat.

Az alábbiakban egy modellszámításon szeretném bemutatni a fajtaválasztás jelentőségét.

Az elmúlt négy év OMMI kísérleteit áttekintve a középérésű csoport legnagyobb termést adó fajtája 2000-ben, 2002-ben és 2003-ban is első volt éréscsoportjában és az összes vizsgált államilag elismert fajta között is. Az alkalmazkodó képességét bizonyítja, hogy rossz és jó évjáratban is az ország különböző termőhelyein helytáll. Míg 2000-ben 6,4%-kal, 2002-ben 8,8%-kal, addig 2003-ban 11,9%-kal termett többet, mint a kísérleti átlag. A gyengébb évjáratokban mutatott nagyobb relatív előnye is kiváló alkalmazkodó képességét tanúsítja. Megfelelő tápanyagellátással megbízható malmi minőséget ad. Állóképessége, télállósága kiváló. Az éréscsoport legnagyobb területen termelt fajtája; 2003-ban hektáronként 750,- kg terméssel adott többet versenytársánál. Az OMMI kísérletekben mért 750 kg terméstöbblet alapján az intervenciósi fölvásárlási árral számolva (0,75 t x 101,30 EURO x 260,- Ft/EURO) 19.755,- Ft/ha többlet-árbevétel érhető el. A termelő adataival számolva ez közel 40.000,- Ft/ha.

**A GYŐZTES FAJTA ÉS VERSENYTÁRSA ADATAI
2003. AUGUSZTUS 12.**

Fajta	OMMI kg/ha	kg/ha	Egy somogyi termelő			
			Sikér %	Terület mm	Esésszám sec	Liszt- minőség
A győztes fajta	5380	5491	37,6	4	342	B1
Versenytárs	4630	4032	43	5	343	A2

A fajtaválasztásnál a termőképesség, a minőség és a termésstabilitás – évjáratok és termőhelyek tekintetében egyaránt – a legfontosabb szempontok.

A jó gazda gondosságával párosuló átgondolt fajtaválasztás számottevő profittal mérhető.

A fentiekben néhány szempontot kiragadva igyekeztem rámutatni a minőségi termelés különböző kérdéseire. Konkrét – több szereplőre kiterjedő – példákkal érzékeltetve a témakör komplex voltát, az ágazatra hatással bírók felelősségét.

DR. SZEMÓK ANDRÁS
VETŐMAG '95 KFT.

A karcagi búzafajták

A magyar búzatermesztés történetéből ismertük, hogy az Alföld edafikus és klimatikus viszonyai mindig szélsőségesek voltak. Egyik évben a tél, másikban az aszály, korábban pedig a mocsaras vidék szélsőséges feltételei tették próbára a gazdálkodók türelmét. A kalászos gabonatermesztésnek azonban nincs alternatívája az Alföldön.

A belvízproblémát lényegében megoldották a 19. században a Vásárhelyi Pál nevével fémjelzett lecsapolási programmal, de a vízhiány-problémát soha nem tudtuk leküzdeni. Az Alfölddel kapcsolatban a hazai szakmai közvélemény két problémát szokott emlegetni még ma is. Az egyik az Alföld elmocsarasodása, a másik az Alföld elszivatagodása. A meteorológusok szerint egyikről sincs szó, csupán a csapadék eloszlása és a hőmérséklet ingadozása jelent gondot a gazdálkodóknak. A szélsőséges időjárás elleni védekezésnek egyik lehetséges módja az abiotikus stressztűrő növényfajták előállítása és termesztésbe vétele. Lassítja a folyamatot az a néhány normál vagy átlagév, amikor hajlamosak vagyunk elfelejteni a szélsőséges időjárást és reméljük, hogy olyan már nem is lehetséges. Az éghajlatunk azonban nem változott meg, szélsőséges évek mindig voltak, vannak és lesznek is. A mi feladatunk olyan növények – adott esetben gabonafajták – előállítása, amelyek tolerálják a hideg telet, az egyenlőtlen csapadékeloszlást és az aszályt, de nedves években is jó termést adnak. Meggyőződésünk, hogy ilyen fajtákat számunkra az EU-csatlakozás után sem fognak előállítani. Ezt nekünk magunknak kell elvégezni, a saját agroökológiai feltételeink között.

Ilyen koncepció alapján részesült állami minősítésben az elmúlt öt év alatt hat őszi búza, kettő őszi árpa, egy tritikálé fajta és jelenleg is számos jelöltünket vizsgálják OMMI kísérletekben.

Fajtáink termőképessége és más agronómiai tulajdonságai semmivel nem maradnak el a legjobb fajtákétól, legfeljebb abban különböznek, hogy kiváló a télálló- és aszálytűrő képességük. Ez

utóbbi tökéletesen igazolódott a 2002/2003. gazdasági évben. Minden várakozásunkat felülmúlta ebben az évben legújabb fajtánk, a KG Kunhalom és az 1998-ban minősített Hunor. Kiválónak bizonyult az Alex (1999) és a KG Magor is. A Kondor és a Róna a várakozásoknak megfelelően teljesített.

Karcagon a 2003. év tavaszán a hó elolvadása után áprilisban 4,1 mm (három részletben), májusban 26,2 mm (hat részletben), június első dekádjában 3,2 mm (két részletben) csapadék hullott. Kiadós eső nem is volt, csak június közepén (46 mm). A kitűnően áttelelt növényállomány fokozatosan sorvadtt és a búzafajták differenciálódtak a szárazságtűrőképességük szerint. A kalászosítás május 10-én kezdődött és egy hét alatt megtörtént. A növénymagasság 50-60 centimétert ért el. Számos fajta fejlődése megállt a kalászosítás kezdetén és úgy is maradt, míg mások azért kikalászoltak és 3-4 tonna/ha termést hoztak. Az ezerszemtömeg 28 és 40 között volt. Kisparcellás kísérleteinkben az átlagtermés 1,8 és 3,6 tonna/ha között ingadozott, ami azt jelenti, hogy a szárazságtűrő fajta kétszer annyit termelt, mint az érzékeny. Nagytáblás területen őszi búza fajtáink 3,5 és 4,5 tonna/ha termést adtak. Megemlítjük, hogy a Jász-Nagykun Szolnok megyei átlagtermés 1,98 t/ha volt.

Az alacsony termés ellenére örömmel vettük tudomásul, hogy a karcagi őszi kalászos fajták kiállták a próbát és ebben a szélsőségesen aszályos évben a legjobbak között voltak. Ezzel igazolódott az a kiinduló pontunk, hogy a karcagi ökológiai feltételek predesztinálnak szárazságtűrő fajták előállítására.

A KARCAGI BÚZAFAJTÁK TERMÉSEREDMÉNYE (Karcag, 2003.)

Fajta	T/ha
Kg Kunhalom	3,38
Hunor	3,10
Kg Magor	2,90
Róna	2,42
Alex	2,36
Standard	
Fatima 2.	2,75
GK. Élet	2,22
GK. Öthalom	2,20

A KARCAGI BÚZAFAJTÁK REKORDTERMÉSEI AZ ÁLLAMI FAJTAKÍSÉRLETEKBEN

Termőhely/Fajta	2001.	2002.
Bóly/KG Magor	10,22	8,68
Bóly/Róna	–	9,84
Táplánszentkereszt/Róna	9,00	–
Táplánszentkereszt/Alex	8,74	–
Kaposvár/Alex	–	7,98
Bóly/Hunor	–	8,70
Siófok/Hunor	8,24	–
Bóly/KG Kunhalom	9,05	8,20

(OMMI adatai)

Munkánkat segíti az a tény, hogy hasonló ökológiai feltételek vannak Debrecenben és Kompoltan, így 4-5 fajtakísérleti állomáson van módunk megfigyelni a fajtajelölteinket, figyelembe venni az eredményeiket és ezek ismeretében dönteni. Szeretnénk élni azzal az adottsággal, hogy Karcag az Alföldön van, ahol az abiotikus stresszrezisztencia (télállóság, szárazságtűrés) egyenesen következik az ökológiai feltételekből, nem kell hozzá fitotron. Szeretnénk szaporítani azoknak a fajtáknak a számát, amelyek extenzív vagy félintenzív feltételek között is eredményesen termeszthetők.

A nemesítői munka eredményességét igazolják a 2003. évi OMMI részeredmények is, amelyek szerint törzseink mindhárom őszi búza éréscsoportban előkelő helyezést értek el.

A jelenlegi fajtaszertimentben a KG Magor a korai, az Alex, a Kondor, a Hunor és a Róna középkorai, a KG Kunhalom a középkései fajta. Közülük az Alex és a KG Kunhalom javító minőségű, a Róna és Hunor pedig kiválmalmi minőségű. Így most már mindhárom tenyészedzőcsoportban van fajtaajánlatunk. Az eddigi tapasztalataink alapján úgy ítéljük meg, hogy fajtáink egyre szélesebb körben válnak ismertté, a termelők szívesen használják úgy az őszi búza, az árpa, mint a triticálé fajtáinkat megbízható termeszthetőségük miatt. Megkezdjük szaporítóhálózatunk kiépítését is és fajtáink már szinte az ország minden részében megtalálhatók.

DR. FAZEKAS MIKLÓS

BÚZANEMESÍTŐ

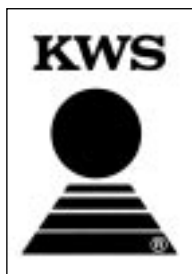
DEBRECENI EGYETEM KARCAGI KUTATÓINTÉZETE

KWS = Nemesítőház, határozott üzletpolitikával és jövőképpel

Szakmai hétvége Visegrádon

„... feladatunkat abban látjuk, hogy egy versenyképes mezőgazdaságot egészséges környezetben támogassunk. Holnaptól csak a legjobb terméknek van esélye a piacon maradni...”

(KWS kiadvány, 2003.)

Ez év augusztus 28–29 között Visegrádon a Hotel Silvanusban gazdasági szakírók és meghívott szakemberek részére szakmai fórumot rendezett a KWS SAAT AG. A rendezvényt köszöntötte és rövid áttekintést adott mezőgazdaságunk helyzetéről Székely Bertalan az FVM főosztályvezetője. Érdekes, figyelem felhívó előadásában az EU-s támogatási rendszer fogadásának lehetséges, végleges, egyszerűsített változatáról Dr. Halmai Péter professzor (SZIE) tartott konzultációt. A német cég vezető szakemberei (Claus Hoeck, Dr. Christoph Amberger és Ernst Topitschnig) rendkívül határozott, magabiztos jövőképpel, dinamikus fejlesztési és üzletpolitikával rendelkező, energikusan fejlődő nemesítőházat mutattak be. A hatvanas években indult nemesítőház töretlen fejlődését, sikerük kulcsát a cég vezetői a jól felkészült munkatársakban, a cégazonos magatartásban, az egészséges önbizalom és agresszivitás együttesében látják. Új nemesítőprogramjuk, amely 2000 hektáron indul további belső piaci és export növekedést irányoz elő. Fő cégvezetési szakmai szempontként kiemelten a fajta, a nemesítés és a kidolgozott termesztés technológia fontosságát, a hagyományos német stílus, a minőség, a pontosság, céltudatosság mellett a gyorsaságot és az állandó fejlesztést – így biotechnológiai, GMO kutatások – hangsúlyozták. Több kultúrában; cukorrépa, burgonya, kukorica, napraforgó, repce eddigi piaci részesedésüket növelni kívánják, hangsúlyozott figyelemmel Dél-kelet Európára. A cégvezetés megítélése szerint a legszebb termés a siker! Eredményességük azt igazolja, hogy ez náluk nemcsak üres szólam. Dr. Angeli András a KWS SAAT AG. magyarországi képviselőjében minden meghívottra kiterjedően látta el a főszervező tisztségét. A jól előkészített és lebonyolított fórumhoz csak gratulálni lehet. Hazai nemesítő szervezeteinknek tanulságul, követendő például szolgálhat az ilyen típusú üzleti-fejlesztési magatartás, kultúra.

O.I.

Tisztelt Partnereink!

Tájékoztatjuk Önöket, hogy a lepsényi székhelyű **Mezőmag Kft.** és a dombóvári székhelyű **Kaposmag Kft.** egyesül. Az egyesülés módja beolvadás, melynek során a **Kaposmag Kft.** beolvad a **Mezőmag Kft.**-be.

Az új társaság neve: Mezőmag Vetőmagtermelő és Értékesítő Kft.
székhelye: 8132 Lepsény, Vasút u. 57.
telephelyei: 8132 Lepsény, Vasút u. 57.
 7200 Dombóvár, Kórház u. 2/a.

A tevékenységi kör változatlan, ami elsődlegesen vetőmagkereskedelmet, termeltetést és tisztítást jelent.

A vállalkozás várható mutatói a következők:

Árbevétel:	5 milliárd forint	
Vetőmag értékesítés:	– hibridkukorica	75.000 zsák (80.000 mag/zsák)
	– napraforgó	10.000 zsák (150.000 kaszat/zsák)
	– kalászos vetőmag	15.000 tonna
Termeltetés:	15.000 hektár	

A fenti értékesítési mutatókkal a Mezőmag Kft. a vetőmag főprofilú szakvállalkozások és az integrátor típusú cégek közül a harmadik helyen áll.

Valamennyi munkatársunk azon dolgozik, hogy a partnerekkel folytatott együttműködés mind a két fél érdekeit szolgálva eredményes legyen!

MAG-unkat ajánljuk!**Mezőmag Kft. Lepsény****Telephelyek:**

8132 Lepsény, Vasút u. 57.
 Tel.: 22/585-2000, Fax: 22/585-222

7200 Dombóvár, Kórház u. 2/a.
 Tel.: 74/465-044, fax: 74/466-541

Mezőmag fajtabemutató 2003.

Seregélyesen ötven parcellás bemutató területen 2003. szeptember 17-én tartotta rendezvényét a vetőmag termeltetésben és vetőmag feldolgozásban ismert és jelentős részarányt képviselő Mezőmag Kft. A két cég egyesülésével a pozíciójában megerősödött Mezőmag Kft. a vetőmag értékesítésben főként hibrid kukoricában, de napraforgó és kalászos kultúrában is komoly mutatókkal rendelkezik. Jelenleg a vetőmag profilú szakvállalkozások és az integrátor típusú cégek között a 3. helyet foglalja el. A szakmai tanácskozáson jól szervezett bemutató keretében tizenegy fajtatulajdonos cég 50 kukorica fajtáját ismerhették meg a szakemberek. Először Dr. Nagy Ferenc ügyvezető igazgató, majd Kulcsár Ildikó kereskedelmi vezető szolt néhány szót a Mezőmag Kft. cégfilozófiájáról. Szavaikból kiderült, hogy a partnerekre figyelő szemlélet gyakorlatát vallják a cég régi-új vezetői. Kihívásnak tekintik azt a piaci követelményt, amely szerint az egységes cégarculat, a vevő központúság a mai versenyhelyzetben nem nélkülözhető. Ennek szellemében munkálkodtak eddig is, és érték el eredményeiket. Így nem értékelik át partnerkapcsolataikat, fő céljuk elért piaci pozíciójuk tartása a jövőben is. Tudják, hogy partnereik és vevőik megtartása csak tudatos partnerséggel, a kötelezettségek pontos teljesítésével, szerződéses fegyvellemmel és minőségi áruval, -választékkal érhető el. **(A SZERK.)**

ÖN SIKERESEN FELHASZNÁLTA, MI TÉRÍTÉSMENTESEN VISSZAVESSZÜK,
AZ 1 LITER, ILLETVE AZ 1 KG-NÁL NAGYOBB,
KIÜRÜLT ÉS HÁROMSZOR KIÖBLÍTETT NÖVÉNYVÉDŐ SZERES GÖNGYÖLEGÉT.
AZ AKCIÓ 2003. SZEPTEMBER 15-ÉN INDUL ÉS
MÉG 6 HÉTIG TART!

VEGYE FEL A KAPCSOLATOT AZ ÖN ÁLTAL KIVÁLASZTOTT GYŰJTŐHELYSEL,
EGYEZTESSEN IDŐPONTOT ÉS KEZDJE MEG A VISSZASZÁLLÍTÁST.

GYŰJTŐHELYEINK LISTÁJÁT MEGTALÁLJA A WWW.CSEBER.HU WEB LAPUNKON.

LANTOS PÉTER
TELEFON: (1) 340-4888,
PETER.LANTOS@CSEBER.HU
SÁRDI KATALIN
TELEFON: (1) 340-5411,
KATALIN.SARDI@CSEBER.HU
FAX: (1) 340-5012

CSEBER KHT. NÖVÉNYVÉDŐ SZERREL SZENNYEZETT CSOMAGOLÓANYAG GYŰJTŐHELYEINEK LISTÁJA

Város	Cég neve	Cím
1 Baja	KITE	6503 Baja, Szegedi u.
2 Baja	Chemical Marketing Kft.	6500 Baja, Tinódi u. 11/A.
3 Balástya	Onozo Agro Kft.	6764 Balástya, Széchenyi u. 3.
4 Bekecs	Monax Bt.	3903 Bekecs, Béke u. 72.
5 Békés	Chemikalseed	5630 Békés, Borosgyáni telep
6 Békéscsaba	Agrokémia Békéscsaba	5600 Békéscsaba, Kereki út 2.
7 Békéscsaba	Békés Chemol kft	5600 Békéscsaba, Szarvasi u. 79/1.
8 Beled	Agrokémia Kft. Beled	9343 Beled, Rákóczi u. 230.
9 Berettyóújfalú	Chemikalseed	4001 Berettyóújfalú, Dózsa Gy. u. 79.
10 Magyarbóly	Bólyi Agrokémiai Kft.	7775 Magyarbóly, 53 hrsz.
11 Budapest	Agroforrás Kft.	1183 Budapest, Nefelecs u. 7.
12 Budapest	Agro-Multiszektor Kft.	1239 Budapest, Ócsai út 6.
13 Budapest	BVM Rt.	1097 Budapest, Illatos út 19-23.
14 Budapest	Agro-Chemie	1225 Budapest, Bányalég u. 2.
15 Dabas	KITE	2373 Dabas, Zlinszky major
16 Debrecen	Chemikalseed	4002 Debrecen, Balmazújvárosi út 10.
17 Debrecen	Agroker Holding Rt.	4031 Debrecen, Kiss E. u. 64-66.
18 Devecser	Devecseri Agrokémia Kft.	8460 Devecser, Vasút u. 37.
19 Demecser	IKR	4516 Demecser, Várhegytanya
20 Eger	Agrotranszit Kft.	3300 Eger, Vécsei völgy 99.
21 Eger	343 Kft.	3300 Eger, Egri út 35.
22 Enying	IKR	8130 Enying, Pf. 8.
23 Fehérgyarmat	Agroker Holding Rt.	4900 Fehérgyarmat, Szatmári út 1.
24 Füzesabony	KITE	3390 Füzesabony, Hunyadi u. 2/b.
25 Füzesabony	IKR	3390 Füzesabony, Pusztaszikszó
26 Gyöngyös	Agro-Gyöngy Kft.	3200 Gyöngyös, Szurdokpart u. 9.
27 Győr	Győri Agroker Rt.	9028 Győr, Külső-Veszprémi út 10-12.
28 Győr	Mol-Chem	9011 Győr, Szentiván Külső tsz Major
29 Győrszemere	KITE	9121 Győrszemere, Tényői úti major Pf. 5.
30 Hajdúböszörmény	Farmmix Kft.	4220 Hajdúböszörmény, Ipartelep u. 1.
31 Hajdúnánás	Farmker Kft.	4080 Hajdúnánás, II. telep Balmazújvárosi út
32 Hajdúnánás	IKR	4080 Hajdúnánás, Árpád u. 80.
33 Hajós	Ruff András vállalkozó	6344 Hajós, Hunyadi u. 18.
34 Hódmezővásárhely	KITE	6800 Hódmezővásárhely, Kutasi u. 69.
35 Hőgyész-Szakály	Hőgyézi Agrokémiai Kft.	7192 Szakály, Bartók B. u. 500.
36 Hunya	Boti Rt.	5555 Hunya, Rákóczi u. 55-57.
37 Ikrény-Lesvár	Raiffeisen Agrárház Kft.	9141 Ikrény-Lesvár
38 Jakabszállás	Jeli 2000 Kft.	6078 Jakabszállás, II. ker. 18/c.
39 Kaposvár	KITE	7401 Kaposvár, Nagykanizsa u. Pf. 125.
40 Kazincbarcika	Agrabóna Kft.	3700 Kazincbarcika, Bolyai tér 1.
41 Kecskemét	KITE	6000 Kecskemét, Halasi u. 29.
42 Kecskemét	IKR	6000 Kecskemét, Szt. László krt. 20/a.
43 Kimle	Agrokémia Kft. Beled	9181 Kimle, Vasutisor 1.
44 Kiskána	Pesticid Kft.	3264 Kiskána
45 Kisvárd	Agroker Holding Rt.	4600 Kisvárd, Török u. 11.

Város	Cég neve	Cím
46 Környe	Farmker Kft	2851 Környe, Patárpuszt
47 Makó	Agro-Mako Kft.	6900 Makó, Aradi u. 121.
48 Mályi	Borsod Agroker Rt.	3434 Mályi, Kistokaji u. 1.
49 Mátészalka	Agroker Holding Rt.	4700 Mátészalka, Jármí út 57.
50 Mezőtúr	KITE	5400 Mezőtúr, Cs-Wagner J. u. 3.
51 Mezőzombor	Agroker Holding Rt.	3916 Bodrogkeresztúr, Kültérlet 1.
52 Mórahalom	Móraagro Kft.	6782 Mórahalom, V. körzet 85.
53 Mőcs	Tolnai Agrokémiai Egy.	7131 Mőcs, Palánki u. 5.
54 Nádudvar	KITE	4181 Nádudvar, Bem u. 1.
55 Nagyigmánd	IKR	2942 Nagyigmánd, Gépállomás u. 1.
56 Nagykálló	KITE	4320 Nagykálló, Újfehértói u.
57 Nagykanizsa	Mol-Chem	8800 Nagykanizsa, Csengeri u. 82
58 Nagykőrös	Kapóka Kft.	2750 Nagykőrös, Kecskeméti út 65.
59 Nyírbátor	Agroker Holding Rt.	4300 Nyírbátor, Császári út 178.
60 Nyíregyháza	Nyírségi Agrofoc	4400 Nyíregyháza, Tiszavasvári út 53.
61 Nyíregyháza	Kemoker Kft.	4405 Nyíregyháza, Tünde u. 20.
62 Nyíregyháza	Agroker Holding Rt.	4400 Nyíregyháza, Kinizi u. 2.
63 Orosháza	IKR	5900 Orosháza, Kültérlet 637.
64 Pécs	Pécsi Agroker Kft.	7623 Pécs, Megyeri u. 64.
65 Pécs	Kertiker Kereskedőház Kft.	7629 Pécs, Névelen u. 12.
66 Sárbogárd	KITE	7003 Sárbogárd, Pf. 14.
67 Sarud	Pesticid Kft.	3386 Sarud, Kültérlet
68 Sárvár	IKR	9600 Sárvár, Ipartelep u. 2.
69 Sellye	Agrokémia Sellye Rt.	7960 Sellye, Sósvertikei út
70 Soltvadkert	Agrokomlex 2000 Kft.	6230 Soltvadkert, Boicsai út. 127.
71 Sopron	Divitrade Kft.-Agrocentrum	9400 Sopron, Szappanfűző krt. 2-4.
72 Szamosszeg	Farmmix Kft.	4824 Szamosszeg, Nagydobosi út 1.
73 Szászberék	KITE	5053 Szászberék, Hunyadi u. 1.
74 Szigetvár	Sziget-Chem Kft.	7900 Szigetvár, Denesházi út
75 Székesfehérvár	Agrokémia Kft. Aba	8000 Székesfehérvár, Farkasvermi út 56.
76 Székesfehérvár	Raiffeisen Agrárház Kft.	8000 Székesfehérvár, Takarodó u. 2.
77 Székesfehérvár	Gazda-Duó Kft.	8001 Székesfehérvár, Seregélyesi út 94.
78 Szekszárd	FarmForg Kft.	7100 Szekszárd, Palánk u. 18.
79 Szekszárd	IKR	7100 Szekszárd, Páskom u. 5.
80 Szekszárd	Szekszárdi Növényvédő Kft.	7100 Szekszárd, Bogviszlói út 8.
81 Szerencs-Ond	IKR	3900 Szerencs-Ond, Ipartelep u. 1.
82 Szolnok	Mol-Chem	5000 Szolnok, Körösi út 86.
83 Szolnok	IKR	5000 Szolnok, Pirokka u. 2.
84 Szolnok	Ilona Malom Kft.	5001 Szolnok, Szent István tér 6.
85 Szombathely	Medosz Kft.	9700 Szombathely, Pálya u. 5.
86 Tápószentmárton	KITE	2711 Tápószentmárton, Sőregi u. 1. Aranyzarvas Rt.
87 Telekgerendás	KITE	5675 Telekgerendás, Kültérlet 482/a.
88 Törökszentmiklós	Lasa Kft.	5200 Törökszentmiklós, Deák F. u. 189.
89 Zalaegerszeg	Medosz Kft.	8900 Zalaegerszeg, Zrínyi u. 83.
90 Zalaszentbalázs	KITE	8772 Zalaszentbalázs
91 Zalaszentgrót	Agrofor Zala Kft.	8790 Zalaszentgrót, Korona köz 8.

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

TISZTELT PÁLYÁZÓ!

A VETMA Marketingkommunikációs Kht. és a MAG c. mezőgazdasági és környezetgazdálkodási szaklap Szerkesztősége a 2003. évben pályázati felhívást tesz közzé olyan szakkikk(ek) megírására, amely a magyar agrárgazdaság (növénynevelés, növénytermesztés, környezetgazdálkodás) és a közgazdasági környezet kapcsolatát – bármely nézőpontból – a kutatás, fejlesztés, termelés, kereskedelem és környezet stb. oldaláról vizsgálja és széleskörű szakmai érdeklődést, visszhangot vált ki.

A cikk nyelvezete szakmailag kifogástalan, szabatos, világos és magyaros legyen.

A pályázat nyilvános. Részt vehet benne bárki, bármilyen szakterületet művelő szakember.

A pályázat kritériuma, hogy az 2003-ban a MAG c. szaklap valamelyik számában jelenjen meg. A terjedelem nem korlátozott.

A legjobb szakkikk(ek) szerzőjének neves szakemberekből, szakértőkből álló, felkért zsűri ítéli oda a MAG ARANYTOLL-at.

A pályázat többcélú: egyrészt hagyományápolás, másrészt a magyar gazdasági kommunikáció, szakmai és publikációs tevékenység hitelének, erkölcsi megbecsülésének további erősítése.

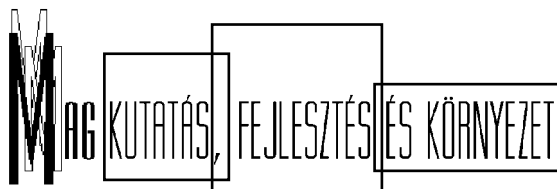
A pályázati céllal írt szakkikk(ek) leadásának véghatárideje: 2003. november 30.

2003. szeptember hó

Tisztelettel:

a VETMA Marketingkommunikációs Kht. és a MAG Szerkesztősége

Szerkeszti a Szerkesztőbizottság. Megjelenik évente hat alkalommal.

Felelős kiadó: a VETMA Községi Marketingkommunikációs Közhasznú Társaság ügyvezetője
1077 Bp., Rottenbiller u. 33. Telefon: 462-5088 Telefax: 462-5080

Főszerkesztő: Dr. Oláh István 06/30/221-79-90

Grafika: BP DESIGN, Hirdetésszervezés: KONTIKÁR BT. HU ISSN 1588-4864

Előfizethető a VETMA Kht. címén. Előfizetési díj egy évre 2688 Ft/év

Bankszámlaszám: 56100055-16100192

Nyomtatás: Bétaprint Nyomda Felelős vezető: Szabadi Andrásné

Szignifikancia vizsgálatok cukorrépa és szárazborsó fajtakísérletekben

A kisparcellás fajtakísérlet-sorozatok eredményei alapján kerülnek kiválasztásra a köztermesztés új fajtái, és ellenőrzésre a már elismert fajták. A különböző fajtatulajdonosságokat – amelyek a termést, a minőséget, a termésbiztonságot és betegség-ellenállóképességet határozzák meg – csak bizonyos hibahatáron belül tudjuk megállapítani. Azt, hogy egyik fajta valamely tulajdonságában valóban megkülönböztethető-e a másik fajtától, azt az SzD (szignifikáns differencia) értéke mutatja meg. Pontosabban ez csak adott százalékos valószínűséggel jelenthető ki, így az $SzD_{5\%}$ jelentése, hogy legalább ekkora különbség esetén legkevesebb 95%-os valószínűséggel a fajták különböznek egymástól. A kísérletek értékelésekor az $SzD_{5\%}$ értéke meghatározásra kerül.

Ez a mérőszám lehetőséget ad a fajták tulajdonságok szerinti csoportba sorolására, amelyre mindig igény van. Csoportokba kell sorolni a cukorrépa-fajtákat cukortartalmuk, melasztartalmuk, rizomániatoleranciájuk, cerkospóra ellenállóságuk alapján. A szárazborsó-fajtákat csoportba kell sorolni magtermőképességük, állóképességük, magminőségük szerint. Ezekhez a csoportba soroláshoz nyújt segítséget az alábbiakban ismertetett **BECSŰ** módszer.

A kisparcellás fajtakísérletek kísérleti elrendezései véletlen blokkelrendezések. A blokkokat egy kísérleti helyen az ismétlések alkotják. Országos értékelések esetén a „blokkok” (ismétlések) a kísérleti helyek. Több éves értékelések esetén a „blokkok” az egyes évek országos átlagai. Mindhárom esetben egytényezős kísérletként történik az értékelés, és ennek megfelelően a varianciaanalízis. Az eredmények közlési tábláin befejező sorokként az átlag, az 5%-os szignifikanciaszint ($SzD_{5\%}$), illetve a CV% (azaz az „s” hibaszórás %-s értéke) kerül közlésre. Értelemeszerűen, az átlag oszlop esetén ezen értékek a kísérletsorozatra vonatkoznak. A közölt szignifikanciaszint jelentése: ha **bármely két fajta** közt ennél nagyobb a különbség, akkor azok egymástól (legalább 95%-os valószínűséggel) megkülönböztethetők. Az egyes fajtatulajdonságok (termés, betegség-ellenállóképesség stb.) mért értékei a fajták közt folytonosak. A könnyebb áttekinthetőség miatt a folytonos értékeket bonitált értékeké célszerű konvertálni, azaz csoportokba sorolni/kategorizálni a fajtákat, kézenfekvően a főátlaghoz viszonyítva. Bár a kategorizálási szabályokkal – bármire vonatkoznak is azok – mindig lehet vitatkozni valamelyest, különösen ha határesetekről van szó, a rendező szempontokra biometria megfontolások adhatnak alapot.

A fentiekben említett $SzD_{5\%}$ érték – azaz bármely két fajta közti szignifikancia-különbség –:

$$SzD_{5\%} = t_{5\%} * \sqrt{\frac{2 * s^2}{n}}$$

Ahol s a szórás, n az ismétlések (kísérleti helyek, kísérleti évek) száma, $t_{5\%}$ értéke a Student-féle t -táblázatból adódik (amely a gyakorlatban jó közelítéssel 2-nek vehető).

Amennyiben a főátlaghoz viszonyított – vagyis valamely fajta és a főátlag közti – szignifikancia-különbségre vagyunk kíváncsiak, az $SzD_{5\%}$ az alábbiak alapján adódik:

$$\overline{SzD_{5\%}} = t_{5\%} * \sqrt{\frac{s^2 * (f - 1)}{n * f}}$$

ahol f a fajták számát jelöli.

A két szignifikancia-különbség hányadosa

$$\frac{\overline{SzD_{5\%}}}{SzD_{5\%}} = \sqrt{\frac{(f - 1)}{2 * f}}$$

Ha a kísérletsorozatban szereplő fajták száma elég nagy

$$\overline{SzD_{5\%}} \approx 0,7 * SzD_{5\%}$$

Most már adódik: a főátlagnál $0,7 * SzD_{5\%}$ -kal többet vagy kevesebbet teljesítő fajták különböznek szignifikánsan a főátlagnak megfelelő „virtuális” fajtától.

De a FŐÁTLAG $\pm 0,7 * SzD_{5\%} \pm SzD_{5\%}$, azaz a (FŐÁTLAG $\pm 0,3 * SzD_{5\%}$)

sávba eső fajták **sem egymástól, sem a főátlagtól nem különböznek** szignifikánsan (5%-os szignifikanciaszint mellett).

Ezek tekinthetők átlagos fajtáknak és 1-9 bonitálási intervallum esetén ötös bonitált értékkel jellemezhetők (adott évben, adott kísérletsorozat esetén).

A FŐÁTLAG $\pm 0,7 * SzD_{5\%}$ a fentiek szerint tekinthető egy természetes határvonalnak. A (FŐÁTLAG $\pm 0,3 * SzD_{5\%}$) és a (FŐÁTLAG $\pm 0,7 * SzD_{5\%}$) értékek közé kerülő fajták bonitált értékének a 6-ot, illetve a 4-et adhatjuk.

A (FŐÁTLAG $\pm 0,7 * SzD_{5\%}$) és a (FŐÁTLAG $\pm SzD_{5\%}$) értékek közt teljesítő fajták bonitált értéke lehet 7-es, illetve 3-as.

1. táblázat

**CUKORRÉPA FAJTÁK ÖSSZEHASONLÍTÓ KÍSÉRLETÉNEK EREDMÉNYEI
RIZOMÁNIÁVAL NEM FERTŐZÖTT TERÜLETEN, 2002**

Fajta			Répatermés		Cukortartalom				Cukortermés	
			t/ha	1-9	%	mért	1-9	kinyerhető	%	1-9
Libero	Rz+Cr	2002 DE	91,4	7	15,83	5	13,48	5	12,07	7
Cecilia	Cr	2001 BE	86,7	6	16,24	6	13,89	6	11,83	6
Canaria	Rz+Cr	2001 DK	90,7	7	15,57	3	13,23	4	11,83	6
Lolita	Rz	2000 DE	89,1	6	16,11	5	13,81	6	11,80	6
Gina	Rz+Cr	1997 DE	89,1	6	15,87	5	13,46	5	11,78	6
Cronos	Rz+Cr	2002 SE	87,9	6	16,32	6	13,88	6	11,71	6
Horizon	Rz	1998 BE	88,1	6	16,00	5	13,58	5	11,66	6
Terano	Cr	2000 DE	79,4	4	16,76	9	14,44	9	11,64	6
Rhist	Rz	2000 DE	82,4	5	16,29	6	13,92	6	11,64	6
Goldorak	Rz	2000 SE	85,1	5	16,02	5	13,55	5	11,61	6
Jaris	Rz+Cr	2001 BE	85,7	5	15,79	4	13,45	5	11,44	5
Fórum	Cr	1995 DE	85,8	5	15,70	4	13,34	4	11,35	5
Delphine	Rz	2001 FR	88,6	6	15,44	3	12,97	3	11,27	5
Brigitta	Rz+Me	2001 DE	93,1	8	15,31	2	12,91	2	11,27	5
Larissa	Z	1999 DE	79,0	4	16,58	8	14,25	8	11,21	5
Triplex	Rz	2000 DE	80,9	5	16,79	9	14,34	8	11,18	5
Vesna	Rz+Cr	1998 DE	84,9	5	15,84	5	13,39	4	11,18	5
Corsika	Rz	2001 DK	84,1	5	16,10	5	13,62	5	11,16	5
Mars	Rz	2002 DE	80,9	5	16,01	5	13,61	5	11,14	5
Mondial	Rz	2001 DK	81,4	5	16,31	6	13,91	6	11,12	5
Ravenna	Rz+Cr	2001 NL	88,1	6	15,44	3	13,04	3	11,03	5
Karizma	Rz	1998 BE	82,6	5	15,67	4	13,25	4	10,98	5
Dwina	Cr	1998 NL	79,2	4	16,24	6	13,92	6	10,93	5
Omega	Cr	2001 DE	82,0	5	15,71	4	13,34	4	10,84	5
Astor	N	2001 SE	78,0	4	16,47	7	14,03	7	10,79	4
Enikő	N	1998 SE	73,4	2	16,63	8	14,24	8	10,69	4
Ornella	Rz+Cr	1999 DE	84,2	5	15,80	4	13,28	4	10,67	4
Kassandra	N	2001 DE	77,0	3	16,15	5	13,85	6	10,59	4
Toscana	Rz	2000 DK	79,8	4	15,67	4	13,21	4	10,53	4
Sylvia	Z	1998 SE	73,7	2	16,35	6	13,97	6	10,49	4
Laetitia	Rz+Rc	2001 DE	83,8	5	15,10	1	12,56	1	10,42	4
Sky	Z	1998 DE	80,9	5	15,69	4	13,34	4	10,39	4
Vegas	N	2000 DK	79,0	4	15,76	4	13,34	4	10,14	3
Átlag			83,5	5	15,99	5	13,59	5	11,16	5
SzD 5%			8,7		0,55		0,62		1,1	
C.V. %			7,5		2,4		3,2		7,6	

2. táblázat

**CUKORRÉPA FAJTÁK ÖSSZEHASONLÍTÓ KÍSÉRLETÉNEK EREDMÉNYEI
RIZOMÁNIÁVAL NEM FERTŐZÖTT TERÜLETEN, 2002**

Fajta			K tartalom mmol/ 100 g répa		Na tartalom mmol/ 100 g répa		N tartalom mmol/ 100 g répa		Melasz tartalom %	
				1-9 0		1-9		1-9		1-9
Libero	Rz+Cr	2002 DE	4,34	5	1,38	4	2,43	5	1,75	4
Cecilia	Cr	2001 BE	4,31	5	1,73	6	2,31	4	1,76	5
Canaria	Rz+Cr	2001 DK	4,55	6	1,43	5	2,29	4	1,75	4
Lolita	Rz	2000 DE	3,61	1	1,71	6	2,42	4	1,70	3
Gina	Rz+Cr	1997 DE	4,34	5	1,00	2	2,88	7	1,81	5
Cronos	Rz+Cr	2002 SE	4,39	5	1,39	4	2,75	6	1,84	5
Horizon	Rz	1998 BE	4,28	5	1,60	5	2,64	5	1,82	5
Terano	Cr	2000 DE	4,40	5	1,42	5	2,26	4	1,72	4
Rhist	Rz	2000 DE	4,23	5	0,94	1	2,78	6	1,77	5
Goldorak	Rz	2000 SE	4,29	5	1,57	5	2,58	5	1,88	6
Jaris	Rz+Cr	2001 BE	4,24	5	1,42	5	2,41	4	1,74	4
Fórum	Cr	1995 DE	4,22	5	2,11	9	2,16	3	1,76	5
Delphine	Rz	2001 FR	4,18	4	2,15	9	2,64	5	1,88	6
Brigitta	Rz+Me	2001 DE	4,33	5	1,63	5	2,53	5	1,80	5
Larissa	Z	1999 DE	3,96	3	1,35	4	2,51	5	1,72	4
Triplex	Rz	2000 DE	4,42	5	1,28	4	2,87	7	1,85	6
Vesna	Rz+Cr	1998 DE	4,44	5	0,97	1	3,03	8	1,86	6
Corsika	Rz	2001 DK	4,36	5	1,66	6	2,81	6	1,88	6
Mars	Rz	2002 DE	4,23	5	1,15	3	2,81	6	1,80	5
Mondial	Rz	2001 DK	4,42	5	1,64	5	2,49	5	1,81	5
Ravenna	Rz+Cr	2001 NL	4,35	5	1,66	6	2,51	5	1,81	5
Karizma	Rz	1998 BE	4,63	7	1,32	4	2,58	5	1,81	5
Dwina	Cr	1998 NL	4,10	4	1,47	5	2,41	4	1,73	4
Omega	Cr	2001 DE	4,39	5	1,83	7	2,30	4	1,78	5
Astor	N	2001 SE	4,68	7	1,63	5	2,51	5	1,84	5
Enikő	N	1998 SE	4,28	5	1,51	5	2,58	5	1,79	5
Ornella	Rz+Cr	1999 DE	4,39	5	1,05	2	2,94	7	1,92	7
Kassandra	N	2001 DE	3,81	2	1,63	5	2,38	4	1,71	4
Toscana	Rz	2000 DK	4,53	6	1,75	6	2,63	5	1,87	6
Sylvia	Z	1998 SE	4,25	5	1,25	4	2,68	5	1,79	5
Laetitia	Rz+Rc	2001 DE	5,22	9	1,98	8	2,49	5	1,94	8
Sky	Z	1998 DE	4,10	4	1,69	6	2,37	4	1,75	4
Vegas	N	2000 DK	4,23	5	1,90	7	2,52	5	1,82	5
Átlag		4,32		5	1,52	5	2,56	5	1,80	5
SzD 5%		0,41			0,42		0,44		0,14	
C.V. %		6,8			19,7		12,2		5,4	
Helyek száma		4			4		4		4	

Megjegyzés: A cukorkinyerésre káros anyagoknál a kisebb érték a kedvező.

3. táblázat

CUKORRÉPA FAJTÁK ÖSSZEHAONLÍTÓ KÍSÉRLETÉNEK EREDMÉNYEI
RIZOMÁNIÁVAL FERTŐZÖTT TERÜLETEN, ILLETVE PROVOKÁCIÓS KÍSÉRLETBEN, 2002

Fajta			Cukortermés		Cukortartalom		N-tartalom		N-tartalom		Cerkospórák levélfoltossággal fertőzött levélfelület	
			kinyerhető		mért		mmol/ 100 g. répa		mmol 100 g. répa			
			t/ha	1-9	%	1-9	1-9	1-9	1-9	1-9	%	1-9
Canaria	Rz+Cr	2001 DK	13,56	9	16,99	6	0,95	4	1,30	5	9,2	1
Delphine	Rz	2001 FR	12,19	8	16,73	6	1,58	5	1,78	6	42,9	9
Mars	Rz	2002 DE	12,15	8	17,45	7	0,91	4	1,52	5	23,3	5
Karizma	Rz	1998 BE	12,11	7	16,75	6	1,31	5	1,68	6	15,0	3
Lolita	Rz	2000 DE	12,11	7	17,33	7	1,33	5	1,37	5	29,2	6
Mondial	Rz	2001 DK	11,97	7	17,20	7	1,33	5	1,39	5	28,8	6
Goldorak	Rz	2000 SE	11,96	7	17,25	7	1,08	4	2,13	8	16,3	3
Rhist	Rz	2000 DE	11,88	7	17,18	7	0,94	4	1,49	5	27,0	6
Cronos	Rz+Cr	2002 SE	11,75	7	17,17	6	1,31	5	2,13	8	12,9	2
Libero	Rz+Cr	2002 DE	11,63	7	17,02	6	1,08	4	1,52	5	9,6	1
Triplex	Rz	2000 DE	11,57	7	17,43	7	1,21	4	1,25	5	30,0	6
Toscana	Rz	2000 DK	11,48	7	16,50	5	1,56	5	1,86	6	32,1	7
Horizon	Rz	1998 BE	11,43	6	16,91	6	0,99	4	1,96	7	18,4	4
Ravenna	Rz+Cr	2001 NL	11,33	6	16,95	6	1,14	4	1,39	5	7,5	1
Brigitta	Rz+Me	2001 DE	11,33	6	15,92	5	1,78	5	1,58	5	49,2	9
Jaris	Rz+Cr	2001 BE	11,24	6	16,70	6	0,87	4	1,27	5	14,2	3
Gina	Rz+Cr	1997 DE	11,24	6	17,52	7	0,95	4	1,83	6	6,7	1
Laetitia	Rz+Rc	2001 DE	11,20	6	16,51	5	1,67	5	1,17	5	26,3	5
Terano	Cr	2000 DE	11,02	6	16,12	5	1,48	5	1,03	4	22,5	5
Corsika	Rz	2001 DK	11,01	6	16,70	6	1,36	5	2,28	8	18,8	4
Ornella	Rz+Cr	1999 DE	10,84	6	17,15	6	1,07	4	1,98	7	7,9	1
Vesna	Rz+Cr	1998 DE	10,72	6	17,45	7	0,86	4	2,01	7	11,3	2
Sky	Z	1998 DE	7,55	2	14,73	2	2,29	7	0,74	3	35,5	8
Dwina	Cr	1998 NL	7,38	2	15,78	4	2,08	6	0,88	4	16,7	3
Astor	N	2001 SE	7,36	2	15,52	4	2,12	6	0,67	3	33,3	8
Vegas	N	2000 DK	7,08	1	14,86	2	2,41	7	1,30	5	34,2	8
Omega	Cr	2001 DE	6,73	1	14,60	2	2,12	6	0,95	4	14,2	3
Cecilia	Cr	2001 BE	6,64	1	15,07	3	1,84	5	0,85	3	17,1	4
Larissa	Z	1999 DE	6,55	1	14,89	2	2,36	7	0,77	3	43,0	9
Kassandra	N	2001 DE	6,39	1	14,54	2	2,80	8	0,88	4	37,1	9
Fórum	Cr	1995 DE	6,27	1	14,34	1	2,10	6	0,55	2	13,8	2
Enikő	N	1998 SE	6,14	1	14,66	2	2,02	6	0,66	3	38,4	9
Sylvia	Z	1998 SE	5,56	1	13,95	1	2,38	7	0,97	4	35,4	8
Átlag			9,98	5	16,24	5	1,55	5	1,37	5	23,6	5
SzD 5%			2,14		1,34		0,99		0,72		9,5	
C.V. %			10,5		4,0		31,4		25,9		24,7	
Helyek száma			2		2		2		2		1	

Megjegyzés: A kinyerésre káros anyagoknál és a cercospóra fertőzésnél a kisebb érték a kedvező.

A $(\text{FŐÁTLAG} \pm SzD_{3\%})$ és a $(\text{FŐÁTLAG} \pm 1,3 * SzD_{3\%})$ érték közé sorolható fajták a 8-as, illetve a 2-es bonitált értéket kaphatják.

Az eddig be nem sorolt fajták 9-es, illetve 1-es bonitált értéket kaphatnak.

A fenti kategorizálás természetesen nem éles határvonalak húzását jelenti, de a gyakorlat alapján határozott orientációs irányt jelentenek.

Amennyiben olyan skálát választunk, ahol a $\text{FŐÁTLAG} = 0$, az egység $SzD_{3\%}$, akkor az elismert fajták a következők szerint kaphatnak bonitált értékeket:

Bonitált érték	Alsó határ	Felső határ	Sáv-szélesség
1	-	-1,3	∞
2	-1,3	-1,0	0,3
3	-1,0	-0,7	0,3
4	-0,7	-0,3	0,4
5	-0,3	0,3	0,6
6	0,3	0,7	0,4
7	0,7	1,0	0,3
8	1,0	1,3	0,3
9	1,3	-	∞

A MÓDSZER ALKALMAZÁSA

A **BECSŰ** módszer alkalmazását néhány táblázaton keresztül mutatjuk be.

A táblázatok 2002. évi kísérletek eredményeit tartalmazzák. A kísérletekben az államilag elismert cukorrépa és szárazborsó fajtákat vizsgáltuk és elkészítettük az országos összesítő táblázatokat. Ezekhez az adatokhoz rendeltük hozzá a **BECSŰ** módszer szerint a szignifikanciaszint alapján kiszámított 1–9-es értékeket.

Az 5-ös számmal jelölt értékek az átlagtól és egymástól sem különböző átlagos fajták. **Cukortermés** (1. táblázat) esetében a fajták zöme ebbe a kategóriába esik, de az átlagot valamivel meghaladó 6-os és attól gyengébb 4-es értékű fajták száma is nagy. Egy fajta nagyobb 7-es értékszámú és egy fajta kisebb termésű szignifikánsan, mint az átlag, 3-as értékű. Ennek a ki egyenlítősségnek az az oka, hogy a fajták kiválasztásánál a szélsőségek kiszűrésére törekedtünk. Elsősorban az igen kicsi répatermés, az igen alacsony cukortartalom és a nagyon magas károsanyag-tartalmú fajták estek ki a kiválasztás során. Ennek ellenére a termesztésre ajánlott fajták között jól elkülönülnek a 7–8-as értékszámú nagy répatermésű, magas cukortartalmú fajták, illetve az 1–2–3-as értékű (2. táblázat), kevés káros anyagot tartalmazó fajták.

A **rizomániával fertőzött területen mért cukortermés** eredmények mellett feltüntetett értékszámok (3. táblázat) egyértelműen mutatják a toleranciával nem rendelkező

4. táblázat

ÉTKEZÉSI SZÁRAZ-, ÉS TAKARMÁNYBORSÓ FAJTÁK ÖSSZEHAJONLÍTÓ KÍSÉRLETÉNEK EREDMÉNYEI, 2002

Fajta	Mag termés t/ha	1-9	Álló- képesség p.sz.	1-9	Ezermag- tömeg g.	1-9	Küllemi bírálat p.sz.	1-9
Adept	3,72	9	5,9	4	225	3	7,4	6
Format	3,55	8	6,4	5	253	9	7,5	6
Libor	3,52	7	6,0	5	283	9	8,0	8
Bonus	3,50	7	5,3	3	241	6	7,9	8
Grana	3,43	6	6,5	6	225	3	7,7	7
Swing	3,39	6	7,5	9	205	1	7,0	5
Luzsányi	3,36	5	5,7	4	251	9	7,3	5
Delta	3,31	5	7,6	9	208	1	6,4	2
Forman	3,31	5	7,5	9	221	2	7,4	6
Bohatyr	3,29	5	5,1	2	225	3	7,3	5
Turul	3,25	5	5,9	4	244	7	6,9	5
Izabella	3,21	4	5,7	4	205	1	7,0	5
Irina	3,20	4	4,9	1	239	6	6,4	2
Celeste	3,16	4	6,3	5	218	1	7,0	5
Hunor	3,14	4	5,9	4	237	5	6,7	4
Nitouche	3,13	3	7,6	9	236	5	7,4	6
Baccara	3,12	3	6,5	6	241	6	6,3	2
Hanka	3,08	3	5,1	2	256	9	6,2	2
Janus	3,06	2	6,0	5	223	3	6,9	5
Átlag	3,30	5	6,2	5	234	5	7,1	5
Sz.D5%)	0,23		1,0		12		0,7	
C.V. %	8,2		18,3		5,7		11,7	
Kísérletek sz. 11			10		9		10	

fajtákat, amelyek csak 1–2-es értékszámot értek el. De biztonságosan mutatják az értékszámok a rizománia toleranciát a cukortartalom, a nátrium- és nitrogén-tartalom változásánál is.

Nagyon szemléletes értékeket kapunk a **cerkospóra** esetében is (3. táblázat). Aránylag kevés az átlag körüli fajták száma. Kisebb mértékben fertőződő cerckospóra-rezisztens fajták az 1, 2, 3 értéket kapták, míg a néhány 9-es értékkel rendelkező fajta nagyon érzékeny.

A **szárazborsó eredmények** áttekintésénél (4. táblázat) a termőképesség mellett a kedvező 9-es értékszámú állóképességet, az ezermagtömeget és a 7–8-as értékű küllemi bírálati eredményeket érdemes kiemelni, valamint figyelni kell ezeknél a tulajdonságoknál az 1–2-es értékű gyenge teljesítményekre.

BERTA ANDRÁS
CSÜRÖS MIKLÓS
OMMI

„Gondolkodva gazdálkodjunk!”

Tisztelt Partnerünk!

*A termésbiztonság a jó minőségű
vetőmaggal kezdődik.*

*Szerezzen be idejében tőlünk
magas biológiai értékű vetőmagot!*

*Riváló, nagy termőképességű
ajánlott növényfajtáink közül
csak jól választhat!*

Keressen bennünket!

*Termeltetünk és
finanszírozunk!*

Vetőmag 95 Kft.

H-1077 Budapest,
Rottenbiller utca 33.

Tel.: 4-625-070

Fax: 4-625-080

e-mail: vetomag95@axelero.hu

A GabonaKutató 2003. évi őszi kalászos fajtaajánlata

A kiszámítható termés és minőség érdekében keressék és vessék
ŐSZI BÚZA, ŐSZI ÁRPA, ŐSZI TRITIKÁLE fajtaikat!
A csúcson lévő fajtaik keresettsége, elterjedtsége
továbbra is nő.

Fajtaink, alkalmazkodva a szélsőséges körülményekhez, ebben az évben is jól vizsgáztak. Átlagos termelési feltételek mellett

- kiváló terméssel,
- jó szántóföldi rezisztenciával,
- búzafajtaik értékes malomipari tulajdonságokkal,
- 30-33 % feletti sikerrel,
- 2-5 mm területtel,
- B1 - A1-es sütőipari értékkel rendelkeznek.

Ne feledjék, hogy a fajtaazonos, magas biológiai értékű, fémezővel vetőmag az egyik legfontosabb tényezője az eredményes és piacképes gabonatermelésnek, a speciális termeltetési követelmények biztosításának.

Fajtaspecifikus kérdéseikre választ kaphatnak
fajtaismertetőinkben, de személyesen, telefonon, vagy akár
honlapunkról is tájékozódhatnak.
Várjuk megkeresésüket és kérdéseiket.

Gabonatermesztési Kutató Közhasznú Társaság

6726 Szeged, Alsó Kikötő sor 9.

Telefon: (62) 435-235 Telefax: (62) 420-101 www.gk-szeged.hu

GK Kht. Növénytermesztési Kutatóállomás

9761 Táplánszentkereszt, Rumi út 25-27. Telefon: (94) 577-220 Telefax: (94) 377-178